ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری
التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلافة
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خط
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
بەڕێوەبەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل ڕەسوڵ

● پێنج شەممە ١٠/١٢/ ١٩٨١ ژمارە / ٦١٥ ●

● الخميس ١٠/١٢/١٩٨١ العدد ٦١٥ ●

بڕیاری مێژوویماندا بۆ گێڕانەوەی دەسەڵاتی تەواومان لەسەر خاك و ئاوەکەمان و بە توانا و لێهاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستین بەربەستی ئەم بڕیارە مێژووییە ڕەوایە بکات .
سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

هێزە جەنگاوەرەکانمان لاپەڕەیەکی نوێی داستانی پاڵەوانی و سەرکەوتنی ڕەوا تۆمار دەکەن

لە ماوەی هەفتەی ڕابووردوودا ، بەتێك شکاندنی سێ هەم جارەی هێزەکانی دوژمن لە خەفاجیە و زیان پێ گەیاندنی بەردەوامی سەروماڵی لە بنکەکانی تری بەرەی جەنگ ، هێزە جەنگاوەرەکانی سوپای دلێرمان ، لاپەڕەیەکی نوێی داستانی پاڵەوانی و سەرکەوتنی ڕەوایان خستە سەرداستانی ئازایەتی خۆی لە جەنگی قادسیەدا.

هێزە ئاسمانیە دلێرەکانمان لەم هەفتەیەدا جارێکی تر لێ هاتووی و بە توانایی خۆی دووپات کردەوەو دوایی ئەوەی چەندان فڕۆکەی جەنگی دوژمنی لە مەیدانی شەڕ خستە خوارەوە ، لە پەلامارەکانیا بۆ سەر مۆڵگاکانی دوژمن زیانی سەروماڵی گەورەی پێ گەیاندوە .

بەپێی بەیاننامەکانی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکان ، تێکڕایی زیانەکانی دوژمن لە ماوەی هەفتەی ڕابووردوودا بەم جۆرە بووە :

● ٣-١٢-١٩٨١ :
٢٤٠٠ کوژراو ژمارەیەکی زۆر بریندارو ١٠٤ دەبابەو سێ فڕۆکەی جەنگ و سێ فڕۆکەی گواستنەوەو ١٦ سەرباز بەری مودەرەعەو ٣٤ لۆری و چوار تۆپ و چوار شەفل .

● ٤-١٢-١٩٨١ :
١٤٩٤ کوژراوو ژمارەیەکی زۆری گیراوو بریندارو سێ فڕۆکەی جەنگ و ٤٩ دەبابەو ٢٣ سەرباز بەرو ١٩ لۆری و حەوت شەفل دوو تۆپ .

● ٥-١٢-١٩٨١ :
٨٥٦ کوژراو ١١ دەبابەو یەك فڕۆکەی جەنگ و نۆ سەرباز بەرو ٢٤ لۆری و پێنج تۆپ و حەوت بنکەی تەقەمەنی و دەست بە سەرداگرتنی چەك و جبەخانەیەکی زۆری دوژمن کەبۆ بەکارهێنان دەشێن .

● ٦-١٢-١٩٨١ :
٥٤١ کوژراو هەژدە دەبابە سێ فڕۆکەو چوار سەرباز بەری مودەرەعەو تۆ لۆری و ١٣ تۆپ و دوو شەفل و دەست بەسەراگرتنی چەکێکی زۆری وردومام ناوندی کە بۆ بەکارهێنان دەشێن .

● ٧-١٢-١٩٨١ :
٢٠٩ کوژراو و یەك دەبابەو سێ سەرباز بەرو ١١ لۆری کە دووانیان سەر بازیان تیابوو ، چوار تۆپ و یەك شەفل ، بنکەیەکی ساروخ و چوار بنکەی تەقەمەنی .

● ٨-١٢-١٩٨١ :
٣٤١ کوژراو ، یەك دەبابە ، سێ سەربازبەر ، ١٢ لۆری و سێ تۆپ و سێ شەفل و بنکەیەکی ساروخی و دووبنکەی تەقەمەنی و ڕوانگەیەك .

● ٩-١٢-١٩٨١ :
١٤٥ کوژراو ، دوو دەبابە ، پێنج لۆری ، چوار تۆپ ، دوو بنکەی تەقەمەنی و سێ ڕاونگە .

هاوڕێ میشیل عفلق پرسەی شەهید عبدالوهاب الکیالی دەپرسێ

هاوڕێ میشیل عفلق ئەمینداری گشتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست دووپاتی کردەوە کە ناوی هاوڕێ دکتور عبدالوهاب الکیالی دەچێتە ریزی شەهیدە نەمرە دیارەکانەوە کە بەبەخششیان ڕێگای پاشەڕۆژ ڕووناك دەکەنەوەو سەرکەوتن نزیك دەکەنەوە.

ئەمەش لەو بروسکەیەدا بووە کە هاوڕێ سەرکردەی دامەزرێنەر ئاراستەی بەڕێز ماهر الکیالی برای شەهیدی کردوە .

دیسان سەرکردایەتی نەتەوەیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست بەیاننامەی پرسە نامەی شەهید بوونی هاوڕێ الکیالی بڵاو کردەوە کە پێری لەلایەن تاقمێکی تاوانبارەوە لە بەیروت شەهید کرا .

ئەوەی شایانی باسە دکتور عبدالوهاب یەکێکە لە تێکۆشەرە دیارەکانی فەلەستین و سەرکردەیەکی ژیرو دیاری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست و یەکێك بو لە ڕۆشنبیرە دیارو هاوچەرخەکانی ئەم سەردەمە .

بڕیارێکی نوێی نەتەوە یەکگرتووەکان دژی زایۆنی یەکانە

کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان بەو بڕیارە ڕازییە کە بە توندی ڕەخنە لە زایۆنی دوژمن دەگرێت دەربارەی ئەوەی ڕێگەی نەداوە بە کۆمەڵێك پسپۆڕی کاروباری ئابووری کە سەر لە خاکی عەرەبی داگیرکراو بدەن بۆ زانینی بارو دۆخی ژیانی هاونیشتمانە فەلەستینیەکان لە سایەی داگیرکردنی زایۆنیەوە .

ئەو بڕیارەش لە لایەن زۆربەوە دەنگی دراوەتێ (١٠٩) دەنگ بەرابەر دوو دەنگ ئەوانیش ووڵاتە یەکگرتووەکان و زایۆنیەکان بوون و (٢٥) ووڵاتیش دەنگیان نەداوە .

لەهەمان کاتدا کۆمەڵەی گشتی بڕیاری لەسەر بڕیارێکی تریش داوە کە داوادەکات هەموو ئەو بڕۆژانەی ئەنجوومەنی ڕاپەڕاندنی بەرنامەی پەرەپێدانی سەر بە ڕێکخراوەی جیهانی ساڵی ١٩٧٩ بڕیاری لەسەر داوە لە بەرژەوەندی گەلی فەلەستین لە خاکە داگیرکراوەکاندا جێبەجێ بکرێت . ئەو بڕیارەشس لەلایەن (٩٩) ووڵاتەوە دەنگی دراوەتێ و ووڵاتە یەکگرتووەکان و زایۆنیەکان ڕەخنەیان لێ گرتووەو (١٨) ووڵاتیش دەنگیان نەداوە .

ئێران

● شۆڕشگێرانی کورد دەستی توند لە هێزەکانی خومەینی دەوەشێنن
● نەتەوە یەکگرتوەکان بانگ کراوە بەرگری لە مافە مرۆڤایەتەکانی خەڵکی ئێران بکات

شۆڕشگێرانی کورد بزوتنەوەی چەکداریان لە دژی هێزەکانی خومەینی جادووگەر فراوانتر کردوەو ئەوەشیان دووپات کردۆتەوە کە هاوکاریان لەگەڵ هەموو ریزەکانی بزوتنەوەی بەگژدا چوونی ڕژێمی خومەینی لە ئێران فراونتر دەکەن تاروخاندنی ئەو ڕژێمەو گەشتنیان بە مافی ڕەوای خۆیان .

ڕادیوی تاران خۆی دانی بەوە داناوە کە شەڕێکی گەرم لە نێوان شۆڕشگێڕانی کوردو پاسدارانی خومەینیدا لە ڕۆژ ئاوای ئێران و لە ڕێگای نێوان بانەو سەر دەشت ڕووی داوە کە ژمارەیەك لە پاسدارەکانی خومەینی بە گوللەی شۆڕشگێڕان کوژراون .

● **ڕەجەوی نەتەوەیەکگر ـ تووەکان ئاگادار دەکات ...**

لەلایەکی ترەوە مەسعود ڕەجەوی پێشەوای ڕێکخراوی موجاهیدی خەڵك ئەمینداری نەتەوە یەکگرتوەکانی بانگ کردوە کە کاروباری پێویست بکات بۆ یارمەتی دانی پەنا بەرە ئێرانیەکان ، بەتایبەتی قوتابیان کە ڕژێمی ڕەگەزپەرستی تاران لە هەموو مافێك بێبەری کردون و یارمەتی دارایی لێبڕیون و پەساپۆرتی لێ سەندونەتەوە . دیسان سەرنجی ڕاکێشاوە بۆ ئەو کاروو پارە دڕندانانەی ئەو ڕژێمە دژی خەڵکی ئێران دەیکات لە سزادان و ڕاونان و کوشتن و بڕین .

● **ڕژێمی خومەینی و ئیفلاسی :**

هەروەها وەزیری وزەی ئێرانی حسن غفوری دانی بەوە داناوە کە ڕژێمەکەی ناتوانی بەردەوام بێ لە تەواو کردنی پرۆژەی پۆتروکیمیاوی ئێرانی ـ ژاپونی بەهوی بێ پارەییەوە خەزینەی ئێران ڕوو لە ئیفلاس بوون دەکات و ئەمەش بەڵگەی تێك چوونی باری ئابووری ئێرانە بەهوی بڵاو بوونەوەی ئاژاوەو ئەسادەوە لەناو دەزگا ئیداریەکانی ڕژێمەکەی خومەینیدا .

● **جادووگەر دان بە ئاڵۆزی باری ئێراندا دەنێت .**

لەلایەکی ترەوە خومەینی جادووگەر خۆی لە دوانێکدا کە ڕادیوی تاران بڵاوی کردەوە دانی بەوە داناوە ئاژاوەو کوشتن و برین لە ئێراندا بڵاوەو خەڵك بەبێ گوناه دەگیری و دەکوژرێ و ماڵی فەلەك دەبڕرێ . خومەینی جادو گەر هەوڵی داوە خۆی لەو تاوانانە بەدور بگری کە تاقمەکەی و پاسدارە بێ ڕەوشتەکانی بەرامبەر بەخەڵکی ئێران کردویانە .

لە دوانێکی قسەکەرێکی ڕەسمیدا :
ڕژێمی خومەینی تاوانبارە گیراوە عیراقیەکان بە شێوەیەکی دڕندانە دەکوژێت

قسەکەرێکی ڕەسمی ئەمڕۆانەی بە ئاژانسی دەنگوباسی عیراق داوە : ڕژێمی ئێران ، جارێکی تر لادانی لە هەموو بیروباوەڕو بەهایەکی مرۆڤایەتی و هەموو یاساو عورفی دەوڵەتان دووپات کردەوە . بۆمان دەرکەوتوە کە حوکمڕاکانی ئێران زۆرجار ئەو جەنگاوەرە عیراقیانەی کوشتوە کە دەکەونە بەردەستیان و لەشەڕەکانی ئەم دواییەدا ئەم کارەیان بەشێوەیەکی دڕندانەو فراوان کردوە ، بەتایبەتی لە کەرتی خوارووی ڕۆژی ٢٩ی تشرینی دووەم ١٩٨١ و ڕۆژانی تر ، ئەمشتە کە لەوەبەر لەچەند سەرچاوەیەکەوە زانرابوو ، ئەمجارە بەتەواوی لەدەم ئەو جەنگاوەرە عیراقیانەوە سەلما کە توانیویانە لەدەست حوکمڕاکانی ئێران ڕزگاریان بێ .

لە قسەکانی سەرۆکی ڕژێمی ئێرانیدا خامنئی کە ئاژانسەکانی دەنگوباس بڵاویان کردەوەو دەڵێت گوایە « ١٥٠٠ » سەربازی عیراقیان گۆڕ کردوە ، ڕوودانی ئەو تاوانە دڕندانەیە ئەوە دووپات دەکاتەوە کە لە مێژووی شەڕەکاندا وێنەیان نەبووە .

هێزە پاڵەوانەکانی عیراق عادەتیان نیە شەهیدەکانیان لەساحەی شەڕ بەجێبهێڵن و دیسان ژمارەی شەهیدەکانمان ئەوەبوون کە لە بەیاننامە ڕەسمیەکاندا ڕاگەیەنراون قسەکانی خامنئی تاوانبار هیچ ناگەیەنێ ئەوەنەبێت کە حوکمڕاکانی ئێران بەشێوەیەکی ترسنۆکانەو ناپەسەندانە گیراوە عیراقیەکانیان لەم شەڕەو شەڕەکانی پێشوودا کوشتوە .

ئێمە بە توندی نارەزایی بەرامبەر بەم تاوانە ناپەسەندەی ڕژێمی ترسنۆك و قین لەدڵ دەردەبڕین کە تا بینەقاقای لەدڕندایەتیدا نوقم بووە ، دیسان سەرنجی ڕای گشتی عەرەبی و ئیسلامی و دەوڵەتان ڕادەکێشین کە کاروباری پێویست بکات بۆ وەستاندنی ئەو ڕژێمەی لە سنووری ڕەوشت لای داوە .

ئێمە ئەوە دووپات دەکەینەوە کە ئەم کردەوەیە مانای ئەوەیە شەڕ چووە بارێکی نوێ و ئەمەو عیراق کە هەمیشە لەسەر ڕێڕەوی باوەڕبوەو بە پێی یاساو عورفی دەوڵەتان کاری کردوە بەتایبەتی لەگەڵ گیراوەکانی شەڕدا ، عیراق پارێزگاری بەحەقی تەواوی خۆیەوە دەکات بۆ بەرپەچدانەوەی ئەم کارە بێ ڕەوشتانەیە ناکرێ ڕژێمی خومەینی تاوانبار بەرامبەر بەم کارەی بەبێ سزای تەواو بروا .

لە دوایدا قسەکەرەکە داوای لە دەزگای خاجی سووری دەوڵەتان کردوە کە کاروباری پێویست بکات بۆ پاراستنی گیراوەکانی عیراق لەشەڕدا بە پێی یاساو عورفی دەوڵەتان .

وێنە لە مەیدانی جەنگ

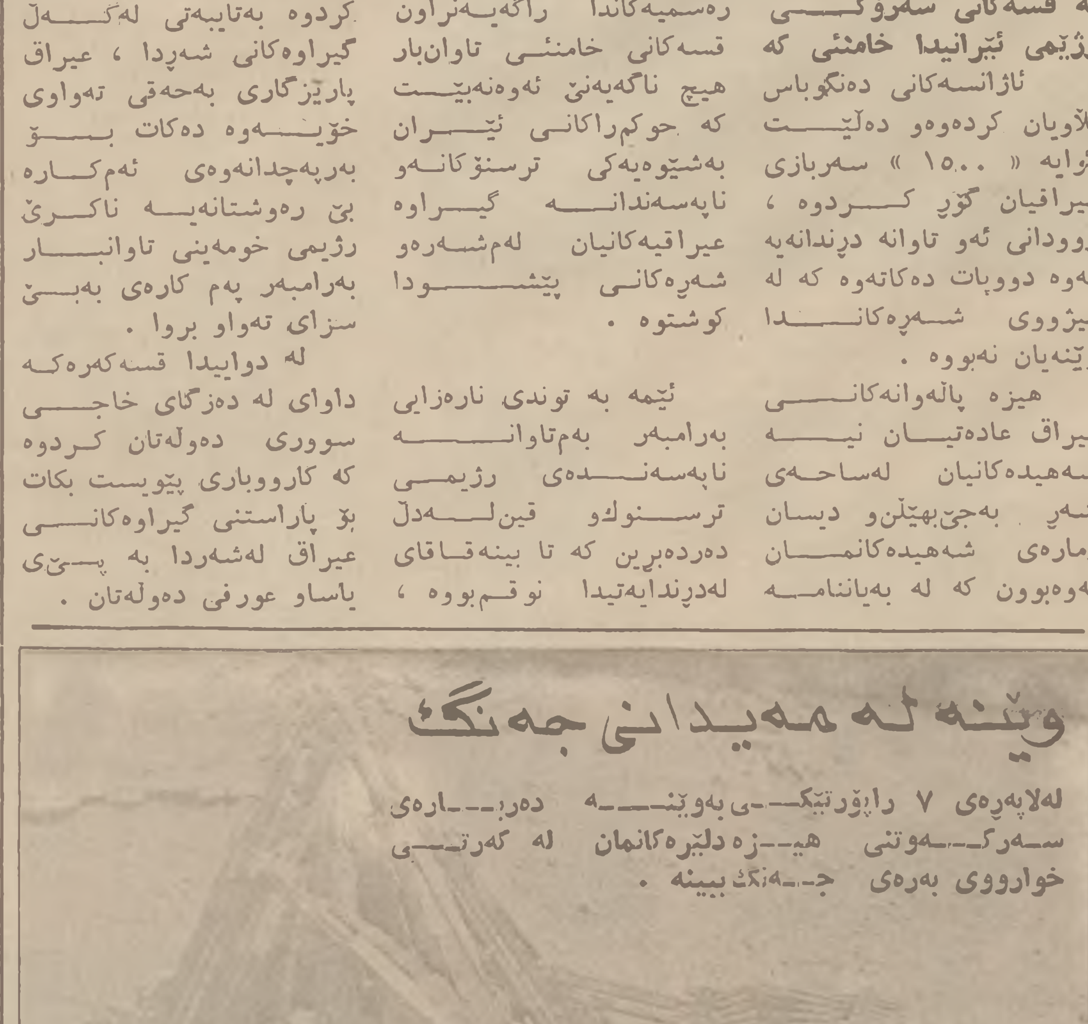

لەلاپەڕەی ٧ ڕاپۆرتێکی بەوێنە دەربارەی سەرکەوتنی هێزە دلێرەکانمان لە کەرتی خوارووی بەرەی جەنگ ببینە .

عیراق داوادەکات ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست خاڵی بێ لە چەکی ئەتۆم

عێراق پرۆژەی بڕیارێکی خستۆتە بەردەست کۆمەڵەی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان دەربارەی دروستکردنی ناوچەیەکی سەربەخۆ لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست خاڵی بێت لە چەکی ئەتۆم هەروەها پرۆژەی ناوبراو هێرشی زایونی دوژمنی بۆ سەر دام و دەزگا ئەتۆمیەکانی عێراق بەوجۆرە دەداتە قەڵەم کە بووەتە کۆسپێك لە ڕێی دروستبوونی ناوچەی سەربەخۆی بێچەکی ئەتۆم لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا.

پرۆژەکە ڕادەگەیەنێ کە بووەتە پێویست دەولوتکەی زایونیەکان داموودەزگا ئەتۆمیەکانی بخاتەژێر سەرپەرشتیی دەزگای ووزەی ئەتۆمی جیهانی . لەهەمان کاتدا ئەمینی گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان داوا دەکات کە ئەوپرۆژەیە بخرێتە بەردەست کۆمەڵەی گشتی لەدانیشتنی تایبەتی دووەمی دا دەربارەی باس کردنی بابەتی چەك داماڵین .

کورتە هەواڵ

● سەرچاوەیەکی نووسینگەی پەیوەندی برینی عەرەبی دژی زایونی دوژمن ڕایانگەیاندووە کە چوار کۆمپانیای ئەمریکایی بە خۆیان و (٩٧) لقیانەوە خراونەتە لیستەی ڕەشەوە چونکە لەیاساو ستەمەکانی نووسینگەی ناوبراو لایانداوەو پەیوەندیان لەگەڵ زایۆنی دوژمندا هەیە.

● زهاو زیانج سەرۆك وەزیرانی چین سەرلەنوێ زایۆنی و ووڵاتە یەکگرتووەکانی تاوانبار کرد بەوەی کە هۆی سەرەکین لە دروستبوونی نەبوونی لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا .

● ڕۆژنامەی ئەزفستیای سۆفیەتی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی خوارووی ئەفریقای تاوانبار کرد بەوەی کە مەشق بە چەتەکانی بێگانە دەکات بۆ هێرش بردنە سەر کۆماری دورگەی سیشێل .

خۆپیشاندان لە خاکی فەلەستینی زەوتکراو

ڕاپەرینی جەماوەر لە خاکی داگیرکراودا بەردەوامە و هاونیشتمانەکانی شاری غەززەو ڕەفحی داگیرکراو خۆپیشاندانێکی گشتییان ڕێکخست بۆ دەربڕینی نارەزایی و نەویستنی پیلانگێرانی حوکمی ناوخۆیی لە خاکەکانی عەرەبی داگیرکراو .

هەروەها ئاژانسی دەنگوباسی فەلەستینی ڕایگەیاندووە کە شارە فەلەستینیە داگیرکراوەکان مانگرتنی گشتییان لەسەر لایەنە بازرگانی و ئابووریی و دامەزراوە پەروەردەیی یەکاندا بەخۆیانەوە دیوەو ترسی ـ یان خستۆتە دڵی ڕژێمی زایونی و چاودێری لەوشارانەدا توندوتیژ کردووەو لەسەر ڕێگا سەرەکی یەکان بەربەستی داناوەو سزای توندوتیژی زۆر کردووە بە ئامانجی بێهودەی وەستاندنی ڕاپەرینی گەل لەم شارانەدا کە تەواوکاری ڕاپەرینەکانی بەرەی ڕۆژئاوا و

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

ئەنجومەنی یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ڕێز لە بایەخدانی تایبەتی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بە ناوچەکە دەنێت

بەرێز احمد عبدالقادر سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ڕێزی نا لە بایەخدانی تایبەتی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین بە دامەزراوەکانی ئۆتۆنۆمی و دابین کردنی هەموو پێویستی یەك بە ئامانجی جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی بەشێوەیەکی تەواو .

لەسەرەتایی دانیشتنەکە کە ئەنجومەنی ناوبراو بەستبووی بەرێز سەرۆکی ئەنجومەن ووتی ئەو پشتگیری یەی لە دامەزراوەکانی ئۆتۆنۆمی و بەگشتی و ئەنجومەنی یاسادانان بەتایبەتی دەکرێت پێویستە ببێتە هاندەرێك بۆ زیاتر تێکۆشان و بەردەوام بوونی بەخشین .

هەروەها ئەنجومەن لەماوەی دانیشتنەکە وەڵامی ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری ناوخۆی لەگەڵ پێشنیارەکانی دەربارەی ژیانی هاونیشتمانان و توانای دەزگاکانی ئابووری لەناوچەکەدا بیست ڕاپۆرتی ناوبراو هەوڵی زۆری ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری ئابووری و ناوخۆی و دەزگاکانی سەربەو خستەڕوو لە دابین کردنی کەلوپەل و شتومەکی پێویست بەبڕێکی زۆرو باش لە هەموو ناوچەکەدا سەرەڕای بارو دۆخی جەنگ لەگەڵ فارسە ڕەگەز پەرستەکاندا.

هەروەها ئەنجومەن گوێ لە وەڵامی ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبردنی کاروباری ئابووری و دارایی گرت دەربارەی ڕاپۆرتی ناوبراو ئەو کارانەی لەلایەن ئەمەوە لەسەر ڕێنماییەکان و پێشنیارە باسکراوەکان ئەنجام دراوە.

وەڵامەکە ئەو هەوڵە گەورەیەی کە دەزگا ئابووریەکان دیدەن بۆ دابین کردنی کەلوپەل و شتومەکی جۆراوجۆر گفتوگۆ کرد دەربارەی ئەو تێبینی یانەی تایبەتن بەو لەڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری پەروەردەو ڕۆشنبیری و ئەوقافی سەر بە ئەنجومەنی یاسادانان لەکاتی گەڕانەکەی بەناوچەکەدا لەمانگی ئەیلوولی ڕابردوودا ئەنجامی دابوو .

وەڵامی ئەمانەتی ناوبراو ئەوەی دووپات کردەوە کە بەردەوام بایەخ بە پرۆژە پەروەردەیی یەکان و خانووی نیشتەجێیی بۆ مامۆستایان دەدرێت کە خەریکە لە گوندو دێهاتەکاندا ئەنجام دەدرێن و چڕی ژمارەی دانیشتوان و پێویستی هەر ناوچەیەك بەناوو ناوچەکەش دەخرێتە بەرچاو .

دوای بەدوای ئەمە ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری ئابووری و دارایی سەر بە ئەنجومەن خوێندرایەوە کە بریتی بوو لە ئەنجامەکانی گەڕانی لیژنەکە بە ناوچەکەدا بەشێوەیەك کە شانبەشانی جوولانەوەی پەرەسەندنی ئاوەدانی و ڕەوانی پارەو توانای کڕینی زۆر لەلایەن هاونیشتمانەوە،

بڕوانە ل : ٧

پرۆژەی کشتوکاڵی یە گرنگەکانی ناوچەی کوردستان

ئەمانەتی گشتی بەڕێوەبردنی کشتوکاڵ و چارەسەر کردنی کشتوکاڵی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان لەماوەی ئیمساڵدا (٨٩) پرۆژەی کشتوکاڵی و خزمەتگوزاری لە پارێزگاکانی ناوچەکەدا بە پارەی ملیۆنێك (٧٠٦) هەزارو (٣٢٩) دینار تەواوکردووە .

بەرێز محمد صدیق محمود ئەمینداری گشتی ئەمانەتی کشتوکاڵ ووتی : ئەم پرۆژانە (١٩)یان لەپارێزگای هەولێرن و بایی (٢٢٩) هەزارو (٤٦) دینارن و بریتین لە (١١) خانوو بۆ فەرمانبەرەکانی میری و (٥) دایەرە بۆ لقەکانی دایەرەی کشتوکاڵ و (١٠) حەوز بۆ ئاودان و شۆردنی مەڕو خانەیەك بۆ ڕۆشنبیری جوتیاران ، سەرەڕای حەوت ژوور بۆ پەستێنەرەکان و ئێشکچێتی و ڤیرتاو کردن و باشکردنی کوزەکان .

هەروەها لە پارێزگای دهۆك (٤٦) پرۆژە تەواوکراون و بایی (٥٢) هەزارو (١٩٢) دینارن کە ئەمانەش (١٨) خانووی نیشتەجێیی و (٤) دایەرە بۆ لقەکانی دایەرەی کشتوکاڵ و سێ دایەرەی کارگێڕیی ناوخۆیی و دوو تیمارخانە ئاژەڵی و (٤) حەوز بۆ ئاودان و شۆردن و سێ کۆگاو دوو گەراجی ئۆتۆمبێل و مەکینەو فرنێك بۆ بەرهەمهێنانی خەلووزو هۆڵێك بۆ پەروەردەکردنی پەلەوەڕو حەوت ژوور بۆ ئێشکچێتی و کورەیەك بۆ سووتاندنی کەلاك . بەڵام لە پارێزگای

بەڵام لە پارێزگای سلێمانی بەوە (٢٤) پرۆژە تەواوکراوون و (٦٢٤) هەزارو (٩١) دیناریان تێچووەو بریتین لە (٣٤) خانووی نیشتەجێیی و دوو دایەرەی کشتوکاڵی و دوو کێلگە ڕوونکردنەوەو سێ گەراجی ئۆتۆمبێل و سێ دایەرەی کارگێڕیی هاوبەش و مەڵبەندێك بۆ لێچاککردنی دەستکردو ئێستگەیەکی ئاوو هەوای کشتوکاڵی و کۆگایەك و دوو حەوزی شۆردن .

هەروەها بەرێز ئەمینی گشتی پشتگیری یەکانی حزب و شۆڕشی لەسەروشیانەوە سەرۆکی فەرماندە صدام حسینی بۆ پتەوکردنی ئۆتۆنۆمی و بەخشینی تەواوی بۆ بەرەپێدانی ناوچەکە لەلایەن جێبەجێ کردنی پرۆژەکانی بەرەپێدان تیایدا ، دەست نیشان کردو وتی : ئێستا گەلێك پرۆژە لەم سێ پارێزگایەدا خەریکە جێبەجێ دەکرێن و (٦) ملیۆن و (٩٥٧) هەزار دیناریان تێدەچێ و کە ئەمانەش (٦٧) خانووی نیشتەجێیی و (٣٢) دایەرەی کارگێڕیی ناوخۆیی و (١٧) دایەرەی کشتوکاڵی و (٨) هەڵبەندی بازاڕداری و (٨) تیمارخانەی ئاژەڵی و دوو مەڵبەندی ئێستگەی ئاوو هەوای ڕانمایی و دوو کارخانە بۆ چاکردنی مەکینەو (٥) کشتوکاڵی و (٤) ئێستگە بۆ پەروەردەکردنی ئاژەڵ و (٦٦) ژوور بۆ ئێشکچێتی و پەستێنەرەکان و کۆ بەندێکی خزمەتگوزاری و هۆڵێکی کۆنگرە بەستن سەرەڕای ژمارەیەك کۆگاو پەرژین و کوزەکان ، دەگرێتەوە . هەروەها (٥) باڵەخانەی نیشتەجێیی و (١٠٥) تانکی ئاوی خواردنەوەو (١٠٠) ژوور بۆ بیرە ئیرتیوازی یەکان لە پارێزگای هەولێرو دایەرەیەك بۆ لقی بەرژەوەندی وەبەرهێنانی ئاوی ژێر زەوی و کارخانەیەکی چاکردن و (٤٣) ژوور بۆ بیرە ئیرتیوازی یەکان لە پارێزگای دهۆك و سلێمانی دەگرێتەوە .

کۆبوونەوەیەکی لاوان لە هەولێر

کۆبوونەوەیەکی ساڵانەی بەڕێوەبەرایەتی لاوانی پارێزگای هەولێر بڕیاری داوە کە هەموو پێویستی یەکانی مەڵبەندە ـ کانی لاوان لە پارێزگاکە کۆ کاتەوەو گری ١٠٠ لەگەڵ پێویستی بە هاوشێوەکانی هەموو ناوچەی ئۆتۆنۆمی و بەخێرایی هەنگاو بنرێت بۆ دابین کردنیان .

بەرێز محمد ... محمد احمد ئەمینی گشتی بەڕێوەبردنی ڕۆشنبیری و لاوانی ناوچەی کوردستان

لە کۆبوونەکەدا ئامادە ببوو ئامادەبوونی ئەمانەتی گشتی دووپات کردەوە بۆ دابین کردنی هەموو پێویستی یەکی ماددی بۆ ئەوەی مەڵبەندەکانی لاوانی ناوچەکە بەتەواوەتی بتوانێت پیلانەکانی خۆی بەدەست بهێنێ .

هەروەها کۆبوونەوەی ناوبراو کە سێ ڕۆژی خایاند باسی خالە جێبەجێ کراوەکانی بەڕێوەبەرایەتی ناوبراوی لەم ساڵداو گیروگرفتەکانی و چونیەتی چارە سەر کردنیان لە ڕۆژ ، کردوە .

کۆڕێکی کرێکاران لە سلێمانیدا

نەقابەی کرێکارە کشتوکاڵی یەکانی پارێزگای سلێمانی کۆڕێکی بۆ کرێکارانی بەڕێوەبەرایەتی ئاودێری ناوچەی سلێمانی و دایەرەی ئاوی ژێرزەوی پارێزگاکە ڕێکخست .

لە کۆڕەکەدا کە بەرێزان سەرۆك و ئەندامانی نەقابەکەو لێپرسراوە ئیداری یەکانی ئەو دایەرانە ئامادەبوون ، باسی لایەنەکانی جەنگی نەتەوەییمان دژی فارسی دوژمن و دووپات کردنەوەی دەوری چین کرێکار لە قۆناغی ئێستا ، کرا .

جێبەجێ کردنی پلانی کشتوکاڵی زستانە لە ناوچەی شارەزووردا

● لە دامەزراوەی گشتی کشتوکاڵی شارەزووری پارێزگای سلێمانی چالاکانە هەوڵ ئەدرێت بۆ جێبەجێ کردنی پلانی کشتوکاڵی زستانەی ئەمساڵ لە ناوچەی نیشکردنی ئەو دامەزراوە کە هەڵەبجەو شارەزوورو عەربەت ئەگرێتەوەو لەم ڕووەوە بەرێز جاسم محمد صالح السعدی بەڕێوەبەری گشتی ئەو دامەزراوەیە وتی :-

× لە هەموو ناوچەکانی ئیش کردنی دامەزراوەماندا هەموو جۆرە پێداویستیەکی سەرکەوتنی پلانەکانی کشتوکاڵی ئەمساڵمان ئامادە کردووەو دامودەزگاکانمان بەووردی و بەگوێرەی پلانی مەکینەکاری خەریکی جێبەجێ کردنی ئەم پلانانەن و تاکو ئێستا لە هەموو ناوچەکاندا هەزار دۆنم زەوی کشتوکاڵی لە کێلگەکانی تیپە بەرهەم ـ هێنەرەکانی خۆمان و ٥٠ هەزار دۆنم لە زەوی کشتوکاڵی بەشی هەرەوەزی یەکان و . بەشی تایبەتیدا کێلراوەو بە تازەترین شێوەی مەکینەکاری و تۆو کردن کاروباری ئەم وەرزە کشتوکاڵیەی ئێستایان تەواو بووەو .

● بەڕێوەبەری گشتی دەربارەی کودی کیمیاوی وتی :-

× کودی کیمیاوی هۆیەکی سەرەکیە بۆ زیاد کردنی بەرهەم و چاك کردنی بەرهەمهێنان و ئێمەش لەم ڕووەوە تاکو ئێستا هیچ جۆرە کەمتەرخەمیەکمان نەکردووەو تاکو ئێستا نزیکەی ٤٨٥ تەن یوریاو ٣٧٩ تەن فۆسفاتمان دابەش کردووە بە سەر تیپە بەرهەم هێنەرەکانی خۆمان و هەرەوەزی یەکانداو بە کاریان ـ هێناوە بۆ مەبەستی کوودکاری و چاك کردنی زەوی یەکانیان و پاراستنی تۆوەکان لە ئافاتی کشتوکاڵی کوشندە .

● بە شێوەیەکی گشتی دەربارەی پلانی ئەمساڵیان وتی :-

× پلانی کشتوکاڵی ئەمساڵی دامەزراوی گشتی کشتوکاڵی شارەزوور بریتیە لە ١٨٨ هەزارو ١٠٣ دۆنم زەوی کشتوکاڵی کە ئەکرێت بە هەموو جۆرە بەرهەمەکانی کشتوکاڵ و لەو ڕووبەرە نۆ هەزارو ٧٠٠ دۆنمی بۆ ئیشوکاری تیپە بەرهەمهێنەرەکانی دامەزراوە ئەبێ و ٧٤ هەزارو دۆنمیشی بۆ بەشی تایبەتی ئەبێ و ١٠٣ هەزارو ٦٩٨ دۆنمیش بۆ بەشە هەرەوەزی یەکان و لەم ڕووبەرانە نیاز دایە کە ١٥٠ هەزارو ٧٥٠ دۆنمی بکرێت بە گەنم و ٢١ هەزارو ٥٦٨ دۆنمیش بکرێ بە جۆو ٣ هەزارو ٢٤١ دۆنمیش بکرێت بە پاقلەو پیازو چەوەندەری شەکرو پەتاتەی پایزەو سەوزەواتی زستانەو تەرەکاڵ و ١٠ هەزارو ٩٧٨ دۆنمیش بکرێت بە نۆك و هەزارو ٥٦٦ دۆنمیش بکرێت بە نیسك :

● هەروەها بەڕێوەبەری بەرێز دەربارەی بەرهەمی ڕابووردویان وتی :-

× بەراستی ئەمساڵ لە هەموو ناوچەکانی سەر بە دامەزراوەی شارەزوور بەرهەمێکی زۆرو چاك هێنرایە بەرهەم و توانرا کە ١٨ هەزارو ٧٣٠ تەن گەنم و دوو هەزارو ٥٥٢ تەن جۆو دوو هەزارو

بڕوانە ل : ٧

کورتە هەواڵ

● دامەزراوی گشتی جێبەجێ کردنی پرۆژەکانی گواستنەوەو پەیوەندکاری لەگەڵ قۆنتەراتچی یە ناوخۆیی یەکان پەیمانێکی بەست بۆ دروست کردنی بارەگای پۆستەو تەلگراف لە قەزای پشدەر لە پارێزگای سلێمانیدا بە (٢٨٧) هەزار دینار . ئەم پرۆژەیەتی کە لەماوەی دوو ساڵ تەواو دەبێت لە خانوویەکی دوو نهۆم و ژمارەیەك هۆڵ بۆ دەزگاکانی تەلەفۆنی گشتی و ئەلەکترۆنی پێك دێت .

پرۆژەی ناوبراو بەخزمەت گوزاری پۆستەو تێلێکس و بروسکەو تەلەفۆنی بەدالەی قەزاکە هەڵدەستێت .

● بەڕێوەبەرایەتی ئەوقاف و کاروباری ئایینی پارێزگای هەولێر لەم دواییەدا (١٤) مزگەوتی لەگوندە هاوچەرخەکانی پارێزگاکە دروست کردووە ، هەروەها مزگەوتێکی نموونەیی لە مەصیف صلاح‌الدین بە ملیۆنێك و (٢٧٠) هەزار دینار .

هەروەها بەڕێوەبەرایەتی ناوبراو چەند مزگەوت و کەنیسەی لەپارێزگاکە چاك کردۆتەوە بە (٢٣٧) هەزار دینار ئێستا خەریکی دروست کردنی دوو مزگەوتی نموونەیین کە یەکێکیان لەمەڵبەندی قەزای صدیقە بۆ نیشتەجێ کردنی مەڵاکانی مزگەوتەکان بە (٤٠) هەزار دینار .

● ڕۆژی دوو شەم پەروەردەی پارێزگای دهۆك لە هۆڵی ساوایانی پارێزگاکە پێشانگایەکی بۆ بەرهەمەکانی قوتابیانی خانووی مامۆستایانی کچان و قوتابی بە کچەکانی قوتابخانە گەلی یەکانی کەلوپەلی دەستکردی جۆراو جۆر کردووە .

بڕوانە ل : ٧

چۆنیەتی جێبەجێ کردنی یاسای بەخێوکردنی کۆمەڵایەتی لە پارێزگای سلێمانیدا

ڕاپۆرت

بەپێی ئەم یاسایە ٤٩٩ هاوڵاتی موچەوەرئەگرن

● خوای گەورە لە قورئانی پیرۆزو لە سورەتی ئەسرائیلدا فەرموویەتی (وآت ذا القربى حقه والمسكين وابن السبيل) ـ ئایەتی ـ ٢٦ ـ لەم ئایەتەو لەگەڵ ئایەتی تری سوورەتەکانی قورئانی پیرۆزدا هاتووە کە یارمەتیدانی هەژارو دەماو لێقەوماو پەککەوتەو نەبووان کارێکی پیرۆزەو خوای گەورە پاداشتی بۆ داناوەو مرۆڤایەتی و ناوناخی مرۆڤی لێ ڕازی یەو خاوەن دەسەڵات و دەوڵەمەندانی بە ویژدان دڵ ئاسوودەو ویژدان ئیسراحەت ئەبن پێی ....

جا بۆیە ئەڵێم دەرچوونی یاسای بەخێو کردنی کۆمەڵایەتی و گەشانەوەی باری ئابووری و کۆمەڵایەتی خێزانە نەبووەکانی وڵات باشترین چارەبوو بۆ مسۆگەر کردنی باری ژیانی ئەو هاوڵاتیانەی کە یاساکە ئەیان گرێتەوەو ئەو هاوڵاتیانەی لەگەڵ ڕووی ترسناکی باری ژیانی کۆمەڵایەتی ئەم سەردەمە ڕزگار کردو جارێکی تر

هێنانەوە ناو کۆمەڵگاو هاوبەشی کردنی ژیانی ئەم سەردەمەو ئەگەر بە ووردتر سەیری هەموو لایەنەکانی ئەم یاسایە بکەین ئەوا ئەتوانین پێی بڵێین یاسای مسۆگەر کردنی ژیانی کۆمەڵایەتی چونکە گەلێ خێزانی ناو کۆمەڵگای ئەم سەردەمەی گرتەوە کە ژیانیان مسۆگەر نەبوو ، وەکو دانانی موچەی تایبەتی بۆ بێوەژن و هەتیوو

پیرو پەککەوتەو منالی بچوکی بێ دایك و باوەك و ئەو کەسانەی نوقسانی لاشەیان هەیەو یان کوێرن و گەلێکی تری لەم کەسانە .

● جا بۆ زیاتر شارەزبوون لە چۆنیەتی ئەم یاسایە گفتوگۆی ڕۆژنامە نووسینانە لەگەڵ کاربەدەستان و هاوڵاتیاندا ساز ئەکەین و وا ئەمجارەیان سەرمان داوە لە بەشی موچەی بەخێو کردنی خێزان و چاومان کەوت بە بەرێز حمە علی فتاح سکرتێری ئەو بەشەو بەم شێوەیە دەستمان پێ کرد ،

● کاك حمە علی لەم بەشەی ئێوەدا معامەلەی هاوڵاتیان چۆن دەست پێ ئەکات ؟

× هەرچی هاوڵاتیەك مەرجی گرتنەوەی یاساکەی تیابێ دێتە لای ئێمە کە لیژنەی بەخێو کردنی خێزانین لە سلێمانیدا ئێمە سەیری بوونی مەرجەکان ئەکەین ، لە ڕووی تەندروستی و تەمەن و دەرامەتەوە دووای ئەوە بۆ زانینی ئەو مەسەلانە ئەو کەسە بە نووسراوی ڕەسمی ئەنێرڕێتە هە... دایەرە ڕەسمیەکان و... دایەرەی خانەنشین و باجی دەرامەت و کشتوکاڵ و دووای ئەنجامی ئەوە ، هەندێ جار ئەگەر پێویست بکات ئەنێررێتە لیژنەی پزیشکی بۆزانینی دەرەجەی پەککەوتووەکان ، وە داوای نووسراوی قائمقام یان مدیری ناحیە ئەکەین بۆ زانینی ئەوەی کە شایانی گرتنەوەی یاساکەیە یان نا . دووای ئەوە ئەم شتانە هەمووی ئەخێرتە بەرچاوی لیژنەکەی ئێمە کە یاریدەدەری پارێزگار سەرۆکیەتی و ئەگەر ئەوان بڕیاریاندا ڕەوانەی ئەکەین بۆ بغداد بۆ بەشی بەخێو کردنی خێزان بۆ ئەوەی ئەوانیشی بڕیاری لە سەر بدەن .

● ئەی کە لە بغداد گەڕایەوە چی بەسەردێ ؟

× کە لە بغداد بڕیاری لە سەر دراو هاتەلای ئێمە ئەگەر لیژنەکە بڕیاری لە سەر بوونی دابێ ئەوا ناوەکەی ئەدرێت بە پۆستە بەپێی شوێنی دانیشتنی هاوڵاتیەکە ژمارەی سەرف کردنی موچەکەی بۆ دائەنرێ و دەفتەری تایبەتیان بۆ دروست ئەکرێ و هوبەو کارتی ... خۆیان بۆ ئەکرێ و موچەی خۆیان وەرئەگرن خۆ ئەگەر لیژنەش ڕازی نەبووبێ بە برینەوەی موچە بۆی هەیە لە دادگای تایبەتی تا ماوەی دوو مانگ داوای مافی خۆی بکات و شکات لە سەرۆکی لیژنەکە بکات ئەوساکە دادگا بڕیار لە سەر ڕاستی ئەدات .

● ئەی ئەتوانین ڕادەی موچەکان بزانین ؟

× ئەوانەی کە ئەم یاسایە ئەیانگرێتەوە مانگانەکانیان لە ١٧٫٨٢٠ تا ٥٤ دینارە ، واتە بە قەدەر مانگانەی کرێکارێکی ئاسایی وە وەك ئەم خاڵانەی خوارەوە .

ئەگەر یەك کەس بە تەنها بێت ١٧ دینارو ٨٢٠ فلسە

ئەگەر دوو کەس بێت ٣٥ دینارو ٦٤٠ فلسە

ئەگەر سێ کەس بێت ٣٧ دینارو ٨... فلسە

ئەگەر چوار کەس بێت ٤٥ دینارو ٥٠٠ فلسە

ئەگەر پێنج کەسیش بێت ٥٤ دینار ئەبێت .

وە مانگانەکانیان لە دائیرەی تەوفیری سلێمانی و قەزاو ناحیەکانی وەرئەگرن .

● باشە ئەمانەوێ بزانین ئەوانەی بە تەواوی یاساکە ئەیان گرێتەوە کێن ؟

× ئەوانەی یاساکە ئەیان گرێتەوە ئەبێ دوو مەرجی سەرەکیان تیابێ ئەویش ئەوەیە کە هیچ توانایەکی کارکردنی نەبێت، بەهۆی نەخۆشی یان پیری یەوە ـ هەروەها .

بێوەژنی تەلاق دراو کە منداڵی هەبێ و تەمەنی لە ١٨ ساڵ کەمتربێ یاخود منداڵانی هەتیو کە دایك و باوکیان نەبێت واتە دایك و رباوکی مردبێ یان باوکی مردبێ و دایکی شوی کردبێتەوە وەتەمەنیان لە ١٨ ساڵ کەمتربێ .

● ئەو کەسەی موچەی بۆ بڕایەوە لەکەیەوە پارەی بۆ سەرف ئەکەن ئەگەر هاتو لای ئێوە سێ و چوار مانگی پێبچێ ؟.

× کە یاساکە گرتیەوەو موچەی بۆ دانرا ئەوا لەو ڕۆژەوە کە داواکەی پێشکەش کردووە مانگانەی بۆ دائەنرێ و پارەی ئەو ماوەی کە لای ئێمە پێی چووە بۆی سەرف ئەکرێ وهاوڵاتی وامان لایە کە ٣٠٠ تا ٤٠٠ دیناری بە سەریەکەوە وەرگرتووە .

● لە کۆتاییدا حەز ئەکەم بە ژمارە باسێکی ڕادەی تەواو کردنی معامەلەکانمان بۆ بکەی .

● لەو ڕۆژەوەی دەستمان کردووە بە ئیش و جێبەجێ کردنی معامەلەی هاوڵاتیان /١٧١٨/ معامەلەمان وەرگرتووە کە داوای ئەوە کردبێ یاساکە بیان گرێتەوە ، لەم ژمارەیە ٤٩٩ معامەلەمان تەواو کردووەو هەویەیان بۆ کراوەو ئێستا موچە وەرئەگرن ١٤٦ معامەلەشوان لە لیژنەی بغداد بۆ ئەوەی بڕیاری لە سەر بدەن و ٧٨ دانەی تریشمان ئامادە کردووەو ئەیان نێرین بۆ بغداد ، وەبەگشتی تاکو ئێستا لیژنەی ئێمە ١١٦٤ بڕیاری داوە کە هەیانە موچەی بۆ بڕاوەتەوەو هەشیانە کە لیژنە بڕیاری گرتنەوەی یاساکەی بۆ نەداوەو لەمەو دوواش هەر هاوڵاتیەك داوای هەبێ ئێمە بەردەوامین لە ئیشوکارمانداو ئامادەین لێیان وەربگرین و بەوپەڕی دڵسۆزی و لەخۆ بوردنەوە شەو بخەینە سەر ڕۆژ بۆ خزمەت کردنی ئەو جەماوەرە هەژارەو گەشانەوەی باری دەرامەتی ئەو چینەی کۆمەڵمان .

Institut Kurde de Paris

دوستۆفسکی .. بڕیاناو بەرهەم

بەشی سێیەم

د. بدرخان سندی

ل پشکا دووێ ئەم گەهشتیینە هندێ وەختێ ڕکێ دستوفسکی چیروکا « مروڤێ سەودا » نڤیسی پشتی وێ چیروکێ دستوفسکی هزرا خو دچیروکەکا درێژ دا دکر ئانکو پێ خوش بی رومانەکا مازن بنڤیسیت ئو نافێ وێ چیروکێ ژێ ئەڤەبت (چیروکا گونەهکارەکێ مازن) هینگێ دستوفسکی ل دەرڤەی وەڵاتی بیو بێ چێ نەبی چیروکا خو بنڤیسنیت بەلێ هەر مەراقێ هندێ دکر وەك وی بخو بەحسێ هندی کری .. (من گەلەك حەز دکر ئەز چیروکا گونەهکارەکێ مەزن بنڤیسم بەلێ ئەز نەشیام چونکی بو نڤیسینا ڤێ چیروکێ پێدڤی بە ئەز چوو بام دێرەکا کەڤن ژ دێرێت روسیایێو بو هەیامەکێ ل دێرێ ژیابام ..ل ڤێری تێبینیەکا مەزن ئەم دشێین ژ ڕەنگێ نڤیسینێ لنك دستوفسکی سەحکەین ئەو ژی ئەڤەیە کو دستوفسکی وەختێ کو چیروك دنڤیسین دڤیا وی (انفعال)ەکا ڕاست هەباو دگەل چیروکا خو ژیابا .. ڕاستە دستوفسکی خەیالەکا دەولەمەند هەبی بەلێ خەیالاوی لسەر (معاناة) ـ ەکا ڕاست ئاڤا دبی .. لەو وەختێ وی چیروکا قومارکەری نڤیسی .. . هینگێ وی (معاناة) ا هندێ هەبیو هەمی چیروکێت دستوفسکی ژانو کوڤانێت وی یێت تێدا .. . دستوفسکی پێش چیروکا گونەهکارەکێ مەزن چیروکا « مەندەهوش » نڤیسی و دوێ چیروکێ دا هێرش برە سەر وان مروڤێت پەسندیا ژینا وەڵاتێت ڕوژ ئاڤا دکەن ودستوفسکی پشتی نڤیسینا ڤێ چیروکێ نەساخ بیو نەخوشیا وی « تەپ کرتن » لێ زڤری ئینا قەستا (ویزبادن) و (هامبورك) ێ کرو جارەکا دی ژنا خو هێلا ودەست ب قوماریێ کر .. ل وێرێ شەڤەکێ ژ شەڤا گەلەك کرێت نەساخ بی وتەپ هاتێ وسەر لێ شکەستو دو شەڤا هاژ خو نەما وەختێ کو هشێت وی هاتین سەری هینگێ هەست ب گونەهکاریەکا مەزن کرو گەلەك ژ ڕحا خو عاجزبی .. وەك دینا ل کوڵانێت باژێری دچوو.. ئو دڤیا ب سەر کەنیسەکێ هەلبیت دا تو بەکەتو خو ژ هەستێت گونەهکاریێ قورتال کەت . براستی دستوفسکی نەزڤری ئە قوماریێ وهاتە ڕوسیایێ بەلێ گرفتاریا بەلنگازیێ هەر ژوی دخارو خودانێت دەنیا دەینێت خو ژێ دڤیان بەلێ وی هند پویتە نەددا هەقو حسێباو باوەری ب ئاخفتنێت خودانێت دەینا نەدکر لەوا وان ژی گەلەك سەختە لێ دکرن .

خویندەڤانێ هێژا . . بەهرا پتر ژ توورەڤانو شاعرێت مازن گوهێ نەداینە پارا .. یان لێکدانا پارا وحسابێ چونکی هزرێت ڤان توخمە مروڤا پتر بو خەیالێ دچن نەك بو واقعی. هینگێ ژنا دستوفسکی گەلەك ب کێر مێرێ خو هاتو وێ هەقو حسێب دگەل خودانێت دەنیادکر هەر وەسا وێ عەقد دگەل بەلاڤکەرێت کتێبا دکر وەختەکی وێ ب خو کتێبێت دستوفسکی بەلاڤدکرن .. کاغەز دکریو دگەل چاپخانا پێك دهات ودەست خەت دخاندو دگەل کتێبخانا پێك دهات وکتێبێت مێرێ خو دفروتن ئەڤە بو ئەگەرا هندێ ژینا وان بەرەف خوشیێ ڤەبچیت .

کتێبی نوێ

ئافرەت لە مێژوودا

فەیلەسوفێک دەڵێ :

((دەتوانین چەوساندنەوەی مرۆڤ بۆ مرۆڤ لە چەوساندنەوەی پیاو بۆ ئافرەتدا خەست بکەینەوە . چەوساندنەوەی تر لەناو دەچێ)) .

بەڵێ ئەگەر بهاتایەو چەوساندنەوەی ئافرەت لەلایەن پیاوەوە ئەوەندە بێ مانا نەبوایە هەڵبەتە وای نەدەووت ، ئافرەت تاقەهاوژینی پیاوەو بۆ ئەوە دروست بووە ژیانێکی پڕلە شادی لەگەڵا بەرێتە سەر ، کەچی پیاوی ((دلپیس)) بە جۆرێکی تر مەسەلەکەی لێك دایەوە. پەیوەندیەکانی نێوان خۆیو ئەوی وەکو پەیوەندی نێوان دەرەبەگو کوێلە دەهاتە پێش چاوو . بۆیە لەو ڕۆژەی کۆمەڵگا بووە هی پیاوان ، پیاوبووە پاشای ماڵو منداڵ ، ئافرەت وەکو کوێلەیەك دەژیا ، ئافرەت موڵکی پیاوە وەکو سەیارەو رادیۆوهەموو شتو مەکینەی تر . وەکو هەویر دەیشێلێتەوەوەو دەیکا بەو شکڵەی خۆی دەیەوێ .

لە جیاتی ئەوەی تێکرای مرۆڤ بەشدار بن لە خەباتی لەناو بردنیو هەرس پێهێنانی قەڵای زۆرداریی دەرەبەگایەتی ، کەچی دەبینین پیاو لە دژی ئافرەتو دەرەبەگیش لە دژی هەردووکیان دەجەنگێ . با بڵێین ئەمە لە کۆندا وابووە ، بەڵام تا پەنجاکانی ئەم سەدەیەش لە هەندێ وڵاتدا ئافرەتو پیاو وەك یەك تەماشا نەدەکرا ، لەم دوایەدا لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ شاعیرێکی عەرەبدا ، وتویەتی :

« ئافرەتو شانێ کوجا مەرحەبا ، ئەوە هەر نابێ بەڵام شیعر بنوسێ قەینا » لەم ڕۆژانەدا دوکتۆر کەمال مەزهەر کورتە باسێکی کۆمەڵایەتیو مێژویی ئافرەتی لە دوو توێی کتێبێکدا بڵاوکردەوە . کتێبەکە لەژێر ناوی « ئافرەت لە مێژوودا » دایە . پێش هەموو شتێك دەبێ بڵێم ئەم نوسراوە ئەگەر تاقە کتێبێك نەبێت کوردیبە دەگمەنانەی کەوا ئەوە یەکێکە لەو کتێبە بەوردی باسی ژیانی ئافرەت بکات لە کۆنەوە تا ئەمڕۆ . بە جوانی تیایدا باسی ژیانو ڕەوشتو دەوری ئافرەت دەکات .

« دوکتۆر کەمال »یش یەکێکە لەو نووسەرانەی کە بەزیرەکیو لێهاتویی ناسراون . ئەمیشیان یەکێکە لە بەرهەمە نازدارەکانی تری نووسەر . کتێبەکە کراوە بە چەند بەشێکەوەو هەر بەشەی لەسەر دەمێکی دیاری کراودا باسی ژیانو بەسەرهاتی ئافرەت دەکات .

پێشان باسی سەرەتای دروستبونی ئەو کۆتو تەوقانە دەکات کە کۆمەڵ لە دەستو پێی ئافرەتی کردوونو پێشکەوتنو داهێنانی لێ گرتوون . لە زۆر شوێندا چەندەها ئافرەت بونەتە قوچی قوربانیی هەندێ نەریتی کۆن . بەڵام وەزعەکە هەروا نەمایەوە ، ئافرەت وردە وردە دەستی کرد بە خەباتو ڕۆژ لەدوای ڕۆژ گۆڕانەکە لە قازانجی ئەودا بوو. دەستی کرد بە خۆپیشاندانو دامەزراندنی کۆمەڵەو ڕێکخراوی نهێنیو ئاشکرا.

ڕۆژنامەو گۆڤاری یەك لە دوای یەکیان بەرگری لە مافیان دەکرد . ئەگەر بە زەبری توندو تیژی بیرو کرداری خۆیان نەبوایە هیچ کام لە حکومەتو میرەکان هیچ جۆرە مافێکی نەدەدانێ لە ئەنجامی خەباتی بێ وچانی خۆیان لە نیوەی سەدەی نۆزدەیەمدا حکومەتەکان ناچار بوون دان بە هەندێ مافی ئافرەتدا بنین وەکو : مافی جیابوونەوەو فێرکردنو هەڵبژاردن ، هەروەها کەم کردنەوەی ماوەی کارکردنی ئافرەتو زیادکردنی کرێو کردنەوەی قوتابخانەو زانکۆی کچان .

بەڵام دوای ئەمانە گیروگرفتی نوێ خرانە پێش ئافرەت ، لەوانە ئیش پێ ـ نەکردنیان ، یەکەم ئافرەتی فەرەنسەیی کە دوکتۆرای لەکاری پزیشکیدا وەرگرت لەپاش حەڤدە ساڵ ئەوجا دامەزرا .

ئەوجا دوکتۆر دێتە سەر باسی پەیوەندیەکانی ناو کۆمەڵگای سەرمایەدارو چۆنێتی چەوساندنەوەی ئافرەت لەو جۆرە کۆمەڵگایانەدا ، ڕوونی دەکاتەوە کە چۆن شۆڕشی پیشەسازی یەکێك بووە لەو کۆسپانەی هاتونەتە ڕێگەی ئافرەت . چونکە لە ئەنجامی ئەم شۆڕشە حکومەتەکانو میرەکان ڕێگەیان بە ئافرەتدا کار بکات ، بەڵام وەنەبێ ئەمە لە بیرپاکیو سەرفرازی خۆیان بێت بەڵکو لەبەر زیاتر چەوساندنەوەی ئەویان بوو . جاری وا هەبوو زیاتر لە پانزە سەعاتێك ئیشیان پێ دەکرد بە کرێیەکی کەمیش. ئەوەی لە کۆمەڵی سەرمایەدار بوەشێتەوە لەوە چاکتر نابێت .

پاشان دوکتۆر دێتە باسی دەوری ئافرەت لە کۆمەڵگای سۆشیالیستدا بێگومان لە ناو ئەم جۆرە کۆمەڵگایانەدا ئیش کردن بە مەبەستی سوودی کۆمەڵایەتییەو بەس . لێرەدا بە پێچەوانەی کۆمەڵگای سەرمایەدارەوە « نرخی هێزی کارکردن » نافرۆشرێت .

ئەوجا دێتە سەر باسی ڕێژەی جیابونەوەی ژنو مێرد . بۆ ئەم مەبەستەش دوو وڵاتی هەڵبژاردووەو دەڵێ :

لە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمریکادا لە حەفتاکاندا بەرامبەر بە هەزار ژن خواستنی نوێ زیاتر لە (٢٥٠) جیابونەوە هەبوو . لە هەمان ساڵدا لە یەکێتی سۆڤیەت گەیشتە ٢،٦ پاش سێ ساڵ گەیشتە ٢،٨ جیابونەوەی ژنو مێرد . لە جێگەیەکی تردا باسی دەوری مەزنی هەندێ لە ئافرەتە ناودارەکانی کردووە وەکو : بەلقیسو سەمیرامیسو جان دارکو کیلوپاترەو ماری کوری و... هتد .

سەیر لەوەدایە لە هەندێ شوێندا ئافرەت دەبوایە لە تەك لاشەی مێردیدا خۆی بسوتانایە ، بەڵام بۆ بە پێچەوانە نەبوو؟! ئەگەر چی هەردوو حاڵەتەکەدا ئیشەکە زۆر نابەجێیە . لە وەش سەیرتر هەندێ ڕای جان جاك ڕۆسۆیە کە دەڵێ : « ئافرەت لە هەموو چەرخو ڕۆژگارێکدا بریتییە لە هەوڵو تەقەلا بۆ ئەوەی بە دڵی پیاوبێ. ئافرەت بۆ ئەوە دروست بووە پابەندی پیاو بێت .

لە بەشی دواییدا باسی ئافرەتی کورد دەکاتو ، ناوی هەندێ لە ئافرەتە ناودارەکانی هێناوەتەوە . دەبوایە ئەم بەشەش زۆرتر بوایە چونکە هیچ سەرچاوەیەکی کوردیی ئەوتۆمان نیە لە بارەی ئافرەتەوە نوسرابێ ، ئەگەرچی وەکو خۆشنی دەڵێ :

« ئەگەر کتێبەکە تایبەت بوایە بە ئافرەتی کوردەوە ئەوە دەبوو ، بەڵام وانیە » .

هەروەها دوکتۆر باسی چەندین ڕوداوو بەسەرهاتو بابەتی گرنگی تر دەکات .

گەڵای دەرەختەکان دەوەرێن

شیعری : سیرگی یەسینین
مکرم رشید تالەبانی
کردوویەتی بە کوردی

گەڵای درەختەکان دەوەرنو ، دەوەرن
بایش گفەی دێت
گفەیەکی کزی بەردەوام
هاوڕێیم کێ بێت دڵم شاد بکاتەوە ؟
کێ بێت دڵنیایی پێببەخشێت ؟

× × ×

بە پێڵووی قورسەوە
زۆر جار سەرنجی مانگ دەدەم
لە هێمنیی سەرتاپادا
دیسانەوە کەڵەشێرەکان دەخوێنن .

× × ×

کات تاریکو ڕوونە
هەست بە شادیی ئەستێرە جریوەدارەکان
دەکرێت
ئەدی تۆ بڵێیت چی ئارەزوویەکم لە ناخدا بێت ؟
چی ئارەزوویەك ؟

× × ×

لە ژێر زەبری کۆڵی قورسی دنیاییدا ، ناواتی
چی بخوازم ، لە کاتێکدا نەفرەت لە ماڵو
چارەنوسم دەکرێت ؟
ئارەزوو دەکەم ئەمڕۆ ، لە پەنجەرەیەکەوە ،
کیژێکی جوان ببینم
کە دوو چاوی وەك دوو گوڵی شینی عەنبەری
پێوە بێت هەر بۆ من بێت
نەك بۆ یەکێکی دیکە ،
ووشەو هەستو نەستی نوێی بێت
ئارامی گەش لە دڵمدا بووژێنێتەوە .

× × ×

دەمبینیت، لە هێمنیی ئەم شەوە مانگەشەوەدا
لاوێکی دووخۆشی دیکەم
هیچ خەفەت بۆ لاوێتیی خۆم نەخۆم ،
لە چارەم نووسراوە لە دوا دواییدا بەختەوەرو
شاد ببمەوە بە لاوازیو ماندوویەتی
بە دووی سەروا پەرتو بڵاوەکەمدا
هەرگیز ، نەڕۆم .

شتێکی کورت دەربارەی وەرگێڕانو . تایبەتەکانی زمان

لەبەر ئەوەی ئیستاووکردنە وەرگێڕان بەشێوەیەکی فراوان لە ناو ڕۆشنبیرەکاندا لە ئارادایەچاکتر وایە ، بۆ دیاری کردنی هەندێ هەڵەی سەیرو سەمەرە کە لەم بارەیەوەڕوودەدات گفتوگۆی پوختە لەگەڵ هەندێ شارەزایانی زماندا بکەین .. . وائەمجارە مامۆستا ڕەئووف ئالانی وەڵامی ئەم پرسیارە دەداتەوە :

پ ..... دەتوانی هەندێك لە تایبەتەکانی زمانی کوردیمان بۆ دەستنیشان بکەی ، لە بواری وەرگێڕاندا ... ؟

و. لە بواری وەرگێڕاندا بێتو کەسێ بتوانێ هەموو تایبەتە زمانیەکان بپارێزێ، دەشتوانێ ئاوی دەریایەك برێژێتە کەمۆلەیەکەوە ... ئەگەر بێباکانەش دەستی لێوەردا ؛ ئەوا دۆزەخی بۆ داخراوە ، چونکە گیرەی چقڵان بە خوێنەرەکان دەکا ... ! !

لەم دیدارەدا پێڕاناگەم بە کامی خۆمان بۆی ڕابخزێم .. گوترا : « هەندێك تایبەتبە زمانی » کەواتە ـ ڕێگەم درایە کەمۆلە لیستەیەکیان لێ قلپ بکەمەوە : ـ

لەبەر ئەوەی کە زمانی عەرەبی دەرفەتی خوێندەواریمانە ، دەی کەمە داڵدەی لیستەکە :

١ ـ پاراستنی هەست واتا : (الحس المعنوی) لە چاکوچۆنیدا : (ببطن عینی) ئەگەر بیکەینە «بەچاڵی چاوم ! » دەبێتە نەفرینێك ئەو سەری دیار نەبێ . لە هەستی ئێمەدا ، دەبێتە « بان چاو ، بەگلێنەی چاو ... »

لەو بارەیەوە چەندەی ڕێسە بدەمێ ، کەمەی زمان سەر هەڵ دەدا .

٢ ـ پاراستنی بارەدەروونیەکان بە چێژە ئاوازی ووشەو ڕستەی تایبەتیو لە شوێنی خۆیدا :

منیش هەر کەیفم لە ڕێزمانی کوردیە ، ، کەواتە با ئەم دەستوورەش بپارێزین :

٣ ـ پێش خستنی ئاوەڵناو (صفە)ی موزاف لەسەر موزاف ئیلەیهیو بە پێچەوانەی عەرەبی ، وەك :

(تأریخ العراق الحدیث = مێژووی نویی عێراق)

یەك دوو ساڵێ لەمەوبەر لەسەر بەرگی کتێب نووسرا بوو : « مێژووی عێراقی نوێ » خۆم هەڵناکێشم ماوەیەکی باش ئەو سەر ناوە کەمەی بەزەینم کرد ... واحاڵی بووبووم کە مەبەستیان (عێراقی تازەیە) نەك (مێژووی تازە) .. !!

ئەمەش تەرجەمەیەکی بێزۆکەو لە تێنەگەیشتنی هەردوو زمانەکەوە تەشەنەی کردوە .... بە هەمان هەڵە دابڕۆ تا دەگەیتە ئەو پەڕی ئاگوزەری ئەسپابەسپی لە سلێمانی کە نووسراوە : « سەموونخانەی نالی کارەبایی »

« گەراجی ئاکۆی نوێ » .... !!

بە حەڵێبی ڕستەسازیی کوردی بێ ، ئاوەڵناوی (نوێ ، کارەبایی) دەبنە هی (نالیو ئاکۆ)

با جارێ ئەو چەند تایبەتیە زمانیە توێشووی کاروانی نەسرەوتمان بن .

«فریا ....

ساڵی پیرار

شیعری : جەلال شکۆ

سیروانەکەی خاکی ژیان
ئەی ئەو کەسەی وەك ڕووناکی
شەوە زەنگی گیانمت هەژان ،
ئەم قسانەت وەکو ماسی
لە نێو خوێنە ساردەکەیا
بە نێو دەریاچەی دڵمدا دێنو دەڕۆن
بەڵام وەرزی زستان کە دێ
لە نێو خوێنە ساردەکەیا
وەرزی بەهار ووردە ووردە
هەڵئەچێتو گەشە دەکا
ئەم قسانەت وەکو باران
سارای ڕەشی عەقڵ دەشۆن
بەڵام هیوا بۆ سەرکەوتن
لە نێو دڵی هەژاراندا
درەختێکە بە دائیمی گوڵ دەر ئەکا

× × ×

شۆخەکەی من ،
ئەی ئەو کەسەی چاوەکانت
لە عەشقی ئەم نیشتمانە
شەپۆل ئەدا چەشنی دەریایەکی بێ بن

× × ×

ئەی خاوەنی دڵێ خەجێ
تۆ لە ڕووانگەی هەورەوە ئەڕوانیتە گزنگی خۆر
لە بینینی چاوی تۆوە
سوور ئەچێتە جێگەی شینو
زەرد ئەپەڕێتە خانەی مۆر
یاسای مێژوو بە لاتەوە ئەفسانەیە
چارەنوسی پرشنگاوی کۆترێکە بێ لانەیە
لە سەتزا هەر هاوارو فرمێسكو خوێنە ئەبینی
ئیتر ئاور نادەیتەوە تا بزانی چۆن داگیرکەر
لەگەڵ هەموو هەنگاوێکیا پشتکو ئەخرایە برینی .

Institut Kurde de Paris

ئافـــرەتانـــی هـەولـێـرو ....

نەهێشتنی نەخوێندەواری

سکرتارەتـــی کاروباری نەهێشتنی نەخوێندەواری یەکێتی گشتی ئافرەتانـــی عیراق لقی هەولێر ، هـەرلەگـــەڵ بانگــەوازی هەڵمەتەگـــەدا دەوری ئەوەکی خۆی لە ناو کۆمەڵی ئافرەتاندا بینی ، بـــەنیازی هۆشیار کردنـــەوەو کۆڕو کـــۆبوونـــەوەتێ گەیاندنیانو گەلێـــك ئەم مەبەستـــە لـــە

مەڵبەندی پارێزگاکەو گوندو لادێ کاندا ساز درا ، چوونە بارەگای یەکێتی ئافرەتـــان لە پارێزگانی هەولێـــرو چاومان بە بەڕێز خوشکـــە (فریده محمد خضـــر)ی لێپرسـراوی کاروبـاری نەهێشتنی نەخوێنـدەواری لە یەکێتی ناوبراودا کەوت .

● **دەوری یەکێتی لـــە پارێزگای هەولێـــر لـــە سەرکەوتنی هەڵمەتـــی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا چی بوو ؟**

– ئەوەی راستی بێ هـەر لەو رۆژەوەی هەڤالـــی تێکۆشەر صدام حسین بانگەوازی هەڵمەتـــی نەهێشتنی نەخوێنـدەواری بڵاو کردەوە ، یەکێتیمـــان وەك هەموو رێکخراوەکانـــی تری گەل کەوتەخۆ بەنیازی بەشداری بوونێکـــی رۆشنبیرانەو هۆشیارانە لـە

هەڵمەتەکەداو بڵاو کردنەوەی ناوەڕۆکی خێرخوازانـــەی لەناو کۆمەڵی ئافرەتاندا بەو بڕەی کە ئەوان بەهـــۆی بارودۆخی کۆمەڵایەتی لـــە کوردستاندا زۆربەیـــان بێ بەش بوونـــە لـــە خوێندەواری ، سـەرەڕای ئەوەی کە لە سەرەتـــادا گەلێك کۆسپو تەگـــەرە دەهاتە رێ ، بەڵام بـــە پشتیوانی دلسۆزانو زیاتر تێ گەیشتنی حـــەماوەران

توانیمان وا بکەین زۆربـەی زۆری ئافرەتان بەشێوەیەکی ئاسایی لە مەڵبەندەکانـــدا دەوام بکەن .. یەکێتیمـــان لە گەلێك بۆنەو جەژنـــی نیشتمانیو نـــەتـــەوەیی دا دیاری بە سەر فێرخوازاندا دابەش کردووەو ، هانـــی داون کە زیاتر سوور بن لە سەر فێربوونو دەوام کردن بە شێوەیەکی رێك و پێك لە پێناوی زاڵ بوونیان بـــە سەر نەخوێندەواری دا .

● **ئایا سکرتاریەتـــی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە یەکێتـــی دا پـــرۆژەی داهاتووی چیە ؟**

– لە پلانی وەرزی ئـــەم زستانەماندا .... بەرنامەیەکی تایبەتیمان رێك خستووە ، کە تائێستا هەندێکمـــان لێ جێبەجێ کردووە ، لەم رۆژانەدا چەند کۆڕێکمان لە مەڵبەندی قەراج و رواندوزو شەقلاوەدا بەســـتو ، نیازمان وایە کە لـــەم زوانەدا پێشانگایەکـــی هاوبەشی سازدەین لەگـەڵ بەڕێوەبەرایەتی نەهێشتنـــی نەخوێنـــدەواری لـــە پارێزگاکەدا ....

هەروەها بڕیاریشمـــان داوە کە پێشانگایـــەکـــی تر ، بۆ ئیشـــوکـــاری فێرخوازان سازدەین کـــە کۆمپانیاکانی رستنو چنینو مافوری دەستکرد دروستیان کردووە ، ئەو پێشانگایـــە ساڵانەیە ، چونکە چەنـــد ساڵێکە دەیکەینەوەو هـەر لە ئێستاشەوە داوامان لـــە فێرخوازان کردووە کـــە زیاتر خۆیان ماندوو بکـەن بە ئیش و کاری دەستـــی ، بە مەرجێك کار لـــە خوێندنیان نەکات ، ئەمەش دەگەڕێتەوە سەر ئـــەوەی کە یەکێتی بە بەردەوامـــی هانی ئارەزووەکانـــی فێرخـــوازان دەدات ... لێپرسراوانیش درێغیان نەکردووە لە پشـــتگیریو سەرپەرشتی کردنی ئـــەم هەڵمەتە ...

بێریڤـــان ...
یان میهرەبانا بچـــویك !..

ئافرەت دەستێ دووێ یێ کۆمەلێ مروڤایەتیـــێ هەر ژ بونا وێ .. ئافـــرەت سەرەکانیا دلوڤانـــیو ئەڤینیو تەناهیـــێ .. ئافرەت ئەڤ زیندی یا هندە پیرۆز « سۆفی » یا هەمـی مەزناهی یا خودێ دچاڤێت وێ را دبینین و ئەگـــەر ئەم بێینو بەرێ بەرێـــت مێژوویێ قەدەین دێ گەلەك ستێرێت گەش تێدا بینین یێ دکو باشترین نمونێـــت زیرەکـــیو وەفاداریـــێ پێشکێشی مەکرینو هەتـا ئەڤرۆکە ئەم شانازیێ پـــێ دکەین . ئافرەتا کورد ژێ دستەکێ هەمـــی کاودانو

سەربورێت رەشو تاری را ... خودا نا هەلوێستێت خو یێت بلند بویە .. ملێ وێ ب ملێ برایێ وێ ڤەبویە دهەمی قوناغو دەراڤێـــت ژینێ دا .

ل ئامادەیا برایەتی چاڤێ من ف بێریڤانێ کەفـــت –نەو کچا زیرەکا سەربەست بسەر شانوێ کەفتـــیو دوو سێ جارا خەلکـــێ دهوکێ ب دەنگو پەیڤێـت خو هەژاندی – دا کـــو پتر بێریڤانێ بناسین مـــە چاڤپێکەفتنەك دگەل کـــرد هندەك پسیار ژێ کـــرنو زیرەکانە بەرسڤامەداو ئەڤ نڤیسینـــا ژێـــری ژێ دەرکەفت .

بێریڤان رەشید لسالا ١٩٦٤ ل بازێرێ دهوکـــێ بـــو جـــارا ئێکـــێ « کێلیا شەداێ » یا دیتیو سالا ١٩٧٠ یا دەســـت بخاندنێ کریو نوکـــە یا ل دێژا چارێ ل ئامادەیـــا ئاڤبرێ .

● **بێریڤان دبێژیت ..** شوخو شەنگی یا وەلاتـــێ منو ، کوڤانێت دوژمەو ، وشرینیا زمانێ مە ئـــەز پالدامە خاندنو نڤیسینـــێ و بو جارا ئێکێ من هۆزان

ئەهاندن ل سالا ١٩٧٧ و نوکە من گەلەك هوزانێـــت یێت هەینو هندەك ژ وان من ل ئاهەنگو شەهیانێـت شنەرێ ل دهـــوکێ یـــێ دخاندین . براستی ئـــەز ل ئێك ژوان شەهیانا یـــێ ئامادە بوم .... بێریڤانـــێ شعرەکا گەلەك خوش خاندو خەلکێ ئامادە ل وێـرێ ب گەرمو گوڕی دەست بـــو قوتان .

● **ل سەر پسیارەکا مەژێ کری کا چ دخوینیت بـەر سڤامە داو گوتی .... ئـەز** گەلەك حەژ خاندنا هوزانێ دکەم ب تایبەتی هوزانێـت وان هوزانڤانا یێت کـــێـــو دوژا راستا گەلو وەلاتـــێ مە کوین ددلو هزرێـــت وا چۆیە خارێ . نو ل ســـەر بارێ کومەلایەتیێ ئافرەتـــا کورد ئاخفتو یێ ڤەچوو... ئافرەتا کورد ستوینەکـــێ موکمێ کومەلێ مەیـەو روژ بو روژێ پترا خو دهاڤێتـە قادا ژینێو نوکە چ لایێت

ژینێ نەمانە کـەرا «دور» ئافرەتا کورد تێدا ئاشـکرا نەبوێ دسەر هـەمـــی ئاستەنگێت کو دکەڤنە درێکا وان دا ژبەر هزرو بیرێـت پاشڤەمایو کەڤنەپەرست .. یا ژ هەژی گوتنێیە بێریڤان چیروکا ژێ دنڤیسیت لـێ هەتا نهو چ بەلاڤنەکرینـەو ل دویماهیـــێ ئـەم ژ دل هیڤیدارین هەرا بـەردەوام بیت دنڤیسینێدا و یـــا سەرکەفتیو وسەرفـەراز بیت د ژینا خودا .

ئەڤە ژێ پارچە شعرەکا وێ بو مەهابادێ یـــا پێشکێش کری ..

« بوهارا مە نابەهیت »

لیەر چاڤێت دوژمنا بو خەیال

کوردا نامینن دەشـتو نەهال

بوهارا وان دێ بەهیتن ژیان بو وان ئاگەهیتن ئەو نزانن مللەتێ مـە هەرێ ساخەو نامریتن رابن گەلو خوهشیارکەن مەهابادێ رزگارکـەن

ئامادەکرنا ...
« ئومێدبەهێنی »

جگەرگۆشەکانمان

کاری جیا بوونەوەی دایك و باوك بۆ سەر منداڵ

هەر کاتێك ژنو مێـــرد هەستیان بەوە کرد کـــە ژیانیان لەگەڵ یەکتریـــدا ناچێتە سەرو هەمیشـــە شەڕو هەرایانەو لەئەنجامـی ئەوەی کە لەبەکتریا ناگـەنو ژیانیان ئاڵۆسز بووە .

باشە بۆچی ئـــەم ژنو مێردە پێکەوە بژین ؟ ئەگەر وەها لەیەکتریـــا ناگەن .

نە باشتر وایە لە یەکتری جیا ببنەوە نـــەك لـــەو دۆزخەدا تاکو مردن پێکـــەوە بژین لەبەر ئەوە زانایانـــی سایکۆلۆژی ئـــەوە دووپات دەکەنەوە کە ئەگەر هاتـــو بارو وەزعی ژنو مێردایەتی گەیشتە ئەو رادەیە کـــە هەمیشە لە ئاڵـــۆزیو ناکۆکیو لەیـــەکتـــری نەگەیشـــتن جیا بوونەوە باشترە لەوەی هەمیشە لـە دۆزخدا بژین ، هەتا ئەگەر هاتوو منداڵ لەسۆزی دایـــك یان باوك بێ بەش بێت .

چونکە ئەو منداڵەی کـە لەگەڵ دایك و باوکێکـــی وادا بژی هەمیشە ژیانیـــان ئاشوبەیێ هەست بـــە

ئاڵۆزیو ترسو نیگەرانـی دەکات هەروەها زانایانـــی سایکۆلـــۆژی ســـەر ژمێریەکیان کردووە لەسەر ئەو خێزانانەی کـە تووشی ئەم تەنگوچەڵمەیە بـــوون ، لەپاش ماوەیەکی کورت بۆیان دەرکەوت کە بەنیسبـەت کارتێکردنی جیا بوونـەوەی دایك و باوکی بـــۆ ســـەر منداڵەکان بە جۆرێ نـەبوە بێتە کۆسپ لەرێی ژیانـــی ناو ماڵو قوتابخانەش .

بەڵکو بە پێچەوانـــە هەستیان بەوە کردوە کـــە غەمو ئاڵۆزی رزگاریـان بووە .

بەڵام هەنـدێکیـــات هەستیان بـــەجـــۆرە یکەرانەیەك کردووە بەرامبەر جیا بوونەوەی دایـــك و باوکیان .

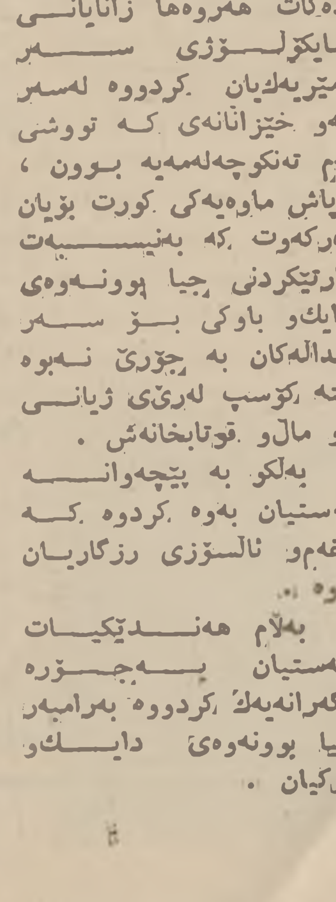

هەمەجۆر

بەرگێکی باش بو منالەکەت

بۆ ئاسوودەیی منـــاڵ کارگەیەکی بیانی بەرگێکـــی جوانو لەباری هاوینـــەی بۆ مناڵ دروست کـردوە ، ئەو بەرگەش چەند رەنگێکـە پارێزگاری لەشی منالەکەش دەکات .

داواکاری یەکانـــی ئافرەت و کاری لەســـەر دەروونی مێردەکەی

ئافرەتێکی دەروونناسـی ئەمەریکایی کەناوی (بریـارا ستانـــدەر)ە لـــە دوالێکۆلینەوەیدا ئاشـــکرای کردوە کە ئافرەت دەتوانـــێ کار بکاتە سەر مێردەکـەیو بەقسەی خۆشو لە سەرخۆ ئەوەی دەیـــەوێ بڕوای پێ بهێنێ ، هـەر چەنـــدە مێردەکـــەی ئیـــرادەی بەهێزبێت .

ئەم ئافرەتـــە دەروون ناسە دەڵێ : پیاو هەسـت بە شانازیو لە خـــۆرازی بوون دەکات ، چوونـــە پێشنەوەی ئافرەتیش بـــا هێمنو بە رووخۆشیو لـــە سەرخۆ دەبێتە هۆی ئەوەی بەبێ قرەقر داخوازی یەکانی جێبەجێ بکرێ .

□

پیاو زووتر لە ئافـرەت پیردەبێو توورەدەبی .

□

تۆژینـــەوەی زانـــا ئەمەریکی یەکان روونـــی کردۆتەوە کە پیاو زووتر لەئافرەت پیردەبێ ، ئەمەش بە پێچەوانـــەی ئـــەوبیروڕایەوەیە کە دەڵـــێ ئافرەت زووتر پیردەبـــیو پێستی خاو دەبێتەوە .

لێکۆڵینەوەکان روونیـان کردۆتەوە کە لەشی ئافرەت چەوری زۆرترەو لە لەشی پیاو زیاتر گۆڕانی کیمیاوی تیا دروســـت دەبـــێ . هەروەها لێکۆڵینەوەکـــان روونیان کردۆتەوە پیـــاوزووتر لە ئافرەت تـــووڕە دەبـێو تووشی شێتـــیوخۆکوشتن دەبێـــت یـــا دەمارەکانی مێشکی لە کاردەکەون . هەر بۆیەشـس خۆکوشتن لە ناو پیاوانـــداچوار ئەوەندەی خۆکوشتنـە لە ناو ژناندا .

کاروباری ناوماڵ

رازانەوەی دالان یـــان بەر هەیوانی ماڵ ، یـــان هەیوان خۆی کە تـــۆزی گەورەبێ هولی پێدەوترێ ، واچاکە جوانو رێکخـراو بێ ، بە جۆرێ کە خـــاوەن ماڵ یان میوان هەســـت بە جەوانەوەو خۆشی بـکات تیایدا .

جا ئەو شوێنانە لـەناو ماڵدا دوو ئەرکیان هەیـە ، یەکەم ، جوانو رازاوەبن ، دووەم جێگای ئاسانـــی هەڵسورانو کارکردنـــی کەیبانـــووی مـــاڵ بێ . چاکتر وایە رەنگی ئـــەم شوێنانە لەماڵدا کاڵ بێ .

لە بەر هەیواندا چاکتـر وایە بەشێوەیەکی رێکو پێك ئەم شتانە دابنرێ .

– مێزی تەلەفون .

– عەلاگەیەکی جـوانو ناسك بۆ هەڵواسـینی پاڵتۆو چاکەت .

– ئاوێنەیـەك بـــۆ بەکارهێنانی لە خـــۆ رازانەوەی خێرادا .

– راخەرێکی جوان کـە کە رەنگی لەگەڵ دیـواری بەر هەیوانەکەدا گونجاو بێ .

– رووناکی بەر هەیـوان وایە زۆر بەهیز نەبێ .

– دیستان بیرت نەچێـت گوڵدان کە گوڵی رەنگـاو رەنگی تیا بێ بەڵگەی زەوقو جوان ناسیە .

Institut Kurde de Paris

لە یەکەم لێدوانی ئەمینداری گشتی رۆشنبیری و لاوان بۆ هاوکاری

هەنگاوی پێشکەوتوو بۆ باشە رۆژی بزووتنەوەی رۆشنبیری کوردی

ئەمیندارێتی گشتی رۆشنبیری و لاوان بەردەوام لە تەقەللای فراواندایە بۆ پشتگیری کردن و بەرەو پێشەوە بردنی باری رۆشنبیری کوردی و ، ئەم تەقەللادانە مەودایەکی نوێیە بۆ زیاتر پێشخستنی بزووتنەوەی ئەدەبی و هونەری لە ناوچەی کوردستاندا و ، ئێستا لەم ئەمیندارێتی یەدا هەنگاوی نوێ لە کاردایە بۆ ئەم مەبەستە پەیوەنیمان چووینە لای بەڕێز محمد امین محمد ئەمینداری گشتی رۆشنبیری و لاوان و هەنگاوە تازەکانی ئەم ئەمیندارێتی یەمان .

بەسەر کردەوە لە رووی پشتگیری کردنی رۆشنبیرییەوە لە رووی جموجۆڵە رۆشنبیرییەکانی ئەم ئەمانەتەوە بەرێزی ووتی :

x ئەمیندارێتی بە هەموو بەشەکانیەوە لە جموجۆڵێکی بەردەوامدایە لە کردنەوەی چەندەها کۆری رۆشنبیری و پیشانگای هەمەچەشنەی هونەری و پێشکەش کردنی چەندان میهرەجانی شانۆیی، بۆ زیاتر پێشخستنی ئەم جموجۆڵانەش بیر لە نەخشەیەکی بەرفراوانی نوێ کراوەتەوە کە بە خزمەتی کەلتوری کوردی گرتۆتە باوەش و ، ئەم ئەمیندارێتی یە لە چوارچێوەی چالاکی یەکانی خۆیدا دەیان گێڕێت .

● **تکایە دیارترین ئەو چالاکییە رۆشنبیریانە چین ؟**

x لەم چالاکیانەدا سەرپایی لقەکانی بەرێوە ـ بەرایەتی رۆشنبیری بەشدارن و تا ئێستا چەندان کۆڕی رۆشنبیری رێک خراوە ، کە سەراپای لایەنەکانی رۆشنبیری گرتۆتەوە ، کۆڕێکی چلەی مائەمین و رێزگرتنی مامۆستا عەلی مەردانمان سازکردو کۆبوونەوەمان لەگەڵ رۆشنبیراندا سازکردو ، پیشانگایەکی تایبەتیمان بۆ هونەرمەند (دارا سەعی) کردەوەو ، تیپەکانی رۆشنبیری بچەماوەران شانۆگەری نوێیان پێشکەش کردووە ، سەرەرای میهرەجانی شانۆیی کە هەموو پارێزگاو لقەکانی سەر بەم ئەمیندارێتی یە تیا بەشداربوون و ئاهەنگێکی فراوانیشمان بۆ رێزلێ گرتنی رۆژنامەنووسان سازکردووە .

● **مامۆستا نازانیین مەسەلەی چاپخانەی ئەمیندارێتی رۆشنبیری و لاوان گەیشتە کوێ ؟**

x ئەم چاپخانەیە یەکەم و دووەم قۆناغی تەواو بووەو هەموو ئامێرەکانی گەیشتوونەتەجێ و ، بەم زووانە بە کاردە کەوێ بۆ خزمەت کردنی زمان و ئەدەبی کوردی و ، چارەسەری گیروگرفتەکانی ، بەردەم رۆشنبیری کوردی دەکاو ، کێشەی چاپەمەنی دەخاتە لاوە ، نامەوێ ئێرەش یارمەتی و هاوکاری کردنی دلسۆزانەی دەزگای ـ دار الحریە ـ لەیاد بکەم کە لەم رووەوە پشتگیری کردووین و پێویستی کردنەوەی خولی نوێی بۆ کرێکارانی چاپخانەکە مسۆگەر کردووە.

● **ماوەیەکە هەواڵی دەرکردنی گۆڤارێکی ئەدەبیمان بیستووە کە ئەم ئەمیندارێتی یە دەری بکات ، ئەم پرۆژەیە چی بەسەر ـ هات ؟**

x بەڵێ ئەم گۆڤارە لە لێکۆڵینەوەدایە و بەم زووانە دەردچێ ، پاش ئەوەی کە بریاری لایەنی تایبەتیمان وەرگرت و بە ناونیشانی « وەرزەکان » دەکەوێتە بەردەستت خوێنەران و بۆ ئەم مەبەستەش راستەوخۆ پێویستی تەواومان بە یارمەتی دانی رۆشنبیرانی ناوچەکە هەیە ، بۆ ئەوەی ببێتە گۆڤارێکی بە پێزو بتوانێ بە تەواوی خزمەتی باری رۆشنبیری کوردی بکات .

● **ئەی لە رووی یارمەتی دانی نووسەرانی کورد ؟**

x ئەمیندارێتی لەم بارەوە درێخی نەکردووە و هەمیشە تەقەللا دەدات بۆ زیاتر پشتگیری کردنی رۆشنبیرانی کورد ، ئەوەبو لەو ماوەیەدا چوار کتێب کەوتە بازارەوە کە لە ناوچەکەدا سێ کتێبی تریش یارمەتی دراون بۆ چاپ کردن .

● **مامۆستا تکایە لەمەودوا بۆ پلانی رۆشنبیری چیتان بە دەستەوەیە ؟**

x ساڵی نوێ پڕە لە پرۆگرامی فراوان کە چەندان کۆڕی رۆشنبیری و رامیاری و لایەنەکانی تر دەگرێتەوە ، هەروەها چەندان میهرەجانی چیرۆک و شیعرو رەخنەو لێکۆڵینەوەو شانۆیی و گۆرانی میللی دەگرێتەوە ، بۆ ئەم مەبەستەشی داوا لە سەراپای رۆشنبیرانی کورد دەکەین زیاتر پەیوەندی خۆیان لەگەڵ ئەم ئەمیندارێتی یە تووندوتۆڵتر بکەن بە مەبەستی زیاتر بەرەو پێشەوە بردنی بروانی رۆشنبیری کوردی .

لە بەشی کوردی زانکۆی سەلاحەدیندا

دکتور کوردستان موکریانی : بەشی کوردی ئەرکێکی گرنگی لەسەر شانە

ناظم دلبەند
نووسینگەی هەولێر

لەو گەڕان و سووڕانەماندا بە ناو بەشی کوردی لە زانکۆی سەلاحەددین لە پارێزگای هەولێر ، گەلێک دیاردەی جوانکیلەمان هاتە بەرچاو ... گفتوگۆ کردن لەسەر ووشەیەکی کوردی و ... باسی فلانە شاعیری کورد ... یان کام قوتابخانەی ئەدەبی لە فلان قۆناغ سەری هەڵداو ، شیعری نوێی کوردی و ، گەلێک بابەتی تر لە زبانی قوتابییەکان دەهاتە گوێ ،

بۆیە بە پێویستمان زانی بچینە ژووری دکتور کوردستان موکریانی سەرۆکی بەشی کوردی لە زانکۆکە ، تاکو دەربارەی ئەم هەموو بێنەو بەردەیەو چۆنیەتی ئیش و کار زانکۆو باشە رۆژو دلسۆزی قوتابیان بدوێین ... بەرێزی لە پێشا دەربارەی گرنگی ی بەشی زمانی کوردی لە زانکۆی سەلاحەددین کە تا چ رادەیەک کار دەکاتە سەر بووژانەوەی زمانی کوردی وتی : ـ

بەشی زمانی کوردی سەر بە زانکۆی سەلاحەدین هەموو ساڵێک چەندین مامۆستای پسپۆر لە زمان و ئەدەبی کوردیدا پێشکەش بە کۆمەڵ دەکات، ئەم مامۆستایانەش چەندین نەوە پێ رادەگەیەنن ، لە پاڵ ئەم نامە پیرۆزو گرنگەی مامۆستا هێندێک لە خوێندکاران و دەرچووانی بەشی زمانی کوردی هەر یەک بە پێی تواناو ئارەزووی خۆی هاوبەشی بووژانەوەی زمانی کوردی دەکات بە بڵاوکردنەوەی ووتار ، چیرۆک نووسین و هۆنراوە هۆنینەوەو .. هتد. هەروەها بەشی زمانی کوردی بە لێکۆڵینەوەی زانستانە بەشداری زۆربەی زۆری ئەو جموجۆڵە رۆشنبیریانەی کردووە ، کە دەربارەی بووژانەوەی زمان و وێژەو مێژووی کورد کراوە ، لەوانە :ـ

میهرەجانی یەکەمی رۆشنبیریی کوردی ، کە لە ٢٠-٤-١٩٨٠دا لە هەولێر گیراو ، لەلایەن دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردییەوە رێکخرا بوو ، دیداری شیعری کلاسیکی کوردی ، لە بەهاری ١٩٨١دا لە سلێمانی گیراو لەلایەن هەمان دەزگاوە رێکخرا بوو، ئەو کۆڕی لێکۆڵینەوەیەی کە لەلایەن یەکێتی ئافرەتانی عیراق و زانکۆکەماندا لە ١٠-١٢ ، نیسانی ١٩٧٨دا گیرا ...

لە پاڵ ئەمانەشدا بەشەکەمان هەموو ساڵێک هاوبەشی وەرزی رۆشنبیری زانکۆکەمانی کردووە ...

x **ئایا بەشەکەتان تا ئێستا توانیووبەتی نەر ـ شیفێک بۆ دەست نووسە کوردییەکان رێک بخات ؟.**

ـ لەبەر ئەوەی تائێستا کتێبخانەیەکی سەربەخۆ و تایبەت بە ئۆزانجی ئادارەوە نەبووە ، بەشەکەمان نەی توانیووە ئەم مەبەستە لە نێو کۆلێجەکەماندا بهێنێتە دی ، بەڵام بەشەکەمان دەستێکی باڵای هەبووە لە کۆکردنەوەو پاراستنی زۆربەی دەستنووسە کوردییەکان لە کتێبخانەی زانکۆکەماندا لە ئەمساڵەوە بڕیار دراوە لە پاڵ کەوا هەر کۆلێجەش کتێبخانەی زانکۆدا هەر کۆلێجەش تایبەتی خۆی هەبێ ئەوسا بەشی کوردی دەتوانێ ئەم ئەرکە بە جێ بهێنێ ...

x **ئەی دەربارەی وەرزی رۆشنبیری ئەم ساڵ دەڵێی چی ... ؟**

ـ لە وەرزی رۆشنبیری ئەمساڵی زانکۆکەماندا چەند مامۆستایەکی بەشی زمانی کوردی بەشداری دەکەن و بابەتەکانیشیان دەربارەی زمان ، مێژوو و وێژەی کورد دەبێت ...

x **ئەی باشە تا چ رادەیەک قوتابیان لەگەڵ خۆشەویستی بەشەکە دەسووتێن ... ؟**

ـ خوێندکارانی بەشی زمانی کوردی دلسۆزانە هەوڵ دەدەن سوود لە مامۆستاو لە کتێب وەرگرن، هاوکاری کردنیان لەگەڵ ئێمەدا گەورەترین بەڵگەی خۆشەویستی یان بۆ بەشەکەیان تا وەکو پاداشی ئەم خۆشەویستی ـ یەیان بدەینەوە هەوڵێکی زۆرمان داوە بۆ ئەوەی خوێندنی باڵای زمان و وێژەی کوردی لە زانکۆکەماندا بکەینەوە ، هیوادارم ئەم ئاواتەمان بێتە دی .

کتێبخانا دهۆکێ یا گشتی

کتێبخانا دهۆکێ یا گشتی ساڵا «١٩٦٩» یا هاتیە دانان بەلێ هەتا نهو هژمارا کتێبا نا گەهتە «٧» هزارا نهو دوو هۆڵ یێت هەیین بەلێ جهێ ڤان خاندەڤاو قوتابیا ناکەت بشتی هنگێ کولەمرەک دڤێت تشتەکێ بنڤێسیت دکەڤتە دەردەکێ چنکی زێدەر کیمن یا هەر نینن بشتی هنگێ ئەڤ لیژنا هەر ساڵ داتی بۆ کرینا کتێبا مرۆڤەکێ نڤیسەر یا فەرکولەر تێدا نینە .

ئەڤ ساڵە « ٣٥٠٠ » دینار ترخان کربون بۆ کتێب کرینێ بەلێ دەمێ ئەمیندارا کتێخانێ چۆ دا ڤان پارا دەرکرێت هژمێریارێ ئاکوێ بەسێ « ١٥٠٠ » دینار یێت ترخان کرینە بۆ کتێب کرینێ. ئەڤە دەردێ کتێبخانا پارێزەکەهێ یە ڤێجا کتێبخانێت زاخو سێملێ گەلەک کمیخاتر ئەڤە ژ ساڵێکێ زێدەتر ئاڤاهیێ کتێبخانا ئامێری یە تەمام بووی بەلێ هەتا نهو ئێک کتێب تێدا نینە .

ڤێجا ئەڤ گەلو گازندە مە کرنە پسیارا دگەل . خیشکا مە «ماری بولصی» ئەمیندار کتێبخانا دهۆکێ . پ / کتێبخانا دهۆکێ گەلەک کێم کاسی یێت تێدا ئێک کیمایا ژبەرا .. ئەز پێشنیار دکەم کۆ کتێبخانێت خەلکی بکرن .. یان دەمێ کتێبا دکرن بلائەندامەکێ لیژنێ نڤیسەرەک بیت .

و/ براستی ئەڤە چەند ساڵە قوتابی و خەلکەکێ زێدە ڤەسدا کتێبخانا مە کتێبخانا مە بێ تنکە بچیکە رجهێ ڤان هەمیا ناکەت (٢٥٠٠) هەزار دینار یێت ترخان کرین بۆ دورست کرنا کتێبخانەکانێ بەلێ مخابن هەتا نهو چ دیار نینە ئەما نسبەت کیمیا ژێدەدا راست کێمن ئەم هەردووو پێشنیارێت تە پەسند دکەین ئۆ دجهێ خودانانە نمازە کرنا کتێبخانێت وولاتیا دێ گەلەک کتێبخانامە دولەند کەت . ئۆ هەبونا نڤیسەرەکی دلیژنا کتێب کرین گەلەکا دەجهێ خودایە ... چنکی دزانێت کا چ کتێبن بارا بێتر ئەدیب پێدڤی دبیت .. ئەڤ داخازیا مەیە جونکی خێنەوار رۆژ بۆ رۆژێ زۆرتر دبن نمازە بشتی تمام بینا نهێتلا خێندەواری ئەڤا نێت ڤەبرنانەدن سەروکاتیا تێکوشەر « صەدام حوسینی » .

انور طاهر
نووسینگەی دهۆک

لە کتێبخانەی ئەوقافی سلێمانیدا

رابوردوو دەدرەوشێتەوە

احمد سید علی بەرزنجی

لە بەشێکی تایبەتی مزگەوتی گەورەدا ، کتێبخانەیەکی دەوڵەمەند بە دەیان سەرچاوەو دەستنووس و گۆڤارو رۆژنامەی کۆن و نوێ نزیکەی چوار ساڵە وەک لقێکی سودبەخشی بەشداری جوڵانەوەی رۆشنبیری و پەروەردەیی دەکات لە شارەکەدا ، بەڵام بە بێ دەنگ ، دەیان مامۆستاو روناکبیرو قوتابی و کتێب پەروەر بە رۆژ رووی تێ دەکەن و کەڵکی لێ دەبینن ، ...

بەهایی ئەم کتێبخانەیە لەوەدایە کە تا لێی نێزیک ببیتەوەو بچیتە قوڵایی فەهرەس و لیستەی کتێبەکانیەوە زیاتر کەمەندکێشت دەکات کە هەرگیز بیبیتە یەکێ لە هامشۆکەرانی .

لە بەهاری ساڵی ١٩٧٨ دا وەزارەتی ئەوقاف بڕیاری دامەزراندنی ئەم کتێبخانەیەی دا ، بەهیوای ئەوەی ببێتە مەڵبەندێکی تری رۆشنبیری و خوێندنەوە لە شارەکەدا ، هەوێنی ئەم کارەش پاشماوە بەنرخەکانی کتێبخانەی بابان بوو کە بریتی بوو لە دەیان کتێب و دەستنووسی هەمەچەشنەی بە نرخ و بێوێنە .

مامۆستا (محمود احمد محمد) بەڕێوەبەری کتێبخانەکە لە دانیشتنێکی بە برشت و پێزدا زۆر بەووردی بردینیەوە بۆ رۆژانی حوکمی ئیمارەتی بابان لە ناوچەی سلێمانی و سەردەمی فەرمانڕەوایی « سلێمان پاشای گەورە »کە خولیایەکی زۆری فێربوون و خوێندن و خوێندەواری کەوتبووە مێشکیانەوەو لە ناوچەکەدا دەیان قوتابخانەی ئاینی کە زانایانی بە تواناو لێهاتو دەرسیان تیا دەوتەوەو لە لایەن فەرمانڕەوایانەوە پاڵپشتییەکی تەواو دەکران .

هەر بۆ نمونە هاتە سەر باسی ئەوەی کە چۆن لە ئاهەنگێکدا لە دێی (گەناو) کە بەبۆنەی (ئیجازە) دانی مەلایەکەوە سازکرابوو نزیکەی (٦٠٠) فەقێ و مەلا بەشداریان تیا کردووە ، ئەمە کە وەک یادگاری لە بەرگی یەکێ لە دەسخەتەکاندا نوسراوەتەوە خۆی لە خۆیدا بەڵگەی ئەوەیە کە رادەی خوێندن و ئاستی رۆشنبیری لە چ پلەیەکدا بووە .

جا هەر لە سەردەمی سلێمان پاشای گەورەدا بوو کە لە قەڵاچوالان گەورەترین کتێبخانەو دەوڵەمەندترینیان هەبوو ، لە گەلێ لاوە ، بەغدا ، شام ، میسر ، حیجاز ، ئێران ، ... هتد کتێبیان دەکڕی وەیا کەسانیان دەنارد بۆ نوسینەوەیان و دەیان هێنا ، جگە لەمە لە بیارە ، تەوێلە ، خەرپانی ، کەناو، سورداش ، خورماڵ ـ گوڵعەنبەر ـ لقی ئەم کتێبخانەیە هەبووەو کەسانی زۆر سودیان لێ دیوە .

مامۆستا بۆ چۆنێتی زانینی ئەم مەسەلانە دەمانباتەوە بۆ سەرەتاو کۆتایی دەسخەتەکان کە ئەو کەسانەی نوسیونیەتەوە بۆ یادگار تۆماریان کردووە ، ئەمە (وەک دەڵێ) :

ـ لە زوربەی کتێب و دەسنوسەکاندا دەبینن . پاش ئەمە بەڕێز بەڕێوەبەری کتێبخانەکە دێتە سەر سەردەمی دووەمی باسەکە ، ئەویش بە گواستنەوەی پایتەخت بۆ سلێمانی و هێنانی کتێبخانەکە بۆ مزگەوتی

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

بە یادی عەلی کەمال باپیر

((ئومێد کاکەڕەش))

حەوت ساڵ لە مەوبەر لە ڕۆژی ٣٠-١١-١٩٧٤ پاش «٨٨» . ساڵ ژیان دڵی مامۆستا عەلی کەمال باپیر ئاغای - کەمالی - شاعیر لە لێدان کەوت ... تا ئەو کاتەی چاوی ئارامی لە ئارامگای سەیوانــدا لێکنا لە شیعرە جوانە دڵ ڕفێنەکانــی نائومێـــدی نەکردین ، بگرە جار بە جار زیاتر دڵی دەجۆشـــاو ڕازو سکاڵاو نهێنیە دڵدارییەکانــی دەدرکانـــد .. بەتایبەتی ئەو ڕازو نیازەی کە دڵدارێکی بێ پـەروای شەیدا دەکردو تووشی چەندەها دەردە ســـەری‌و مەینەتی دەکرد .

نیگاری بێ‌وەفا بۆچی منت ڕیسوای عالــەم کــرد
بەناهەق بۆچ منت دووچاری دەردو مەینەت‌و غەم‌کرد
لە مزگەوتا هەمیشە هەر خەریکی نوێژو طاعەت بووم
کەچی دووچاوی مەستی نازت مەیخانەی بە جێگەم کرد
لە لالێوی کە دیم خاڵی ڕەشی سەرسام‌و حەیران بووم
ووتم بۆچی لەسەر ئاوی بەقا گەوری بە هاودەم کرد[1]

ئەو تاسەو گڕوکڵپەیەی لە دەروونی دڵدارێکی دڵ سووتاوی بێچارەوە دەهاتە دەری‌و هەســـتی- دەربڕینی نەبوو ، لە دەروونی (کەمالی)دا جۆشـــی دەخواردوو بە پەرۆشەوە ئامێزی دەکردەوە بـــۆ شۆخی باڵا نەونەمامـــی چواردە ساڵە .

وەرە ئەی سەروو عەرعەر عەبدی باڵاو بەژنی مەوزونت
شەپۆلی بۆنی گوڵ شێواوی (٠٠٠٠) هاتن‌و چوونت
وەرە ئەی سەروو عەرعەر عەبدی باڵاو بەژنی مەوزونت
وەرە لەعلی یەمەن دڵ پڕ لە خوێنی مەیگوونـــــت
بە ئیمایەکی چاو لاتدا لە دین شێخ‌و مــەلاو واعـــظ
بژی ئەی سامیری سەرسامی چاوی پڕ لە ئەفسوونت
بەباری عیلمی هەشتا ساڵەوە بووم بە شاگـــــردت
فیداتبم شۆخی چواردە ساڵە بۆ عیلمی فەلاطوونت

وەك دەزانین عەلی کەمال باپیر شاعیرێکـــی دڵتەڕو جوان پەرســـت‌و دنیادیدە بوو سەرناپـــای شیعرەکانی دەربارەی جوانی‌و دڵداریـــــەو تا دوا هەناسەی ژیانی پەیرەوکەری ڕێبازی کلاسیکی بـــووە

پەرچەم‌و زولفت بەسەر ڕوونا پەریشان کـــــردووە
چۆن وەها ڕۆژو شەوی دەستەو گریبـــــان کردووە
خاڵی تەرسا زادە جێگیرە لەسەر صەفحەی ڕوورخت
فرت بۆچــــی لە ماڵـــی کەعبە میوان کـــردووە
نەك بە تەنها عەقڵ‌و هۆش‌و فامـــی بردووە بـــەســـ
بن‌و ئیمانیشمی ئەوغەدارە تـــاڵان کـــــــردووە

هەرچەندە کەمالی لەسەردەمی شیعری نوێـــدا ژیا بەڵام بایەخی پێ‌نەدەداو تا ڕادەیەك نەدەچـــووە دڵیەوەو هەستی نەدەجوڵاند[2] ئەوەنـــدە نەبێـــت وشەی نوێ‌و سادەی لە شیعرەکانیدا بەکاردەهێنـــاو بە ئاسانی مەبەستەکەی دەردەبڕی «ئەشێ بە هۆیەك دابنرێت کە شاعرە تازە پەروەرەکانی بەستووە بـــە بۆیژەکانی پێشینانەوە[3] »وە لە تەمەنی هەشتاو دوو ساڵیدا تا دوا تریش ئەمە باوەڕی‌بوو :

(کەمالی) لازمە بۆ شاعیران هەر سەعی‌و کۆشش کەن
هەتا فێرین ئوصوولی نەظمی دیوانی هومایوونـــــت

دەتوانین بڵێین خاوەنی ئەو بەهرەو توانایە بوو کە بەشداری بکات لە شیعری نوێداو هەستی خۆی پێ‌دەربڕێت وەك لە ساڵی ١٩٧١ دەڵێ :

نووری دوو دیدەم پەخشان
ڕوو وەك مانگی درەخشـــان
قوربانی ئەو خوایە بم
کە ڕووی تۆی وەها نەخشان
گوڵ کە بە ڕەنگ‌و بۆیە
کەی جوانە‌و وەکو تۆیە
بەخەندەو گفتوگۆیە
ڕۆژێ ئەگەر نەت‌بینم
گیانە بێ‌هێزو تینم
بەلێو لەعلی بەدەخشان
گیانی شیرینم پەخشان .

کەم‌و زۆر ئاشنایەتیمان لەگەڵ شاعیروا بووەو وشارەزای خووڕەوشت‌و نەریتی بووین کـــــە تادوا هەناسەی ژیانی لە خزمەت‌و تێکۆشانــــدا بـــووەو چەندەها بەرهەمی بەکەڵکی پێشکەش بە کتێبخانەی کوردی کردووە کە بەمە خزمەتێکی گەورەی ئەدەبەکەی کردووین . سەرەڕای ئـــەو خزمەتـــە نیشتمانـــی‌و نەتەوایەتیەی کە لە سەردەمی شێخ مـــەحمـــوودا کردوویەتی[5] هیـــوادارم هەموو شـــیعرە کانـــی کۆبکرێتەوەو لەیەك بەرگدا چاپ بکرێت بە نێـــوی (دیوانی کەمالی) .

پەراوێز

١ - ڕۆژی ٢٧-٤-١٩٧١ ئەو شـــیعرانـــە لەم یادەدا نورسیوومە لە خوالیخوشبو مامۆســـتا (عەلی کەمال باپیر)م وەرگرت‌و تا ئێستا هیچی . بڵاونەکراونەتەوە جگە لە شیعری دوایی کە لـــــە ڕوژنامەی هاوکاری ژمارە ٣٨٥دا بڵاوم کردەوە لەژێر نارنیشانی (موناسەبەت لە شیعری کوردیدا) لەگـەڵ شیعری چەند شاعیرینی تردا وە لیرەشدا تـەواوی شیعرەکانم نەنووسیووەو چەند پارچە شیعرێکـــی دیکەم لا هەیە کە تائێستا بڵاو نەکراونەتەوە .

٢ - چاوپێکەوتنیکی مامۆستا لە ساڵی ١٩٧٢دا

٣ - شیعرو ئەدەبیاتی کوردی - ڕەفیق حلمی : بەرگی دووەم . ل . ١٢٠ .

٤ - بڕوانە شیعرو ئەدەبیاتی کوردی - ڕەفیق حلمی - بەرگی دووەم .

ڕاناو لە کرمانجی ژووروودا

د. وریا عمر امین

لە کرمانجیی ژووروودا دوو سێت ڕاناوی جودا و یەك سێت ڕاناوی لکاو هەیە ، وەك لەم وێنەیـــەدا ڕوون کراوەتەوە .

ژمارە		جودا ١	جودا ٢	لکاو
تاك	١	من	ئەز	م
	٢	تە	تو	ی
	٣	وی-وێ	ئەو	-ە،ت/یت
کۆ	١	مە	ئەم	ین
	٢	وە	هوون	ن
	٣	وان	ئەو	ن

کۆمەڵی یەکەم : لە ڕابردوود اوەك (بکەر) و لە داهاتوودا وەك (بەرکار) دەرئەکەوێ .

کۆمەڵی دووەم : لە ڕابردوودا وەك (بەرکار) و لە داهاتوودا وەك (بکەر) دەرئەکەوێ .

دەرکەوتنی ئەم دوو جۆر ڕاناوە وەك (بکەر) و (بەرکار) لەم وێنەیەدا ڕوون کراوەتەوە .

بکەر < ڕابردوو ـــ (١) ـــ داهاتوو > بەرکار
بکەر < داهاتوو ـــ (٢) ـــ ڕابردوو > بەرکار

کۆمەڵی یەکەم هەرگیز لە گەڵ فرمانا ڕێـــك ناکەوێ .

کۆمەڵی دووەم هەمیشە لەگەڵ فرمانا (لە کەس و ژمارەدا) ڕێك ئەکـــەوێ ، چ دەوری بکـــەری چ بەرکاری بینیبێ .

وان ئەز دیتم . بەرکار کەسی یەکەمی تاکە فرمان ڕاناوی کەسی یەکەمی تاکی وەرگرت

ئەز وان دبینم . بکەر کەسی یەکەمی تاکە فرمان ڕاناوی کەسی یەکەمی تاکی وەرگرت.

ئەوانەی باسی جیاوازیی نێوان شێوەی سەروو و خوارووویان کردووە وایان لە قەڵەم داوە گوایە تێپەڕی ڕابردوو (کە سێتی یەکەمی لە گـــەڵ وەك بکـــەر دەرئەکەوێ) ڕاناوی لکاو وەرناگرێت.. نموونەکانیشیان لەم جۆرەن .

من دێت . (من بینیم)
تە دیت . (تۆ بینیت)
وی دیت . (ئەو بینی) .... هتد .

ئەم بۆ چوونە ڕاست نی‌یە . فرمان چ تێپەڕ بێ چ تێنەپەر لە رابردوو و داهاتوودا ڕاناوی لکاوی لە گەڵا دەرئەکەوێ . ئەوەندەیە لە ڕابردووی تێپــــەڕا دەرکەوتنی ڕاناوی لکاو بەندە بە دەرکەوتنی (بەرکار) . کەی بەرکار لە رابردووی تێپەڕا دەرنەکەوت ئەوســـا فرمانیش هیچ راناوێکی لکاوی لەگەڵا دەرناکــەوێ . ئەو نموونانەی سەرەوە گـــەر بەرکاریان لە گـــەڵا دەرکەوێ :

١ - من هوون دیتن (من ئێـــوەم بینی)
٢ - تە ئـــەز دیتم . (تۆ منت بینـــی)
٣ - وی تـو دیتـــی . (ئـەو تۆی بینی)

لە ڕستەی یەکەما (هوون) بەرکارە . لەکەســـی دووەمی کۆیە . فرمان ڕاناوی لکاوی کەسی دووەمـــی کۆی وەرگرت (ن) .

لە ڕستەی دووەما (ئەز) بەرکارە . لە کەســـی یەکەمی تاکە . فرمان ڕاناوی لکاوی کەسی یەکەمـــی تاکی وەرگرت (م) .

لە ڕستەی سێ‌یەما (تو) بەرکارە . لە کەســـی دووەمی تاکە . فرمان ڕاناوی لکاوی کەسی دووەمـــی تاکی وەرگرت (ی) ...

هەروا کە بەرکار لە کەسی سێ‌یەمی تاکدا ئەبێت فرمان ڕاناوی لکاو وەرناگرێت ، چونکە ڕاناوی لکاو بۆ کەسی سێ‌یەمی تاك هیچ نیشانەیەکی نی‌یە لـــــە ڕابردوودا .

من ئازاد دیت - .
٣ت ٣ت

بەڵام

من ئازاد و رزگار دیتن .
٣ك ٣ك

فلکلۆر :

حەیرانۆکەك

(کەماڵ یاسین ڕیکانی)

ئەرێ حەیرانێ ... ڕەزێ ل بەرۆژی
تو ب شەڤێ گولی
ب ڕۆژێ بشنکوژی ...
ما کەنگی مریمە توبێ دلسوژی ؟

× ×

حەیرانێ ل سەربانا
خو مەش مەش نەکە
پەلا جگارێ لمن گەش نەکە
نێ ئەز یا تەمە ،، تو خو شاش نەکە

× × ×

حەیرانێ دینێ ... وەرە نك مـــن
کراسی کەرکە ... بکـــە بەرمـــن
هەکو خەلکی گوت :
ئەڤە چیە ؟
بێژە فەرمانا خودێ‌یە .. هاتیە سەر من
بێژە فەرمانا خودێ‌یە .. هاتیە سەرمن

× × ×

حەیرانێ دینێ
تو ل تاخەکێ ... ئەز ل تاخەکێ
دوو گول شین بوون
ل ناڤ باغەکێ
خوزی سەد خوزیکێت وێ ڕۆژێ
هەکو سەرێ مە دچیت سەر بالگەسێ

× × ×

حەیرانێ دینێ
ئەز پیر نەبۆم
تە پیرکرم
روندکێت چاڤا کورەکرم
کرمە ئەشتێ هەڤیرکرم
قەنجا خازتم
خرابا برم
حەیرانێ ماڵێ چوو زوزانا
یارێت نوی گرتن ... ئەز ژبیرکرم

لەدەبیتە فرمێسك وژالە

بەرزان هەستیار

« لە بیرمدێ کە منداڵ بووم »
لە کاتی بەزم‌و یاریدا ،
کە چەند جارێ سەرژمێری یەکمان ئەکرد
تووڕە ئەبووین .
هەندێکیشمان وڕکمان ئەگرت
ئەترساین کەم ببینەوە »
بەڵام ئێستا هەموو شەوێ ...
من تەمەنی ئەشکەنجەم‌و
ئەویش ئەشکی چاوەکانی من ئەژمێرێت ،
کەچی ئەو دەبێتە چیاو
فرمێسکی منیش بە ڕووبار ..

× × ×

وا ئەزانی کۆرپەی شیعرم ...
هەنگەزەردەی کوێستانێکە
هەرجار سینەی خونچەیەکی شەنگ ماچ ئەکات !؟
بۆیە پێ‌دەشتی بەهاری حەزو هیوات ...
لەلا کردوومە بیابان ،
لە ناو دڵتا ، لە گشت گیانتا ،
ووشەی «مەحاڵ» هەڵئەکۆلی ..

× × ×

گڕی ئەوینێکی گەورەم لە گەڵ خۆما هەڵگرتووە
هاتووم لاشەی سەختی ئەستەم ،
پێ شێل بکەم ،
فێرت بکەم ، کە چۆن شاعیر
لە بەر ڕووناکایی گڕی ،
سەری خۆیا شیعر ئەنووسێ
تا تۆیش عەودالێ ئەم عەشقە خاوێنەم بیت
چونکە گیانە :
گەر کێویش بیت
تەنیایی ناخت ئەکرۆژێت ..

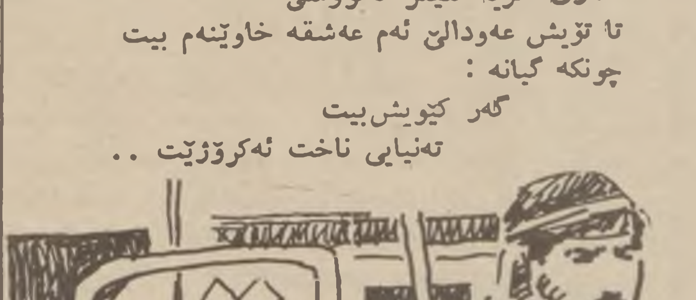

وورد بوونەوەیەك لە «ووردی» « ١٩٢٢ - ١٩٧٥ »

ئاوڕێك بۆ پاشەوە

شەش ساڵ لەمەوپێش لەم ڕۆژانەدا بە چرنووکی مەرگ ئەدیب‌و تێکۆشەرو نووسەرێکی هەڵکەوتومان لە دەستچوو . لە بەغداد چلەی بۆ کـــراو چەنـــد ووتەیەکی لە بابەت خوێندرایەوە پاش ساڵێکیش یەك دوو دێڕی لەسەر نووسرا ئیتر ئاو بێنەو دەســـت بشۆ ، ئەوی ووردی لە نزیکەوە ئەناسیبێت ناتوانێت هەقی خۆی بداتێ ، چونکە چل ساڵ لەمەو پێشـــەوە یەکترمان ناسیبوو بە ئەرکی سەر شانی خۆمی ئەزانم بەهۆی تێپەربوونی شەش ساڵە لەسەر کۆچی دواییدا هە هەندێك لایەنی نهێنی‌و ئاشکرای شاعیر بەهـــۆی تێپەر بوونی شەش ساڵە بە سەر کۆچی دواییدا بخەمە ڕوو .

ساڵ ساڵی ١٩٤١ بوو پێکەوە لە دار المعلمین ئەم بەغایە قبوول کراین لەوێ لەگەڵ مامۆستا کەریم زەند بووین بەسێ برای ئەو سەردەمە لە ساڵی ١٩٤٢ هەرسێکمان لە ریزی کۆمەڵی (هیوا) قبوول کرایـــن‌و دەستمان دایە نووسین‌و خوێندن‌و خەباتکـــردن دا دەستمان دایە نووسین‌و خوێنـــدن‌و خەباتکـــردن تا ساڵی چـــل‌وچـــوار پێکـــەوە بووبـــن‌و هەرسێکمـــــــان بڕیاری ئەوەمـــان دا تـــا قەڵەم لە دەستمان نەکەوێتە خوارەوەو لە جوغزی کوردایەتی دەرنەچین و هەوڵ بدەین هاوڕێتێکمـــان پتەوتر بێت ئەگەر مەرگی ناکاو نەبوایـــە تا ڕۆژی ئەمرۆ ئەویش لەگەڵمان ئەمایەوە .

ووردی ئەوحەلە لاوێکی لە سەرخۆو نەرم‌ونیاو بە عیزەت ندفس‌و قسە خۆش‌و دەست‌و دەم پـــاك بوو درۆو دەلەسەو خۆ بردنەپێشی‌و خواردنـــەوەو هەڵپەرستی بیرای‌بیرا لە فەرهەنگدا نەبوو ، ساڵی ١٩٤٤ بوو بە مامۆستا بەڵام پێ‌ی سپیرا بچێتـــــە ریزی کۆمەڵەوە چوە مەهابادو ئەو ئەرکەی جێ‌بەجێ کرد لەوێشەوە یادی ئەکردم‌و گۆڤارو ڕۆژنامـــەی بۆ ئەناردم کە گەڕایەوە بـــەڵام بە ڕووکـــزی‌و دڵ شکاوی‌یەوە چونکە ئەو بنەماڵە بچوکەی دانابوو لـــە دەستی‌چوو تامرد لەبیری نەئەچو وەوەو هەناســەی بۆ هەڵئەکێشا لە پەنجاکانەوە دەستێکردە بـــڵاو کردنەوەی ووردە کتێب هەرکە بهاتایە بۆ کەرکوك ئەوا مێواندرێتی هەر ئەکردم‌و چی پێویست بیوایە بەبێ‌ی دەست ڕۆیشتنی ئەو حەلەم پێشکەشم ئەکرد ، پاش چواردەی تەموز گەڕایەوە بۆ مامۆستایی بەڵام هەقی ئەو خزمەتەی وەرنەگرتەوە تا چەند ساڵێك پێش کۆچی دوایی کردنی هەر ڕێگەی دەزگاکانی ئەکوتا بێ سوودبو ئەو پیاوە نە لە ژیانی ماڵ‌و خێزان نە لە فەرمانبـــەری‌و کۆمەڵایەتی ئۆخەی نەکردبوو لەبەر ئەوە ئەیویســـت بە تەواوەتی خۆی سەر ڕەحەت بکا بۆیە لەم دوایی‌یەدا بە نارەوا خۆی خستە ژێر نشتەری عەمەلیاتـــەوە ، هەزار ڕەحمەت لە گۆڵکوی پاك‌و ڕۆحی ڕەوانت ئـــەی هاورێی دڵسۆز .

کتێبە عەرەبی‌یەکانی :

١ - القصه والاساطير فی الادب الکردی ١٩٥٦ .
٢ - لمحات من الادب الصينی ١٩٥٧ .
٣ - تلالأ النو بين الظلام ١٩٥٨ .
٤ - الاکراد الفيليبون فی التاريخ ١٩٥٨ .
٥ - الاکراد فی الاتحاد السوفيتی ١٩٥٩ .
٦ - قصه وقصائد فی الادب الثوری الکـــردی ١٩٦٠ .
٧ - بحث‌و دراسه فی الفولکلور الکردی ١٩٦١.
٨ - منتخبات من قصائد الشاعر فيکتور هيجو ١٩٦٣ .
٩ - منتخبات رائعه للشاعرين الالمانيين شيلرو غوته ١٩٦٤ .
١٠ - قصص شعريه کرديه فولکلوريه ١٩٦٥ .
١١ - مختارات من الادب الفارسی ١٩٦٧ .
١٢ - من هو الفيلسوف وماذا يريد مـــن الحياة ١٩٦٩ .
١٣ - اقاصيص شعبيه کرديه ١٩٧٠ .
١٤ - صفحات من نضال الشعب الکردی فـــی ايران ١٩٧١ .
١٥ - قافله الشهداء الاکراد والشعوب الايرانيه ١٩٧٢ .
١٦ - نوروزو ثورة کاوه الحداد ١٩٧٣ .
١٧ - نماذج من التـــراث الشـــعبی الکـــردی ١٩٧٥ .

لەم دوایی‌یەدا (ووردی) کە گرێی دڵی خۆی بۆمی ئەکردەوە ئەیوت خواستم ئەوەیە لە مردندا پێش تـۆ ئەکردەوە ئەیوت خواستم ئەوەیە لە مردندا پێش تـــۆ بکەوم چونکە ئەتوانێت تۆ من زیندوو بکەیتەوە ، وابزانم مەبەستی ئەوە بوو کە ئەو شاکارانەی کردویەتی کـــۆ بکرێنەوە ، وا بەم سەرپێی‌یەو لەم گۆشەیەدا هـــەر ئەم (وورد بوونەوەیەم ووردی) پێشکەش کـــردن ئەگەر زوو نەکەمە هاورێی دڵسۆزم‌و گیروگرفتـــی ژیان تۆزێك ماوەم بدات نووسینەکانی ناو گۆڤـــارو ڕۆنامەکانیشی ئەخەمە سەرو لەگەڵ ئەم دوو هەزارو لاپەڕەو هەنلوێکدا پێشکەشی یەکێـــك لە دەزگـــا ڕۆشنبیرەکانی ئەکەم . زەم ڕدارم

شاهێن خەم چوونە ژێرا
دێ چەوا کۆڤانا کێن ؟!

× × ×

وی جەهێ گول لێ نەڤین بن
دار ژ تێهنا سەر نوخین بن
دێ چەوا دل تێدا هین بن ؟
نێ نکارن ... نێ نەشێن !!

× × ×

من دڤێت کاتێت روحانێ
تامەکا خوش بدەن ڤیانێ
نێ جەهێت هشك من نەڤێن !!

من دلێ هنگێ نەمایە
نە موسیقاو نە سەمایە
بێدەرا ژینێ بێ بایە
ما دێ خوشی ژ کیڤە هێن ؟!

× × ×

نێ شەڤەو شەڤ یادهەلێتن
سپێدەکا روون نینە بێتن
ئاگرێ ژ کانیا دزێتن
دێ بو حالێ مە چ بێن ؟!
نێ خەمەو خەم ددوبڤ خەمێ‌را
بوونە گو شاهی گێرا

ڕێمارەکا بێ دەنگ

- عبدالحافظ -

Institut kurde de Paris

له كتێبخانه‌ى -پاشماوه

گه‌وره‌و بوونی چه‌نابـــى (شیخ مارفی نۆدێ) بـــه سه‌رپه‌رشتیاری‌و بـــه ته‌نگه‌وه هاتنی ئـه‌م زاتـه‌و ده‌وله‌مه‌ند كردنى .

به‌لام دوای خۆی كه‌وته ده‌ست (كاك ئه‌حمــه‌د)ى كوڕی ئه‌میش وه‌ك باوكــى درێغی نه‌كرد له پاراســتن‌و به ته‌نگه‌وه‌هاتنی .

به‌لام دوای وه‌فاتـــى كاك (ئه‌حمه‌دی شـێخ) كتێبخانه‌كه كه‌وته ده‌ست كوڕو كوڕه‌زاو وه‌چه‌كانیان‌و ئیتر بۆ ئه‌وه‌ى كتێبــه‌كان نه‌فه‌وتێن‌و تیانه‌چن هه‌ریه‌كه به‌شێكی برده مالی خـۆی‌و به‌شێكی كه‌می نه‌بێ لـــه مزگه‌وتی گه‌وره‌دا نه‌مایه‌وه.

دوای داگیر كردنـــى ئینگلیزه‌كان هه‌رچی ئـه‌و كتێبانه‌یه له‌گه‌ل كه‌ل‌وپه‌لـى مالاندا سوتێنران‌و ته‌نیـــا به‌شه‌كه‌ی مزگه‌وت پارێزرا، به‌م چۆره مایه‌وه تا مامۆستا (شیخ محمدی خال) توانی به هه‌ول‌و كۆششێكی دورو - درێژو زۆر بیان‌پارێزێ‌و له فه‌وتان رزگاریـــان‌كات ، ئیتر دوای به‌رپابوونـــى شۆرشی ١٧-٣٠ ته‌مموزی پێشكه‌وتنخوازو گرنگــى- دانی به لایه‌نی رۆشنبیری‌و كه‌له‌پـــورو فێـــربوون (وه‌زاره‌تی ئه‌وقــاف) دوای توێژینه‌وه‌و تاوتو كردنـــى مه‌سه‌له‌كه بریاری دا كـــه ئه‌و كتێبــه پاشماوانـــه‌ى كتێبخانه‌ى بابان ببێتــــه هه‌وێنی دامه‌زراندنـــى كتێبخانه‌یه‌كی گـــه‌وره‌و فراوان .

- دوای ئه‌مه ؟

- هه‌ر به دامه‌زراندنی‌ى مانای ره‌خساندنی هه‌لێكی چاكه بۆ فراوان كردنـــى كاره‌كه ، بۆیه په‌یوه‌ندیمـــان به زۆر كه‌سان‌و خێزانـــى واوه كرد كـه كتێبـــبو ده‌سخه‌ت‌و به‌رهه‌میـــان هه‌یه‌و ئیتر كه‌وتینه كرینـی ئـــه‌و كتێبانـــه‌و زۆر كه‌سانیش هه‌ن كه به‌بێ‌پاره كتێبیان به‌خشیوه .

جگه له‌مه په‌یوه‌ندیمـــان هه‌یه له‌گـــه‌ل ده‌زگـــا رۆشنبیری‌و زانكۆكانـــى عێراق‌و كتێبخانـــه‌كانه‌وه ، ئال‌وگۆڕی كتێب هه‌یه‌و یـــا په‌یتاپه‌یتا كتێبمان بـــۆ ده‌نێرن : له‌مانـــه زانـــكۆی سه‌لاحه‌دیـــن ، موســـل ، به‌غدا ، كـــۆڕی زانیاری عێراق بـــه هــــه‌ردوو ده‌سته‌كه‌یه‌وه عه‌ره‌بــى‌و كوردی ، به‌ڕێوه‌به‌رێتـــى خوێندنی كوردی .

- بۆ ژماره‌ى سامانـــى ناو كتێبخانه‌كه‌ش ؟

له ده‌سنوسـى (٢٨٣٠) دانه‌مان هه‌یـــه‌و ئێســـتا لیژنه‌ى هه‌لبژاردنیشــــى (٣٠٠) ده‌ستوسی تـــری داناوه كـــه بكرێـــــن‌و چـــاوه‌ڕوانـــى بڕیاری وه‌زاره‌تین .

كتێبی چاپ‌كراوی هه‌مه چه‌شنه دووانزه هه‌زارمـــان هه‌یه‌و به‌رده‌وام چاپكـــراوی نوێشمان ده‌گاتێ .

- به‌لام بۆ چۆنێتـــــى هامشۆكه‌ران ده‌لێ :-

- وه‌ك هه‌مو كارێ سه‌ره‌تا سسنت بوو بـــه‌لام ورده‌ورده خوێنـــده‌واران رویـــــان تێ كردین‌و به‌پێی سه‌رژمێر سالـــى پار (٨) هـــــه‌زار كه‌ســـى هاتـــووه بـــۆ خوێنـــدنـــه‌وه‌و (٤٥٠٠) كه‌سیشـــى كتێبـــــى وه‌رگرتووه .

- به‌لام بۆ ڕێكخستنـــى كتێبه‌كان ؟

- له سـه‌ر شـــێوه‌ى (دوی) ده‌یی كتێبه‌كانمان ڕێكخستووه‌و كارتمان بـــۆ كردونه‌ته‌وه .

سێ چه‌شن ئیندێكسیشمان هه‌یه بۆ نوســه‌رو ناونیشـان‌و بابه‌تی كتێبه‌كان .

- ئه‌ی به‌شه‌كانی كتێبخانه‌ى؟

- چوار به‌شن :

x به‌شی وه‌رگرتن .

x به‌شی ته‌جلید .

x به‌شی ئیندێكســـى‌و ڕێكخستن .

x به‌شی به‌ڕێوه‌بردن .

دواجار مامۆستا هاتـــه سه‌ر باسی ئه‌و به‌رهه‌مـــه نایابـــه‌ى كه ئامـــاده‌ى كردووه‌و ئێستا له لایـــه‌ن‌و وه‌زاره‌تی ئه‌وقافه‌وه لـــه ژێر چاپدایه ، به‌رهه‌مه‌كه بـــه ناوی (فهرســـت مخطوطات مكتبه الاوقـــاف المركزیه فـــى السلیمانیـــه - الخزانه البابانیـــه -) و به‌رهه‌مه‌كه له چواربه‌شـــن پێـــك هاتووه‌و بـــه دورو درێژی ڕێنماییه‌كـــــى فراوانی هه‌مو ده‌سنوسه‌كانی ناو كتێبخانـــه‌كه‌یـــه‌و باسكردنیانه له هه‌مـــــو باره‌یه‌كه‌وه .

به‌و هیوایه‌ى ده‌رباره‌ى ئه‌م لایه‌نه له چاوپێكـــه‌وتنێكی تایبه‌تی تردا بـــه وردی ده‌رباره‌ى بنوسین .

ئه‌نجومه‌نی -پاشماوه

ده‌ست نیشان‌كرد .

هه‌روه‌ها له‌هه‌مان كاتدا هه‌ولی ئه‌مانه‌تی گشـــتی ناوبراوی له په‌ره‌پێدانـــى ده‌زگا ئابووری‌یه‌كان‌و دابین كردنی مه‌لاكات‌و پاره بـــۆ فراوان‌كردنی خزمــه‌ت- گوزاری‌و دروست كردنـــى به‌ڕیوه‌به‌رایه‌تی تایبه‌تـــى‌و نوێ له مه‌لاكی ئه‌مانه‌تـــى گشتی به‌ئه‌نجامـــى ڕاپه‌ڕاندنی كاروباره‌كانـــى به شێوه‌یه‌كی چاكتـــر ، ده‌ست نیشان كرد .

به‌م چۆره ئه‌نجوومه‌نـى یاسادانانـــى ناوچـــه‌ى كوردستان گفت‌وگـــۆی بابه‌ته‌كانـــى كارنامـــه‌ى له‌دانیشتنی دووه‌مدا ته‌واو كرد .

هه‌روه‌ها حه‌وت لـــه ئه‌ندامانی ئه‌نجوو مــــه‌ل چه‌نـــد پرســــیاكیـــان ئاراسته‌ى به‌ڕێزان ئه‌مینـه گشتی‌یه‌كانی به‌ڕێوه‌به‌رایه- تی‌یه‌كانی ئۆتۆنۆمــــى كرد ده‌رباره‌ى پێویستی‌یـه چــۆراو چۆره‌كانــــى هاونیشتمانان له‌ناوچه‌كه‌دا . ئه‌و پرسیارانه‌ش بۆ ئه‌مانه‌ته لیپرسراوه‌كان ڕه‌وانه كرا بۆ ئاماده‌كردنی وه‌لام بـــۆیان‌و پێشكه‌ش دانیشتنـــــى ئه‌نجومه‌نی بكه‌ن كه لـــه (١٥)ى ئـــه‌م مانگـــه‌دا ده‌به‌سترێ .

هه‌لبژارده- پاشماوه

ڤینیسیا كلیسه‌یه‌كـــى به‌ناوبانگیشی تێدایه‌و زۆر له گه‌شتوه‌ره‌كانیش كه لـــه ولاتانی تری ئه‌وروپاوه دێن بۆ بنینی ئه‌م كلیســـه‌یه ، ڕووی تێ‌ده‌كه‌ن ، ئـــه‌م كلیسه‌یه ناوی كلیســـه‌ى (سان ماركـــۆ) یـــه‌و ده‌كه‌وێته مه‌یدانێكی به‌رفره‌و تاكو بشلێی جوان‌و پـــر نه‌خش‌و نیگاره‌و هه‌میشه‌ش پر له گـــه‌شـــتوه‌ر .. نموونه‌ى هونه‌رێكی بالایـــه له باره‌ى شێوه‌ى بینـــاو وه‌ستاكاریدا .

ئه‌م شاره گه‌لێك جاران مه‌ترسی نقووم بوونـــى لێ‌كراوه له‌و كاتانه‌دا ئـــاو هه‌لكشاوه‌و گه‌یشتۆتـــه دیواری بیناكان ، بـــه‌لام هه‌موو جارێ تێكرایـــى ده‌وله‌ته ئه‌وروپاییـــه‌كان به‌هانای هاتوون ..

جێ به‌جێ‌كردنی -پاشماوه

٢٤٥ ته‌ن نۆك‌و ١٣٧ تـــه‌ن نیسك بده‌ینه سایلۆكانـــى ولات كه ئه‌م راده‌یه پله‌یه‌كی زۆر به‌رزه له به‌رهـــه‌م- هێنانی دامه‌زراوه‌كـــه‌دا بـــه‌راده‌ى لـــه ١١٣٪ وه ئه‌مسال به ته‌مایـــن بـــه هه‌ولی دلسۆزانه‌ى هه‌مـــوو كاربه‌ده‌ستانی ئه‌م دامه‌زراوه به‌رهه‌م چاكترو زیاتـــــر بكه‌ین‌و ئـــه‌و دروشمـــه بهێنینه‌دی كـــه ئه‌لـــێ به‌ده‌ستێكمان خاكـــه‌ناز هه‌لئه‌گرین بۆ به‌رهـــــه‌م هێنان‌و به‌ده‌ستـــه‌كـــه‌ى تریشمان چه‌ك بۆ به‌رگـــری له‌خاك‌و ولاتمان .

كورته هه‌وال ل٢ -پاشماوه

● (٢٥) ئه‌ندامـــــى ئافره‌تی یه‌كێتیی ئافره‌تانـــى ده‌ۆك ده‌ستیان به ده‌وره‌یه‌ك بۆ فێربوونی ئیشپێ‌كردنـــى ده‌رزی كرد . ئه‌م ده‌وره‌یـــه سێ مانگ ده‌خایه‌نـــى‌و لقی یه‌كێتیـــى مانگیشــــــس ڕێكیخستووه . هه‌روه‌هـــا له‌م ده‌وره‌یه باسی وتـــاری سه‌رۆكی فه‌رمانده صـــدام حسێن له‌ئه‌نجـــوومه‌نـــى نیشتمانـــــى ده‌كرێـــت سه‌ره‌ڕای چه‌ند دوانێـــك ده‌ربـــــاره‌ى هۆشیاریـــى نیشتمانی‌و نه‌ته‌وه‌یی .

خۆپیشاندان -پاشماوه

هه‌لوێستی فه‌له‌ستینـــــى یه‌كگرتـــوو به‌رامبـــه‌ر داگیركردن‌و پرۆژه‌كانـــى سازاندن دووپات ده‌كه‌نه‌وه.

سه‌رۆكی شاره‌وانـــى غه‌ززه ڕایگه‌یانـــد كـــه هێزه‌كانـــى داگیركــــه‌ر هه‌ولیان‌دا ده‌رگـــای دوكان‌و شوێنه بازرگانـــی‌یه‌كان بشكێنن به ئامانجـــــــى وه‌ستاندنی خۆپیشاندانـــه گشتی‌یه‌كه .

هاوار عبدالرزاق بیمار

هه‌فته‌ى رابووردو خـوا كوڕێكی به‌خشی به مامۆستا عبدالرزاق بیماری شاعیرو خێزانه‌كه‌ى ، ناویـــان نا « هاوار » هیوادارینـــن ، « هاوار » ژیـــرو دانـــاو له‌سایه‌ى به‌خته‌وه‌ری دایك باوكیا گـــه‌وره ببـــێ و پیرۆز .

تیپه هونه‌ره میللی‌یه‌كانی هه‌ولێرو چه‌ند به‌رهه‌مێكی نوێ

له‌م رۆژانه‌دا تیپـــى هونه‌ره میللی‌یه‌كانی سه‌ر به دامه‌زراوی گشـــــتی سینه‌ماو شانۆ له هه‌ولێر دووه‌مین وه‌رزی خـــۆی پێش‌كه‌ش كرد ...

شتێكی ئاشكرایه كـــه ئه‌م تیپه له سه‌ره‌تای سالـــى ١٩٧٩ دامـــــه‌زراو دوای سالێكی ڕه‌به‌ق پرۆڤه كردن له سه‌ر چه‌ند تابلۆیـــــه‌ك توانیان خۆیان له بـــه‌رده‌م جه‌ماوه‌ران ببیننه‌وه‌و ئینجا به‌ره‌و ده‌ره‌وه‌ى وولات برۆن له‌وێش ده‌وری سه‌ره‌كـــى خۆیان ببینن‌و ئه‌و شتـــه فۆلكلۆریه كورده‌واری‌یانـــه له سه‌ر شانۆكانی (به‌رلین)ى رۆژئاواو چه‌ند شارێكـــى ئه‌لمانیای دیموكراتـــى‌و یه‌كێتی سۆڤیه‌ت پێش‌كه‌ش بكه‌ن . . . . جا له گه‌رمه‌ى هه‌لپه‌ركێ‌و مۆســـیقای كـــوردی له هـــۆلـــى رۆشنبیری جه‌ماوه‌ری ... به پێویستمان زانی كـــه چاوپێكه‌وتنێك له‌گـــه‌ل كارگه‌رانی ئه‌م تیپه ســـاز ده‌كه‌ین،له پێشدا كاك صابر عبدالرحمن به‌ڕێوه‌بـــه‌ری شانۆ له تیپه‌كه ده‌ربـــاره‌ى ئیش‌و كارو پلانی تیپه‌كه بۆ وه‌رزی داهاتوو ووتی :-

- به‌پێی پلانی تازه‌مـــان ده‌ستمان كرد به پرۆڤـــه كردن له سه‌ر سێ تابلۆ بـــه ناوی (ســـاوار كوتان ، بێریڤان ، له‌گه‌ل چه‌نـــد هه‌لپـــه‌ركێی هه‌مـــه‌چۆر) هه‌روه‌ها بڕیارمان له سـه‌ر ئه‌وه‌دا كه له هه‌مـــوو چه‌ند گۆرانی بێژێكی كـــورد به‌شداریمان له‌گه‌لدا بكـــات بۆ پێش‌كه‌ش كردنی چه‌نـــد گۆرانی‌یه‌كی فولكلۆری لـــه نێوانی تابلۆكاندا .

ئینجا كاك شیرزاد محمد حسین ســـه‌رۆكی تیپـــى مۆسیقای تیپه‌كه ده‌رباره‌ى چۆنیه‌تی دانانی مۆســـیقاو گۆرانی بۆ تابلۆكان وتی :

ئه‌وه‌ى راستی‌بـــێ له به‌رهه‌مه‌كانی رابردوودا زۆر دواین ، به‌لام به نسبه‌تی وه‌رزێكی نوێی تیپه‌كه‌ماندا ئه‌و تابلۆ نوێیانه ئێستاكـــه خه‌ریكی دانان‌و بـــه‌یـــه‌ك به‌ستنـــه‌وه‌ى مۆســـیقاو گۆرانی‌یه‌كانین‌و ، بێ‌گـومان نیاز وایه كه مـــن‌و كـــاك مصطفی رۆوف مۆســـیقاو گۆرانی‌یه‌كان ئاماده بكه‌ین ، ده‌بێ ئه‌وه‌شـــس له بیـــر نه‌كه‌ین كه هه‌موو گۆرانـــی‌و مۆسیقاكان فۆلكلۆری بوون.

● - هه‌روه‌ها خالد محمد ئه‌ندامی تیپه‌كه وتی :-

له هه‌موو تابلۆكانـــدا به‌شداریم كردووه‌و . .

ئه‌وه‌ى زیاتر له‌گه‌لیا ده‌لێم تابلۆی (درووێنه) یه كـــه زۆر به‌لامه‌وه خۆشه‌ویسته.

● فاطمه محمود كـــه ئه‌ندامێكی ئه‌م تیپـــــه‌یه ئه‌ویش وتی : -

هونه‌ر به لای هه‌مـــوو مرۆڤێكه‌وه خۆشه .. . سه‌ره‌تا ماله‌وه ناره‌زایی‌یان هه‌بوو ، به‌لام دوای ئـه‌وه‌ى كه به‌رهه‌مه‌كانیان بینـــى گۆرانێكیان بـــه ســــه‌ر داهات‌و ئێســـــتاكه زۆر زۆریان پێ‌خۆشه كه مـــن له تیپه كه كار ده‌كه‌م ...

● هه‌روه‌ها سمیره تۆمـــا پێی‌ووتین :-

كه لـــه ده‌ره‌وه‌ى ولات به‌رهه‌مه‌كانمان پێش‌كه‌ش كرد زۆر خۆشحال بووین ، چونكه رێز بۆ هونه‌ره‌كـمان هه‌بوو .. سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ى كه ئێمه‌ش بوونی خۆمـــان ئیسپات كرد ..

● نسرین ابراهیم كـــه ئه‌ندامێكی ئه‌م تیپه‌یه وتی :-

توانیمان ده‌ستنیشانـــى ئه‌وه بكه‌ین كه هونـــه‌ری فۆلكلۆری كوردی گه‌لێـــك ده‌وله‌مه‌نده هه‌ر ئه‌وه‌ش بوو كـــه لـــه ده‌ره‌وه‌ى ولات تابلۆكانمان جێگه‌ى ســـه‌ر سووڕمانی جه‌ماوه‌رانی ئـه‌م وولاتانه بوون ..

وێنـــه لـــه مـــه‌یـــدانـــى جـــه‌نـــگ

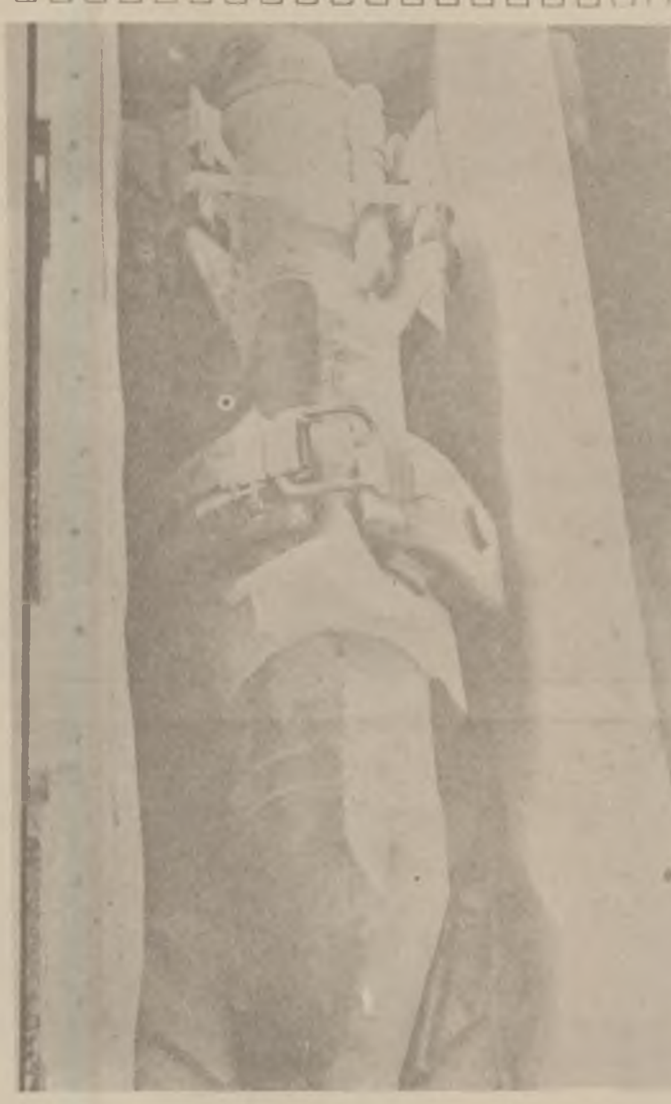

ئه‌مه چه‌ند وێنه‌یه‌كه ، له مه‌یدانه‌كانی شـــه‌ڕی ئه‌م دوایه‌ى خه‌فاجیه‌كـــه جه‌نگاوه‌ره‌كانمان داستانـــى ئازایه‌تیان تیا تۆمار كرد . وێنه‌ى كه ره‌سته‌و چه‌كی دوژمن ، ئه‌وه‌ى به‌ساغـــى ده‌ستی به‌سه‌را گیـــراوه‌و ئه‌وه‌ى به‌لێدانی جه‌نگاوه‌ره كانمان ته‌فرو توونا بوون .

هاوكاری
رۆژنامه‌یه‌كی هه‌فتانه‌ى سیاسی گشتی یه
وه‌زاره‌تی رۆشنبیری و ڕاگه‌یانـــدن
ده‌زگای رۆشنبیری و بلاوكردنه‌وه‌ى كوردی
شه‌قامی الخلفاء
ساحه‌ى الخلانی
ته‌له‌فوون
٥/٨٨٧٥٧٩٥ خه‌ت
چاپخانه‌كانی « دارالحریة »

Institut Kurde de Paris

هونەرمەند محمد عارف و روانینە دیمەنەکانی جیهان

ئێوارەی چوار شەممەی رابووردوو ، لەهۆڵی « الرواق » لە بەغدا ، عاشقەکانی هونەری تەشکیلی بەژوان بوون لەگەڵ هەشتەم پێشانگای تایبەتی هونەرمەندی بەهرەداری ناسراو محمد عارف .

پێشانگاکە لەژێر چاودێری بەرێز وەزیری رۆشنبیری و راگەیاندندا کرایەوەو ژمارەیەکی زۆر رۆژنامە نووسی ناسراوی وڵات ئامادەی ئاهەنگی کردنەوەی پێشانگاکە بوون .

پەنجا تابلۆی زەیتی و رەنگی ئاوی لە پێشانگاکەدا پیشاندرا ، کە روانینەکانی هونەرمەند بۆ دیمەنەکانی جیهان دەنوێنن .

دیمەنە دیارەکان لەجیهاندا ، کەهەستی هونەرمەندی جوڵاندوەو لەروانینی خۆیەوە هونەرمەندانە بە بە فلچە رەنگەکانی دیاری کردوە ، روانینی هونەرمەندیکی بەسەلیقەیە .. . بەرامبەر مێژووو مرۆڤ و سرۆشت و . . . رۆژ ئاوا بوون و رۆژ هەڵاتن و رەنگدانەوەیاز لە دیمەنەکانی دنیادا ...

شوێنە جوانەکانی ناوچەی کوردستان و شارە دیارەکانی عیراق و شارە دیارەکانی دنیا ....

لە پەنجا تابلۆدا . .. بەرهەمی ماوەیەکی دوورو درێژی کاروانی هونەری هونەرمەندەو روانینە دورو نزیکەکانی بەرامبەریان ...

باران ... دوای باران ... لە تابلۆ دیارەکانی ئەم پێشانگایەن « سلیمانی دوای باران . . . »و « بارانێکی بەهاری لە شەقلاوە »و « موسکو دوای باران »و «یەرێڤان لەکاتی باران بارینـدا » بـاران و . . . . دوای باران و ... .. رۆژهەڵاتن و رۆژ ئاوابوون خۆشەویستی و هەستی جوانی هونەرمەندێکە کە لەچاوی خۆشەویستی و هونەرەوە دەروانێتە دیمەنە جوانەکانی لای خۆی و دنیا ...

ئەوەی شایانی باسە هونەرمەند یەکەم پێشانگای لە ساڵی ١٩٦١دا لەیەکیتی سۆڤیەت کردوەو حەوتەم پیشانگای بەر لەم پێشانگایە لە ساڵی ١٩٧٩دا لەهۆڵی موزەخانەی نیشتمانی لە بەغدا کردەوە .

محمد عارف

- لە ساڵی ١٩٣٧دا لەشاری رەواندوز لەدایک بووە .
- دبلۆم لە خوێندنگای هونەرە جوانەکان - بەغدا ١٩٥٦ .
- ماجستێر لە خوێندنگای هونەرە جوانەکان - موسکۆ ١٩٦٧ .
- ئێستا مامۆستایە لە خوێندنگای هونەری « تەتبیقی » لە بەغدا ....

وێنە !

ناوی سەعید ئیسماعیل سلێمان گاباری‌یە .. بە (سەعید گاباری) زیاتر دەیناسین . . ساڵی ٩٥٥ لە دێی (خەرابە کەژە)ی سەر بەشاری قامیشلی لە دایك بووە ..هووەرمەندێکی نابینایە . . خۆی دەڵێ : ١٢ ساڵە ئەم چاویلکەرەشەم لەچاواندایە . . گۆرانی بێژیشەو موسیقا ژەنیش .

- : جارێ پیشەکی کاك سەعید من وام زانی تۆ لە زگماکەوە وات لێ‌هاتووە ...

- : نەخێر لە زگماکەوە وانیم ، ١٢ ساڵ لەمەوبەر چاوەکانم کوڵ بوون دەستیشمان کورت بوو ، ئیتر هەر ئەو کوڵ بوونە بوو تەشەنەی کردو کوێری کردم .

- : ئەی ئاشناییت لەگەڵ گۆرانی و ئاوازدا لە کەیەوە بووە ؟

- : وەکو حەز لە مێژە ، حەزم لە گۆرانی‌یە ، بەڵام یەکەم گۆرانیم ساڵی ٩٧٤ تۆمارکرد .

- : باشە ئەی لە هونەرمەندانی کورد ، کامەیان کاری تێ کردووی ؟

- : لە گۆرانی بێژەکانی خۆمان لە هەمووان زیاتر ، نەك هەر خۆشم دەوێ ، بەڵکو خۆشم بە قەرزاری دەزانم ئەویش (حەسەن زەیرەك) ..

بەراستی ئەم هونەرمەندە جێی ئەوەیە کە بڵێین توتابخانەیەك بوو بۆ خۆی .. هات فۆلکلۆری هێناو بە رەنگێکی زۆر لە بارترەوە پێشکەشی کردینەوە . . رێگای بۆ خۆش کردین ..

- محمد عارفیشم خۆش دەوێ ..

- : کێی تر ؟

- : ئەی مامۆستا عەلی مەردان .

- : هایهوو .. دەزانی کە تازە کوێر ببووم ، هەر کاتێ گوێم لە مامۆستا عەلی مەردان دەبوو ، تێرتێر دەگریام ...

هەر لە مندالی‌یەوە ، لە رێگای ئێزگەی کوردی دەنگی مامۆستا عەلی مەردانم بە گوێ ئاشنا بووەو خۆشم ویستووە .

- : ئێستا لە کوێ کار دەکەی ؟

- : ئێستا لە نیپی نەتەوەیی کاردەکەم لە هەولێر وەکو گۆرانی‌بێژو موسیقاژەن لە سەر ئالەتی ساز .

- : ئاواتت . ؟

- : هەموو ئاواتم ئەوەیە کە میللەتی کورد وەکو خزمەتکارێکی خۆی قبوڵم بکات و هونەری کوردیش رووەو ئاسۆیێکی روون و پێشکەوتووتر بچێت .

« ن .... هەولێر »

شاری «ڤینیسیا »ی ئیتالی کە دەکەوێتە باکوری وڵاتەکەوە ، زیاتر لە پاپۆرێکی هەمیشە وەستاو دەچێ لەوەی کە لە شارێکی عادەتی بکاو بەگوێرەی فرەیی خۆی کوچەو شەقامی تێدابن .

ڤینیسیا . یا پاپۆرێکی هەمیشە وەستاو

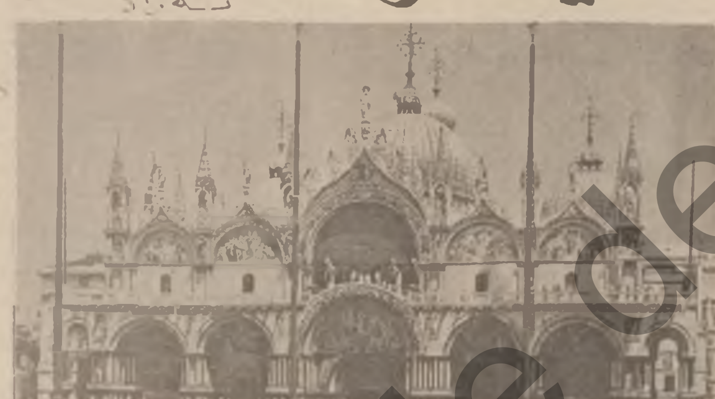

عەرەبەکان (ئەلبوندوقیە)ی پێ دەڵێن ، بۆیە تەماشا دەکەی شانۆگەری‌یەکەی شەکسپیریان (مێر کانتۆدی ڤێنێتسیا) بە (تاجیرو لبوندوقیە) تەرجەمە کردووە ..

(ڤینیسیا) یا وەکو ئیتالیەکان (ڤێنێتسیا)ی پێ دەڵێن تاکە شارێکە لە هەموو ئەوروپایێ کە تەواوی شادی دەنێو ئاودابێ ، تەنانەت (تاکسی) هۆی گواستنەوەیە لە شاری‌تر ، لەم شارەدا تاکسی بەلەم و قەیخی مۆتۆردارو سەوڵدارە .

دانیشتوانی ئەم شارە سەد هەزار دەبن ، بەڵام لەوەدەچێ هەموو دەمێ دوو هەندە گەشتوەر تێدابن .

بۆیە تەماشا دەکەی هەموو شارێکی - هاوینەهەوار ئاسا ، خەڵکەکەی تەنانەت جوابیشت بە پارەنەبێ نادەنەوە !

لەگەڵ ئەوەشا شارێکی خۆش و عەنتیکەیە ..

شەقامێ کەمن ، بەڵام کوچەو کوڵانی بەرتەسك بەرتەسکی زۆر تێدانە . خانوو بیناکانی زۆربەیان لە سەر ئەستووندەکەی کۆنکریتی زلزل لە ناو ئاودا قیت کراونەتەوە ، سەیر دەکەی زۆربەی ماڵەکانیش پەرچێکی لە بەر دەرگای (بە حیساب لێ‌راکراتووە ، لە ئەمەشیان بەوێنەی گەراجی ماڵە عادەتیەکانە کە ئۆتۆمبیلی لێ رادەگرن .

چەندی زاریشت هەڵدەگرێ پردی تێدایە ، من خۆم لەو ماوە کورتەی تێیدا مامەوەو کە لە سێ رۆژانی رەت نەکرد تا پەنجا شەست پردم دیتن ، ئەم پردانەشی زۆربەیان دوو کوڵان یاخود دوو گەرەك بە یەکەوە دەبەستنەوە .

شایانی باسە کە شاری

بروانە ل : ٧

لە یادی سەد ساڵی پیکاسۆدا

● دەزگای پۆستەو تەلەگرافی پۆلەندە لەم ماوەیەدا بەبۆنەی یادی سەد ساڵەی پیکاسۆی هونەرمەندی ئیسپانی‌یەو دوو پولی پۆستەی دەرکردوو بڵاوی کردنەوە ، ئەو دوو پولەش وەك لە وێنەکەدا دەبینرێن بریتین لە : - یەکەم تابلۆیەکی زەیتی هونەرمەند خۆی ، بەڵام دووەم یەکێ لە تابلۆ زەیتی‌یەکانێتی بەناوی (ژنێکی گریاو)ەوە .

● هەر بەهەمان بۆنەوە تابلۆیەکی هەڵکۆڵینی پیکاسۆ بەناوی « خواردەمەنی »یەوە لە لایەن بەڕێوەبەرایەتی گشتی هونەرەوە لە ئیسپانیا کرایەوەو دەخرێتەوە مۆزەخانەی تایبەتی پیکاسۆ ... ئەم تابلۆیە یەکێکە لەو هەزار تابلۆ هەڵکۆلینانەی هونەرمەند لە ژیانیدا کردوونی .

● رەخنەگری ئینگلیزی بەناوبانگ (رۆلاند بینرۆس) کتێبێکی بەناوی «ژیان و بەرهەمەکانی پیکاسۆ »وە داناوەو«نەرگس فرگارا»ش گۆڕیویە سەر زمانی ئیسپانی ، دانەری کتێبەکە لەم بارەیەوە وتی :

- بەرهەمەکەم دەربارەی مێژووی هونەرە لەم چەرخەدا ، هونەری تەکعیبی شۆڕشێکی هونەری گەورەیە . پیکاسۆ قوتابخانەیەکی دامەزراندو بە چاوێکی وردەوە دەبڕوانی‌یە ئەم دنیایە .

ئاسك لە سەر شانۆی کۆمەڵەی رۆشنبیری کوردی

[illegible] ئێوارەی رۆژی هەینی ١٠-١١-١٩٨١ وەو رۆژانی دوایی ، لە بەر [illegible] وەزی رۆشنبیری کۆمەڵەی رۆشنبیری کوردی لە بەغدا ، دەستەیەك لاوی هونەرمەند شانۆگەری « ئاسك » لە سەر شانۆی کۆمەڵە پێشکەش دەکەن . شانۆگەری « ئاسك » لەنووسینی شاعیری ناسراو مامۆستا [illegible] و دەرهێنانی هونەرمەند « [illegible] » ...

ئەستێرەکانی سینەما

لە سویدەوە بۆ هۆلیود

ئەکتەری سویدی «مود ئادامس » دوای ئەوەی لە سوید ناوبانگی دەرکرد ، ئێستا لە هیولیود هەنگاوی بەرەو لوتکە دەنێ . ئەم ئافرەتە کە لە خێزانێکی هەژار بێ‌کەیشت ئێستا مونافەسەی زۆر ئەکتەری دیاری هۆلیود دەکات .

ئەکتەری ناسراو «جێنی فرانسیس » پاڵەوانی فلیمی بە زنجیرەیی تەلەفزیون ساڵی ١٩٧٩ پاداشتی یەکەمی پاڵەوانیەتی لەو جۆرە فلیمانەدا وەرگرت ، ئێستا ئەم ئەکتەرە دەیەوێت سنوور ببەزێنێ و ببێتە ئەستێرەی سینەماو دەرهێنەرەکان بە « ناتالی‌و ئەستێرەی ناسراوی پەنجاکانی دەزانن .

ئەکتەری فلیمی تەلەفزیونی

جیهانی منالان

چیرۆك بۆ منالان

هەڵۆو چۆلەکە

- ڕاوچی‌یەك هەڵۆیەکی هەڵفراند بە شوێن چولەکەیەکداو وتی بێ‌گرتنی ئەو چۆلەکەیە نەگەڕێیەوە.

- هەڵۆکە کەوتە شوێن چۆلەکەکەو وتی :-

- بۆ لێرەوە دەفڕی ؟

ئەی لەکوێوە بفڕم ؟

- هەڵۆکەوتی :

وەرە لەگەڵ من

- چۆلەگەکە وتی :

نائوانم چونکە ئێشم هەیە

- هەڵۆکە بەسەر سوڕمانەوە :

- ئیشی‌چی !؟

- چۆلەکە وتی :

دەبێ سەرێك لە رووبار بدەم ئینجا بڕۆم بۆ لای درختی هەنجیرو تووزێ گلەییم هەیە پێی رابگەیەنم.

- هەڵۆ وتی دەبێ بێیت لەگەڵ من چونکە بەسەر ئاسمانی مندا فڕیویت .

- چۆلەکە وتی نایەم

- هەڵۆ بە هەڕەشەوە وتی :

ئەگەر بێیت بۆ خۆت باشترە

- چۆلەکەکە پرسی : بەڵام بۆکوێ بێم ؟

- هەڵۆکە وتی : ئەوە دەگەڕێتەوە سەر رەفتارو جوڵانەوەت ، ئەگەر هەموو شتێکم بە گوێ بکەیت دەتبەمە ناو قەفەسێکی زۆر خۆش .

- چۆلەکەکە لە ووشەی قەفەس راچڵەکاو ووتی : نایەم لەگەڵت قەفەس ئەگەر زێڕیش بێت بەندیخانەیە ، من هاوڕێی دەشت و کێوم .

- هەڵۆکە ئەم قسانەی زۆر پێ‌ناخۆش بو لەپڕ نینۆکە تیژکانی قاچی گیر کرد لەدەم و چاوی چولەکەکەو پڕی کرد لە خوێن . ئینجا ووتی ئێستا پێشم کەوە .

- چۆلەکەکە ووتی : نایەم مردن خۆشترە لە ژیانی نێو بەندیخانە ئینجا هەڵۆکە سەرلەنوێ دەستی کرد بە لێدانی چۆلەکەکەو ولامی دایەوەو ووتی :

- ئەی هەڵۆ تۆ باڵندەیەکی خوێن‌مژی و دەتوانی ئەوەندەم لێبدەیت تا بمرم بەڵام ناتوانی باڵم ببەستیتەوەو بمخەیتە ناو قەفەس چونکە من حەز لە سەربەستی‌و فڕینی ناو باخ و دەشت و کێو دەکەم .

ئینجا هەڵۆ زۆرتر توڕە بوو دەستی کرد بەلێدانی چۆلەکەکە ، بەڵام چۆلەکەکە هەر بە گوێی نەکرد چونکە لە ئەندێشەدا هەر وای دەزانی کە دەفڕێ لە ئاسمانێکی شین و بێ‌سنوردا .

سەرگوڵ تەیمور

شیعر بۆ منالان

دنیای کتێب

«عوسمان هەورامی »

دنیای کتێب فراوانە
گەش و دلگیرو جوانە
کام ئاواتی جێی نیازە
کام گوڵزاری دڵخوازە
کام سەرچاوەی لەبن نایە
لە هەناوی کتێبایە ،
شیلەی مێشکی هەموو ژیران
ئەزموونی لاوان و پیران
باخچەی هەمیشە بەهارن
لە توێ کتێبا تۆمارن ،
هیچ هاوڕێ‌یەك ، هیچ ڕابەرێ
وەکو کتێب نایەتە ڕێ . . . .
بۆ گەشتی ژینی شادان
کتێبە سۆمای چاوان

بریاری میژوویماندا بۆ گێرانەوەی دەستەڵاتی تەواومان لەسەر خاك‌وئاوەكەمان‌و بە توانــاو لێهاتنەوە دژی هەركەسێ دەوەستین بەربەستی ئەم بریارە میژووییە رەوابــەبكات .
سەرۆكی فەرماندە
صدام حسین

رۆژنامەیەكی لەدفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوكاری
التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خەت
سالی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای رۆشنبیری‌و بلاوكردنەوەی كوردی
بەرێوەبەری گشتی‌و سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الخمیس ١٧/١٢/١٩٨١ العدد ٦١٦ ●
● پێنج شەممە ١٧/١٢/ ١٩٨١/ ژمارە ٦١٦ ●

سەرۆكی فەرماندە صدام حسین چاوی بەوەفدەكانی كۆنگرەی وەزیرانی كاری وڵاتە بێ لایەنەكان دەكەوێت‌و دووپاتی دەكاتەوە :

بۆ دەربڕینی سەربەخۆیی‌و دەستەڵاتی ئازادمان لەسەر رێبازی بێ لایەن دەڕۆین

● پێویستە بەیەكتری بگەین‌و هاوكاری لەگەڵ یەكتریدا بكەین‌و تێكەڵی مرۆڤایەتی ببین

● تاوانی ئێران بەكوشتنی ئەسیرەكان لە رێبازی بیروباوەڕمان نادات

سەرۆكی فەرمانــــدەبەرێز صدام حسین وتی : ئێمە هەموومان لە ســەر رێبازی بێ‌لایەن دەرۆیــن ، چونكە دەمانەوێت سەربەخۆ بین‌و لە باریكدا بین كە لــە ماوەیــەوە بتوانیـــن سەربەخۆیمان لە بەرنامەی سیاسی‌و ئابـــووری‌و رۆشنبیری‌و كاروبارەكانی تردا دەربڕین لە سیاسەتی ناوخۆو دەوڵەتاندا بـــە دەستەڵاتێكی سەربەست .

بەرێز سەرۆكی فەرماندە لە وتەكەیدا ، كاتێك چاوی بە وەفدەكانـــی دووەم كۆنگرەی وەزیرانـــی كاری بزوتنەوەی بێ‌لایەن‌و وڵاتە تازە گەشە سەندووەكانـــی كەوت وتـــی : پێشـــرەوە یەكەمیـــەكان لـــەو لێپرسراوانەی بزوتنـــەوەی بێ‌لایەنیان دامەزرانـــد دەیانزانی هیچ دەوڵـــە تێكمان لە جیهانی ئەمڕۆدا بە تەنیاو لەبەر روناكـــی بوونی كەرتە گەورەكانـــداو زۆران‌بـــازی نێوانیـــان ، ناتوانێت هیچیان بە تەنیـــا بەرێگایەكی راســـت‌و ورد سەربەخـــۆیی خـــۆی وا دەربڕێ كە ئارەزوویەتی .

سەرۆكی بەرێز وتـــی : بەم جۆرە ، پێویستـــــە پێكەوە دەربكەوین‌و بـــــە یەكتری بكەین بۆ ئـــەوەی هاوكاری لەگەڵ خۆمانـــــد بكەین ، دژی كەس نـــەء بەڵكو لەگەڵ خۆمانـــــدا ، دوورەو پەرێز لە مرۆڤایەتی نە بەڵكو بە تێكەڵ بـــوون لەگەڵیا لـــە هەمـــــرو كاروباریكی زینـــــدوو ، سەربەخۆو دوور لـــــەو كەرتانەی كە وا دەزانیـــن عادیل نین یان زیـــان لـــە بزوتنەوەو سەربەخـــویمان دەدەن .

سەرۆكی فەرمانـــــدە دووپاتی كردەوە كە ئێمـــە لەم وڵاتەدا باوەڕمان وایـــە كە هەر ئەندامێك لـــــە بزوتنەوەی بێ‌لایەندا بـــە نیەت دەیانەوێت بەپـــێی بیروباوەڕی بزوتنـــەوەی بێ‌لایەن سەربەخۆبن .

بەرێزی وتی : ئەگـــەر بیروباوەڕی بزوتنـــەوەی بێ‌لایەن بنەڕەتی بێ لـــە پەیوەندیەكانماندا لەگـــەڵ یەكـــتر لـــە رادەی پەیوەندیەكانی سیاســـی‌و ئابوری‌و رۆشنبیری‌و لـــە مەیدانەكانـــی تردا بـــە شێوەیەكی ورد سەربەخۆیی خۆمان دەربڕین .

سەرۆكی بەرێـــــز دەستكەوتەكانی شۆڕشـــی ١٧-٣٠ تەموزی پیـــرۆزی بەرچاو خست‌و پەنجـــەی بۆ دەستدرێژی فارســـە رەگەزپەرستەكان بـــۆ سەر وڵاتەكەمان كێشا مەبەستـــی كۆسپ خستنە بـــەردەم كاروانی گەشە سەندنمانەو هەروەها هـــەلویســـت‌و هاتنەپێشەوەكانی عیراق بۆ چارەسەری ناكۆكی لەگەڵ ئێران بە رێگای ئاشـــتی‌و بەو جۆرەی مافە نیشتمانی‌و نەتەوەییە عادیلانەكانمـــان زامن دەكات .

دیسان سەرۆكی فەرماندە باسی هەڵس‌وكەوتی رژیمی ئێرانی كردو ئەو تاوانـــە نارەوایانەی بە ئیعـــدام كردنی گیراوە عیراقیـــەكان كردویەتی‌و ئەوەشـــی دووپات كردەوە كە عیراق مامەڵەی مرۆڤایەتی لەگـــەڵ گیراوە ئێرانیەكان دەكـــات بەپێی بیروباوەڕی پیرۆزی عەرەبی‌و ئەوەی هەمـــوو مرۆڤایەتی باوەڕی پێیەتی .

ئەمەو لە چاوپێكەوتنەكەدا بەرێز عزە ابراهیم جێگری سەرۆكی ئەنجومەنـــی سەركردایەتی شۆڕشـــ‌و بەرێزان طارق حمد العبدالله ئەمین ســـری گشتـــی ئەنجومەنی سەركردایەتـــی شۆڕش وجێگری سەرۆكی دیوانی سەرۆكایەتـــی كۆمارو بكر محمود رسـول وەزیـــری كـــاروباری كۆمەڵایەتی ئامادە بوون .

دیسان بەرێـــز محمـد الناصری وەزیری كـــاری تونس‌و سەرۆكی لیژنـــەی رێكخستن لە كونگرەكەدا بە ناوی وەفدەكانەوە سوپاس‌و رێزی بۆ سەرۆكی فەرماندە صدام حسین دەربڕی .

داستانێكی نوێی پاڵەوانی لە گەیلان‌و سۆمار

خستنە خوارەوەی چەندان فڕۆكەو بەدیل گرتنی ژمارەیەكی زۆر سەربازی دوژمن

جەنگاوەرە مەردەكانـــی سوپای ئازامان ، بەردەوامن لە ئاراستەكردنی لێدانـــی توندو زەبری پاڵەوانانـــە بەسەر هیزەكانی فارســـە رەگەزپەرستەكاندا‌و هەموو رۆژی رادەبـــوری ، داستانێكی نوێی پاڵەوانـــی تۆمار دەكات‌و پەنـــدی زیاتر دەدات بە دوژمنـــی ناپەسەندو رەگەزپەرست‌و لە خۆبایی .

هەفتـــەی رابووردو سەرەڕای چـــەنـــدان لێدانی توندومەردانە بەسەر هێزە راكردووەكانی دوژمنـــا لە خەفاجیە ، هێزەكانمان لە گەیلان‌و سۆمار داستانێكی تری ئازایەتی‌و مەردایەتیان تۆمار كرد .

فڕۆكە جـــەنگاوە ـ رەكانمان بـــەردەوام بوون لە لێدانی مۆلگاكانـــی دوژمـــن‌و زیانـــی زۆری سەروماڵیان لێدان‌و چەندان فڕۆكەی دوژمـــن لـــەم هەفتەیـــەدا لە شـــەڕی ئاسمانیدا خرانەتـــە خوارەوە .

بەپێی بەیاننامەكانـــی سەركـــردایەتـــی هیزە چەكدارەكان تێكڕایـــی زیانەكانی دوژمـــن لـــەم هەفتەیـــەدا بەم جـــۆرە بوون :

● ١٠-١٢-١٩٨١ :
٩١ كـــوژراو ، یـــەك دەبابە ، سێ لۆری‌و دوو شـــەفل‌و دوو بنكـــەی تەقەمەنی‌و یەك روانگـــەو نوقم‌كردنی بەلەمێك جەنگ .

● ١١-١٢-١٩٨١ :
٨٦ كـــوژراو ، دوو سەربازبەر ، چوار لـــۆری ، چوار تۆپ پێنج شەفل ، چوار بنەی تەقەمەنی‌و ١١ روانگـــەو لـــەم رۆژەدا دەركەوت كە زیانی دوژمـــن لە شـــەڕەكەی ٨-١٢-١٩٨١دا بێجگە لـــەوەی راگەیەنرا بوو (١٦) كوژراو بنكەیەكی تەقەمەنی‌و یـــەك روانگە بوە .

● ١٢-١٢-١٩٨١ :
زیاتـــر لـــە ٥٨٠ كوژراو ، شەش دەبابـــە ، یەك مودەرەعە ، ١٢ لۆری ، چوار شەفل ، حەوت بنكەی تەقەمەنی‌و چوار روانگـــەو فڕۆكە نازكانمان ئاگریـــان لە چەنـــدان بنكـــەی دوژمن‌بەردا .

● ١٣-١٢-١٩٨١ :
زیاتـــر لـــە ١٢٥٥ كوژراو وژمارەیەكـــی زۆر بریندارو گیراوو ٨ دەبابەو دوو فڕۆكەو ١٤ ســـەرباز بەرو ٢١ لۆری‌و پێنج تۆپ‌و نۆ شـــەفل‌و ١٣ بنكـــەی تەقەمەنی‌و شەش روانگە .

● ١٤-١٢-١٩٨١ :
٥٦٤ كوژراو ژمارەیەكی زۆر برینـــدارو گـــیراوو یەك دەبابەو یەك سەربازبەرو چوار لۆری‌و دوو تـــۆپ‌و یەك شەفل‌و دوو بنكـــەی تەقەمەنی‌و دوو روانگە .

● ١٥-١٢-١٩٨١ :
زیاتر لە ١٦٦١ كـــوژراو شكاندنی ١٣ دەبابەو یـــەك سەربازبەرو ١٩ لـــۆری‌و سێ شەفل‌و نۆ تۆپ‌و یەك بنكەی تەقەمـــەنی‌و دوو روانگەو یەك فڕۆكە .

● ١٦-١٢-١٩٨١ :
٣٨٣ كـــــوژراو وفڕۆكەیەك‌و پێنج دەبابـــەو روو سەربازبەرو ســـێ لـــۆری‌و یەك تـــۆپ‌و شەفەلێك‌و دوو بنكـــەی تەقەمەنی‌و دوو روانگـــەو دەست بەسەراگەتنی چەك‌و جبەخانەیەكی زۆرو گرتنی ژمـــارەیەك سەرباز .

خەڵكی خاكی زەوتكراوی فەلەستین رادەپەڕن

راپەڕینی گەلی لە هەموو خاكی عەرەبی داگیركراودا دژی داگیركاری زایۆنـــی جووڵانەوە دڕندانە پیسەكەی پەرەدەسێنێ .

دەنگوباســـی بـــەرەی رۆژئاوای داگیركـــراو ڕای‌گەیاندووە كە لیژنەكانی مامۆســـتایان داوایـــان كردووە میهرەجان‌و هەڵمەتی خۆئامادەكردن ئەنجـــام بدرێت بۆ پیشاندانی دەوری خەباتگێری جـــەماوەری عەرەبی لەسایـــــەی داگیركاری زایۆنی‌یەوە .

لەناوچـــەی غـــەزەی داگیركراودا دەنگوباسەكان دووپاتیان كردۆتەوە كـــە مانگرتنی گشتی لەوێـــدا بەردەوامە لەكاتێكـــدا دام‌ودەزگای زایۆنی لەشاری رەفـــح . هەروەهـــا دەنگوباسی ڕایگەیاندووە كە شاری رەفـــح گرتـــن‌و ئازاردانی بەكۆمەلـــی بەخۆیەوە دیوە لە سایـــەی ئەو ئابلوقە دانـــەی بەسەریدا سەپێنـــراوە بەجۆرێك كە بووەتـــە هـــۆی كـــەم‌وكورتـــی لەخۆراكیشدا .

لەهەمان‌كاتدا دەنگوباسی ناوچەی غەزە دەریخستووە كە ئەو هێزە زایۆنیانـــەی

بروانە ل : ٧

زایۆنیەكان جۆلان دەخەنە سەر دەولۆتكە داگیركەرەكەیان

زایونی دوژمن ، جارێكی تر بەرووی كۆمەڵـــەی دەوڵەتانـــدا وەســـتاو بریارەكانـــی نەتەوەیە ـ یەكگرتووەكانی پێ‌شیل كردو رای گەیاند كە بەرزاییەكانی سوریا كە لە ساڵی ١٩٦٧ داگیری كردون دەخاتـــە سەر كیانە داگیـــركـــەرە ناشەرعیەكەی .

مناحیم بیگنی ســـەرۆك وەزیرانـــی دوژمـــن رای گەیاند كە (جۆلان بەشێكـــە لە خاكی ئیسرائیل جیـــا نابێتـــەوە)و رادیـــوی دوژمـــن وتی : یاســـای ئیسرائیل لەسەر جـــۆلان فەرز دەكرێ .

ئەم بریارەی دوژمـــن تەواوكەری ئەو بریارەیـــە قدسی كردە پایتەخـــت‌و غەزەو بەرەی رۆژئـــاوی خستە پاڵ خۆی‌و ســـەر ئەو خاكەی فەلەستین كـــە لە ١٩٤٨ داگیری كـــردوەو بەم جۆرە ئەنجامێكی تـــر كامپ دیڤید دەردەكـــەوێ بەرهەمێكی رێكەوتنـــی ستراتیژی نێوان ئەمەریكاو ئیسرائیل دێتـــە دی‌و مانای چاوبرسیەتی دوژمن زیاتر دەردەكەویت .

كەواتە دۆستەكانـــی تەل ئەبیب لە ئـــەوروپاو ئەمەریكاو جیهان چی دەڵێن؟ عەرەب چۆن وەڵامی ئـــەم تاوانە ناپەسەنـــدەی زایونیەكان دەداتەوەو ئایـــا حافظ اســـد لە لوبنان دەجەنگێ‌و جۆلانی پشت‌گوێ خستوەو پشتی خومەینـــی گرتوە دژی عیراق .. چـــی دەڵێ ؟

باری پۆڵندە :

پایتەختی دەنگ‌و ئەمەریكاو یەكێتی سۆڤیەت بەوردی سەرنجی باری ئەوێ دەدەن

پاریس ـ ١٥ ـ ئا.ف.ب.
وەك ئێژگەی واڕشۆ رۆژی دووشەممەی رابـــووردوو بڵاوی كردەوە .. ئـــەو رەفتارانەی كەوا لـــە چوارچێوەی ئەحكامـــی عورفیدا لەپۆڵندا ئەكرێـــن مەبەست لە ئەندامانـــی نیقابەی (هاوكاری) نیـــەو بگرە ئەوانە ئەگرێتـــەوە كە زۆر سەركێشن‌و خۆیان بە كۆمەڵدا هەڵواسیوە .

ئێزگەكە پەنجەی بـــۆ ئەوە كێشـــاوە كـــە كاربەدەستانی سوپایـــی بەهیچ جـــۆرێ ئایانـــەوێ حساب لەگەڵ ئەوانە بكات

بروانە ل : ٢

چەند شەڕێكی تازە لـــە كوردستانی ئێران

مەعلوماتی نوێی هاوكاری چەكدارانەی نێوان رژێمی ئێران‌و زایۆنیەكان

رۆژ لـــە دوای رۆژ راپەڕینی گەلانی ئێـــران پەرەدەســـێنێ لـــە دژی نەزانەكانی تاران . ئیزگەی فارسەكان رۆژ بە رۆژ دان بەوەدا دەنێ كە ئاژاوە لـــە سەرانسەری ئێراندا هەیە. رادیـــۆی تاران لـــە هەواڵێكدا رایگەیانـــدووە (٢٥) هاووڵاتی ئێرانـــی گیـــراون لە هێـــزە بەرهەڵستكاران بە تۆمەتـــی بەگژاچوونی رژێمی خومەینی لە تاران .

هەروەها ئێزگـــە كە كـــورد گیـــــراون‌و رایگەیاندووە (١٥) چەكداری یەكێكیش كوژراوە لـــەو شەڕەدا كە لە ناوچـــەی پیرمحەممەد لە بۆكـــان رووی‌داوە .

لە لایـــەكـــی ترەوە سەركردایەتـــی هێزی فارسەكان لە بەیانێكـــدا دانی پیاناوە كە شەڕێكـــی توند هەڵگیرساوە لەكاتـــی هەوڵدانی پاسەوانەكانـــی

بروانە ل : ٢

تاوانێكی دڕندانەی مخابەراتی هەردوو رژێمی سوری‌و ئێرانی

تەقینەوەی بینای باڵوێزخانەی عیراق لە بەیروت‌و شەهیدبوون‌و بریندار بوونی ژمارەیەك لە پاسەوانان‌و كارگێرانی باڵوێزخانەكە

بێروت ـ ١٥ـ ئاژانسی دەنگوباسی عیراق . بـــەهۆی ئۆتۆمبێلێكەوە كـــە تەقەمەنی تێدا بووە هەندێ كە سی خۆ فرۆشـــی سەر بە مخابەراتی هەردوو رژێمی سوریاو فارســـەكان ئەم پاش نیوەرۆیە لـــە بێروت بینای باڵوێزخانـــەی عیراقیان تەقاندەوە .

پاسەوانەكانی باڵوێزخانەكە ویستیان ئۆتۆمبێلە كـــە راگرن كە كوتوپڕ خـــۆی كردبوو بە باڵوێزخانەكـــەداو تەقەیان لێ‌كرد بـــەڵام ئۆتۆمبێلەكە تەقیـــەوەو دەنگێكی گەورەی لێـــوە هات .

دە كەس ئەنجامـــی ئەمە لە پاسەوانەكانـــی باڵوێزخانەكە شەهید بوون‌و ژمارەیەكی كە بریندار بوون‌و ئەوەشی زانراوە سێ كەسی كەی سەر بە باڵوێزخانەكـــە لە ژێر داروپەردوی وێران

بروانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

جەماوەری عێراق بێزاری خۆیان دەردەبڕن لە دژی تاوانەکانی ڕژێمەکەی خومەینی بە کوشتنی گیراوە عێراقی‌یەکان

ڕۆژ بەڕۆژ دەنگی نارەزایی‌و بێزاری بەرز دەبێتەوە لە سەرانسەری عێراقدا لە دژی ئەو تاوانانەی کە ڕژێمەکەی خومەینی بەردەوامە لە سەریان دەربارەی گیراوە عێراقی‌یەکان .

● لە پارێزگای هەولێر پیاوە ئاینی‌یەکان ئەو تاوانانەیان وا لە قەڵەمداوە کە نیشانەی ڕەوشتی خراپی پیاوەکانی قوم‌و تاران کە تەواوی ڕەوشتی باوک‌و باپیرانی خۆیان کاتێ گیراوە ئیسلامی‌یەکانیان دەکوشت لە کاتی بڵاوکردنەوەی ئاینی ئیسلامدا . لە بروسکەیەکدا پیرۆزبایان لە سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کردووە کە لە کۆتایی کۆبوونەوەیەکدا لە هۆڵی ئەمانەتی گشتی کاروباری ئەوقاف بە بۆنەی سەرکەوتنەکانی قادسیەی صدامەوە گیراوە .

● لە پارێزگای سلێمانیش هەر دژی ئەو تاوانانە ڕاوەستاون . جەماوەری قوتابیان لە بروسکەیەکدا کە یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئاراستەی سەرۆک صدام حسێنیان کردوە ئەو نارەزاییەیان ئاشکرا کردووەو داوایان کردوە بە دەستی ئاسن لە دوژمنانی ئیسلام بدرێت‌و پەیمانیان تازە کردۆتەوە کە بەردەوام سەربازی وەفادارن بۆ پاراستنی خاک‌و نیشتمان .

● هەروەها نەقیبی پارێزەرانی عێراق (حامد صالح محمد الراوی) لە بروسکەیەکدا بۆ سەرۆک صدام حسێن بە ناوی پارێزەرانەوە دەنگی نارەزایی ڕاگەیاندوە لە دژی ڕەفتاری چەپەڵی ڕژێمەکەی خومەینی‌و پەیمانی نوێ کردۆتەوە بۆ پاراستنی دەسکەوتەکان‌و بەرەوپێش چوون لە کاروانی مرۆڤایەتی‌دا .

● جەماوەری پارێزگای سلێمانی لە کۆڕێکدا کە سەرکردایەتی لقی حزب بەستبووی تاوانی کوشتنی ئەسیرە عێراقی‌یەکانی بە تاوانێکی نامرۆڤانە داوەتە قەڵەم‌و ئامادەیی تەواوی خۆیان بۆ ئەنجامدانی شەڕی توندو بەهێز دژی ئەو دوژمنە ترسنۆکە دەربڕیوە .

لە کۆڕەکە بەڕێز عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی‌و هاوڕێ د. نجم عبدالله العراقی دوژمنایەتی مێژوویی فارسی‌و خواستە فراوانی کردنەکەی‌و پەیوەندی بە ئیمپریالیزم‌و زایۆنی‌یەوە ڕوون کردەوە . لە کۆڕەکەشدا ژمارەیەك ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانی‌و پاسادانانی ناوچەی کوردستانی سەر بە پارێزگاکە بەشداربوون .

هەروەها ڕێکخراوە حزبی‌یەکان سێ کۆڕی کەی هاو شێوەیان لە ناوچەکانی چەمچەماڵ‌و عەربەت‌و قەرەداغ بەست .

● جەماوەری کرێکاران لە پارێزگای هەولێر نارەزایی خۆیان بەرامبەر ئەو تاوانە پیسەی کە داروودەستەکانی خومەینی ئەنجامیان داوە بەرامبەر ئەسیرە عێراقیەکان دەربڕی هەروەها لەماوەی دوو کۆڕدا کە یەکێتیی گشتی نەقابەکانی کرێکارانی لقی هەولێر لە هۆڵی بەڕێوەبەرایەتی ڕۆشنبیری جەماوەری‌و دامەزراوی گشتی جگەرەی نیشتمانی ڕێکخستبوون ، پەیمانیان نوێ کردەوە کە هەموو توانایان بخەنە کار بۆ بەرزکردنەوەی بەرهەم بە پشتگیریی کردنی ئابووری نیشتمانی .

● ئەنجومەنی گەلی ناو شاری دهۆك کۆڕێکی جەماوەری بەست‌و تیایدا لایەنە دوژمنایەتی‌یەکانی فارسە ڕەگەزپەرستەکان‌و خواستە فراوانی کردنەکەی ڕوون کردەوە .

هەروەها ئەندامانی کۆمەڵەی پارێزەرەکانی عێراق‌و نەقابەی ئەندازیارەکان لقی دهۆك‌و کرێکارانی کەرەستە خۆراکی‌یەکان تیایداو کۆمەڵەی هەرەوەزی ناحیەی ماڵتاو خەبات لە پارێزگاکەدا عەیب‌و عاری ئەو تاوانە بۆگەنەیان ئاشکرا کردو پەیمانیان نوێ کردەوە کە هەردەم سەربازی دڵسۆزی شۆڕش بن‌و بەردەوام بن لە وەفاداری بۆ بیروڕاکانی حزب .

زانا ئاینی‌یەکانی عێراق داوا لە گەلان‌و زانا ئاینی‌یەکانی جیهان ئەکەن بەرامبەر تاوانی لەناوبردنی گیراوە عێراقیەکان نارەزایی دەربڕن

کۆمەڵەی زانایانی ئاینی لە عێراق بە توندیی نارەزایی دەربڕیوە لە دژی ئەو تاوانانەی کە دەستەو دایەرەی خومەینی کردویانە دەربارەی سەربازە دیل کراوەکانی عێراق . لە بەیاننامەیەکی زانا ئاینی‌یەکاندا کە بەرەوڕووی گەلان‌و زانا ئاینی‌یەکانی جیهان کرابووەوە ڕوون کرابووە کە ئەو تاوانانە بە ناوچەوانی مرۆڤایەتی‌یەوەن‌و ویژدان دەهەژێنن‌و تووڕەیی لەلای هەموو مرۆڤێك پەیدا دەکات . بەیانەکەش داوای لە زانا ئیسلامی‌یەکان‌و ڕێکخراوە ئیسلامی‌یەکانی جیهان کردووە نارەزایی دەربڕن دەربارەی ئەو کردەوە ناڵەبارو دژ بە مرۆڤایەتی‌یە . ئەمەش دەقی بەیانەکەیە :

بسم الله الرحمن الرحيم

ئەی جەماوەری ئیسلام ..

ئەی زاناکانی ئیسلام لە جیهاندا

هەواڵە باوەڕپێکراوەکان‌و ڕووداوەکان ڕوونیان کردۆتەوە ڕژێمی تاوانباری ئێران دیل کراوەکانی بە جۆرێکی دڕندانە کوشتووە بەبێ ئەوەی هیچ گوێ بدەنە عورف‌و مەبادئی ئیسلامی‌و پەیمانی نێو دەوڵەتان دەربارەی مامەڵەکردن لەگەڵ کەسانی بێ‌تاوان‌و گیراودا . ئەم تاوانەش کە ویژدانی هەموو مرۆڤێك دەهەژێنێ نیشانەی سەرلێشێوانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی فارسەکانە کە دژایەتی گەلی عێراق دەکەن‌و بە پێچەوانەی ڕەوشت‌و ئاینی ئیسلامەوە ڕەفتار دەکەن ، هەروەها نیشانەی بەردەوام‌بوونی پەلەقاژەکردنی ڕژێمەکەی خومەینی خوێنڕێژە لە بەگژ چوونی شارستانیەت‌و کۆمەڵگای مرۆڤایەتی‌داو بە گژاچوونی کتێبە ئاسمانی‌یەکان‌و دەرچوونە لە هەموو کردەوەو عادەتی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی‌و ڕەتکردنەوەی ئەخلاقی بەرزی ئیسلام‌و ڕێکخستنی ژیانی مرۆڤایەتی‌یە .

ئەگەر خومەینی‌و داروودەستەکەی سەر بە یاسای جەنگەڵن (شريعة الغاب) یا سەر بە وڵاتی دڕندانن کەواتە خۆ دەرخستنیان گوایە سەر بە ئیسلامن ئەفسانەیەو خۆ شاردنەوەشیان لە ژێر دروشمی ئیسلامدا لە ڕاستی بەدەرە ، چونکە ئیسلام ئاینی پاك‌و ڕەحمەت پڕینی تێکڕای مرۆڤایەتی‌یە هەر وەکو لە قورئانی پیرۆزدا هاتووە « وما ارسلناك الا رحمة للعالمين » کەواتە ئاینی زۆرو کینەو خراپە نییە . ڕەفتاری ڕژێمەکەی خومەینی لەگەڵ گەلانی ئێراندا ئەم دڕندەیەتی‌و خراپەکاریانەیان ئیسپات دەکات .

کاتی خۆی پێغەمبەر (د.خ) بەچاوی خێرو مرۆڤایەتی‌یەوە سەیری ئەو دیلانەی دەکرد کە لە شەڕی بەدردا گیرابوون‌و بەوانەی لای خۆی دەوت (استوصوا بهم خيرا) بۆ دووپات کردنەوەی گیانی مرۆڤانە لە شەڕدا لە سەر ئەم پێڕەوە ئیسلامی‌یە دەڕۆیشتن .

ئیمامی عەلی‌یش بە هەڵوێستی مرۆڤانەی خۆیەوە کە لە شەڕێکدا بریندار بوو لە مزگەوتێکدا بوو سەیری ئەوەی کرد کە برینداری کردبوو وتی :

« اطعموه واسقوه واحبسوه فان عشت فانا ولي دمي اعفوا ان شئت وان شئت استقدت وان مت فاقتلوه ولا تمثلوا به » .

کوا ئەم ڕەوشت‌و هەڵوێستە بەرزە لە بەرانبەر تاوانە دڕندانەکانی پیاوەکانی خومەینی‌دا کاتی دەستی زوڵم‌وزۆر درێژ دەکەن بۆ ئەوەی ئەوانەی لە ڕابووردودا مەترسیان لە سەر ئێران لابرد لە سەردەمی مەجوسی‌و وەسەنی‌یەکاندا .

ئێمەی زانایانی ئیسلام لە عێراقدا لە ئەنجامی ئاگاداریمان‌و هەست کردنمان بەو مەترسی‌یەو لە پێویستی بەرەنگاری کردنی ئەو دڕندایەتی‌یەوە دژی ئەو تاوانە نابووتانە ڕادەوەستین‌و داوا لە زانایانی ئیسلام‌و ڕێکخراوەکانی ئیسلام دەکەین لە جیهاندا دژی هەڵوێستی دژ بە ئیسلامی خومەینی ڕاوەستن‌و هەموو توانایەکیان بخەنە کار بۆ ئاگادار کردنەوەی رای جیهانی ئیسلامی‌و وڵاتان لە مەترسی ئەنجامی تاوانەکانی ڕژێمەکەی خومەینی‌و ئەنجامی خراپی لە سەر ئیسلام‌و ناوچەکە .

شیخ عبدالکریم مدرس
سەرۆکی کۆمەڵەی زانایانی ئیسلام لە عێراق
شیخ شاکر البدری
شیخ عبدالمجید قطب
شیخ محمد عمر قەرەداغی
شیخ ایوب الخطیب
شیخ صبحی الهیتی
شیخ عبدالوهاب الشماع
شیخ حسن الصفیر
شیخ نعمه حسون
شیخ عبدالکریم حسن
شیخ یوسف الواجدی
شیخ عبدالرحمن قادر یونس .
شیخ عبدالمعطی خویطر
شیخ اسماعیل نعمةالله
شیخ یاسین ترکی
شیخ محمد صالح سعید

نامەی وەزیری ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن بۆ وەزیرانی ڕاگەیاندنی وڵاتە بێ‌لایەنەکان

بەڕێز لطیف نصیف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن ، سەرۆکی ئەنجومەنی پەیوەندی بەستنی نێو حکومەتەکان بۆ کاروباری ڕاگەیاندن لە بزوتنەوەی بێ‌لایەن ، چەند نامەیەکی ئاراستەی بەڕێزان وەزیرەکانی ڕاگەیاندنی وڵاتە بێ‌لایەنەکان کردو تاوانە گەورەکەی ڕژێمی ئێرانی بەرامبەر ئەسیرە عێراقی‌یەکان بۆ ڕوون‌کردنەوە .

هەروەها وەزیری بەڕێز داوای لە وەزیرەکانی وڵاتە بێ‌لایەنەکان کرد کە هەڵمەتێکی پەردەلادان لەڕووی ئەو تاوانە بکەن کە لە یاساو سیستەکانی جیهانی‌و ڕێڕەوی بزووتنەوەی بێ‌لایەن لادەدات . بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری‌و ڕاگەیاندن دەقی وتارە ڕەسمی‌یەکەی عێراقی دەربارەی ئەم بابەتە خستنە پاڵ نامەکەی .

بەرنامەی حەفتەی قادسیەی صدام لە هەولێر

یەکێتیی گشتی لاوانی عێراق لقی هەولێر ڕۆژی دووشەم لە کۆبوونەوەیەکدا بڕیاری لەسەر بەرنامەی حەفتەی قادسیەی صدامدا ، کە لە ڕۆژی (٢٣)ی ئەم مانگەدا دەست‌پێ‌دەکات .

بەرنامەی ناوبراویش ڕێکخستنی کۆبونەوەی پێشڕەوو نەوجەوانان‌و ڕەوتی . بەرهەم‌هێنان‌و پێشانگایەکی زانستی‌و یەکێکی‌تر بۆ وێنەی فۆتۆگرافی دەربارەی . جەنگی قادسیەی صدام‌و کۆڕی شیعرو وتارخوێندنەوە لەشوێنی کارکردنی لێژنە ناوخۆیی‌یەکاندا دەگرێتەوە سەرەڕای ڕێکخستنی چەند پێشانگایەك بۆ وێنەکانی پێشڕەوەکان دەربارەی سەرکەوتنەکانی هێزە دلێرەکانمان .

ئیدارەی ناوخۆ لە پارێزگای سلێمانی

بای ٩٤٩ هەزارو ٢٠٠ دینار پرۆژەی ئاوەدانی‌و پەروەردەیی‌و خزمەت‌گوزاری لەم ماوەیەدا دراوە بە قۆنتەرات

● دام‌ودەزگای ئیدارەی ناوخۆ لە پارێزگای سلێمانیدا لەم ماوەیەدا گەلێ پرۆژەی ئاوەدانی‌و پەروەردەیی‌و خزمەت‌گوزاری‌و نیشتەجێ‌کردنی دایە قۆنتەرات بۆ جێبەجێ کردنیات کە هەموویان بایی ٩٤٩ هەزارو ٢٠٠ دینار بوون .

● بەم بۆنەیەوە بەڕێز جعفر عبدالکریم البرزنجی پارێزگاری سلێمانی بۆ هاوکاری دوواو وتی :-

× دام‌ودەزگاکانی دەوڵەت لە سەرانسەری پارێزگاکەدا سەرەڕای باری ئاڵۆزی وڵات لە جەنگی ڕەوایدا لەگەڵ فارسە ڕەگەزپەرستەکاندا بەردەوامە لە جێبەجێ کردنی هەموو ئەو پرۆژەو ئیشوکارانەی کە لە پلانی تایبەتی‌و پلانی پێگەیاندنی نەتەوایەتیدا بۆی دانراوە .

وە لەم ڕووەوە لەم دووایەدا دەزگای ئیدارەی ناوخۆ لە پارێزگای سلێمانی گەلێ پرۆژەی دایە قۆنتەرات بۆ جێبەجێ کردنیان کە هەموویان بایی ٩٤٩ هەزارو ٢٠٠ دینار بوون‌و بریتی بوون لە دروست‌کردنی بارەگای سوپای میللی لە قەزای دووکان‌و مەڵبەندی ئاگر کوژاندنەوە لە بازیان‌و ئاغجەلەرو قەرەداغ‌و چوارتاو بەکرەجۆو دوو خانوی مامۆستایان لە توەسوران‌و دووانی تر لە ناحیەی سیروان‌و قەزای چوارتا بۆ کاربەدەستانی پۆلیس‌و دوو خانووش بۆ بارەگای پۆلیسی ناوخۆو ئاسایش لە دووکان‌و خانویەکی تایبەتی بۆ پزیشکە مقیمەکانی سلێمانی‌و قوتابخانەیەکی ١٢ پۆلی لە دێی ئەڵلایی .

● دەربارەی ئەو پرۆژانەی کە لە ماوەی ئەم ساڵدا دراوون بە قۆنتەرات‌و بەردەوام نیشیان لێ‌ئەکەن بۆ جێبەجێ کردنیان کاك جعفر ووتی :-

× هەر لە سەرەتای ئەم ساڵەوە دەزگای ئیدارەی ناوخۆ لە سلێمانی گەلێ پرۆژەی پەروەردەیی‌و خزمەت‌گوزاری‌و نیشتەجێ‌و تەندروستی تریشی داوەتە قۆنتەرات‌و بەردەوام کاری لێ‌ئەکەن بۆ جێبەجێ کردنیان‌و زۆریان لێ تەواوبووەو هەموویان بایی ٢ ملیۆن‌و ٥٤٥ دینار بوون‌و بریتی بوون لە :-

قوتابخانەی ١٢و ٢٠ پۆلی لە دێ‌کانی بەردەسورو کوپاڵەو ڕاینەو زۆرکردنی ژوورەکانی هەندێ قوتابخانەکان‌و خانوو بۆ مدیر ناحیەکانی کەناروێ‌و پێنجوین‌و ٩٠ خانوو بۆ فەرمانبەران‌و مامۆستایان‌و ئەفسەرو مفوض‌و کاربەدەستانی پۆلیس‌و ئاسایش‌و جنسیەو هاتوچۆ لە سلێمانی‌و سەرچنارو چوارتاو تابخەرۆو دێ هاوچەرخەکان‌و سانگەسەرو سیروان‌و شارەزوورو بەرزنجەو لەگەڵ دیواری حەوشەی ... خانوی مامۆستایان ... سلێمانی‌و حەوشەی مەڵبەندی تەندروستی لە کۆپاڵەو چەمچەماڵ‌و مەڵبەندی پۆلیسی ئاسایش لە بەکرەجۆو دروست کردنی بینای کارگەی پارچە کۆنکرێتی‌و قوناغی کۆتایی کارگەی کاشی‌و مۆزایکی سلێمانی‌و سێ مەڵبەندی ڕۆشنبیری‌و کۆمەڵایەتی‌و پیشەیی لەگەڵ ژێرزەمینی تازە بابەت‌و هاوچەرخ لە دێ‌کانی تاسڵوجەو ئەڵلایی‌و کەناروێ .

● هەروەها پارێزگاری بەڕێز دەربارەی ئەو پرۆژانەی لە ماوەی ئەم ساڵدا جێبەجێ کراوون وتی :-

× ئیدارەی ناوخۆ لە سلێمانیدا لە ماوەی ئەمساڵدا واتە لە ١-١-١٩٨١ وە گەلێ پرۆژەی جۆراوجۆری جێبەجێ کردووە هەموویان بایی زیاتر لە ٣ ملیۆن دینار بوون‌و بریتی بوون لە گەلێ بینای قوتابخانەی ٦و ١٢و ٢٠ پۆلی بۆ هەرسێ قوناغەکەی خوێندن‌و سێ تاقیگای دەنگ‌و زانیاری لە قوتابخانە ناوەندی‌یەکانداو دوو هۆڵی خواردەمەنی قوتابخانەو ٦ ژوور بۆ یەکیەتی قوتابیانی کوردستان لە قوتابخانە سانەوی‌یەکانی سلێمانی‌و دروست کردنی دیواری حەوشەو ئاودەستخانە بۆ گەلێ لە قوتابخانەو خانوەکانی فەرمانبەران‌و ٩٦ خانوی نیشتەجێ کردن بۆ مامۆستایان‌و فەرمانبەران‌و ئەفسەرو مفوضی پۆلیس‌و ئاسایش لە سلێمانی‌و دوکان‌و سورداش‌و سەرچنارو بنکردو ئاغجەلەرو پێنجوین‌و کەلارو دەربەندیخان‌و بازیان‌و پێبازو خەلەکان‌و چوارقورنەو شارەزوورو پشدەرو تانجەرۆو ڕانیەو عەنەب‌و زرگوێزو تەواو کردنی خانوی میوانداری لە دووکان‌و دروست کردنی دیواری حەوشە بۆ مەڵبەندی تەندروستی لە گرێزەو دەربەندیخان‌و دووکان‌و قومیسەری سنووری لە چوارتاو قەڵادزێ‌و دروست کردنی /١٠/ باخچەی ساوایان لە بەکرەجۆو سلێمانی‌و قەرەداغ‌و تاسڵوجەو شارەزوورو چوارقورنەو قەڵاچوالان‌و ژاراوەو شانەدەری‌و دروست کردنی قۆناغی یەکەمی کارگەی کاشی‌و مۆزاییکی سلێمانی‌و قیرتاو کردنی ناو گەراجی بەرژەوەندی گواستنەوەی سلێمانی‌و دیواری حەوشەی ئێستگەی تەلەفزیۆنی سلێمانی‌و دروست کردنی پردی بۆری‌و سنوقی لە سەر ڕێگای نێوان خورماڵ‌و دەلێن .

● دووای ئەوە پارێزگاری بەڕێز وتی :-

× هەروەها ئیدارەی ناوخۆ بێجگە لەم پرۆژانە هەندێ ئیشوکاری تری کردووەو بەردەوامە لە هەندێکی تریشدا ئەوانەش تەواو کردنی گەلێ ڕێگای کشتوکاڵیە بۆ دێهاتەکان‌و قیرتاوو چەورێژ کردنی دێ هاوچەرخەکانی زەرایەن‌و عەربەت‌و بەردەوامیشە لە دێ‌کانی تردا هەتا هەمووی تەواو ئەکات . هەروەها هەموو دایەرەو دام‌ودەزگا ڕەسمیەکانی تریش هەر بەردەوامن لە جێبەجێ کردنی پرۆژەکان خۆیاندا .

پ. هاوکاری لە سلێمانی

چەند شەڕێکی - پاشماوە

خومەینی‌و هێزە ڕەگەزپەرستەکاندا تا بچنە چەند ناوچەیەکی دیوان دەرە . جگە لەمەش ڕادیۆی تاران ئاشکرای کردووە کە چەند شەڕێك لە کوردستانی ئێران ڕوویداوە لەنێوان چەکدارە کوردەکان‌و هێزی فارسەکاندا ، ڕادیۆکە باسی زیان‌و چۆنیەتی شەڕەکانی نەکردووە .

لە لایەکی تریشەوە گۆڤاری (الدستور) کە لە لەندەن چاپ‌دەکرێ باسی هاوکاری چەکدارانەی نێوان ڕژێمەکەی خومەینی‌و دوژمنی زایۆنی کردووە . هەروەها دەوری سەرۆکی ئەو دەستەیە زایۆنی‌یەی کە لە تارانە بەسەرۆکایەتی (یوسف عازار) لە ڕەخساندنی پەیوەندیی نهێنی لە نێوان خومەینی‌و پیاوەکانی‌و زایۆنی‌یەکاندا .

گۆڤارەکە باسی کردوە کە خومەینی هاتە سەر حوکم یوسف عازار لەگەڵ کۆمەڵێکدا چووە بۆ دەزگای ئێزگەو تەلەفزیۆنی فارسی تا بە ناوی (احمد حسینی زادە)وە ئیش بکات . هەروەها احمد حسینی زادە چووە بۆ ئیسرائیل‌و لە ڕێگای تورکیاوە گەڕاوەتەوە بۆ تاران .

باری پۆڵندە - پاشماوە

کە کاری بەرهەڵستکاری سیاسیان کردووە .

هەروەهـا وەزیری دەرەوەی یابان لە ڕاپۆرتێکەوە کە لە بالوێزخانەکەی خۆیان وەری‌گرتووە ، ئەڵێ داخستنی هەموو ڕێگەیەك‌و وەستانی هەموو شتێکی گواستنەوە هەیە ، بەڵام شەقامەکان هێمنن . هەروەها وتویە هەموو یابانی‌یەکان‌و ئەوانەشی گەشت‌و گوزار ئەکەن باشن‌و هەندێکیان لە فرۆکەخانەی وارشۆ چاوەڕوانی ڕێدانی فڕین ئەکەن .

لە ئۆتاوەشی مارك ماکیگان وەزیری پەیوەندی کەنەدایی شەوی ١٤ی ئەم‌مانگە وتویە کە کەنەداو وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا لەسەر ئەوە ڕێکەوتوون کە بەوریایی‌یەوە ئاگاداری‌ڕووداوەکانی پۆڵەندابن وەزیری ناوبراو لەگەڕانەوەیدا لە دبابن وتویە کە پەیوەندی تەلەفۆنی شەوی ١٢ مانگ لەگەڵ ئەلەکسەندەر هیگی وەزیری دەرەوەی ئەمریکا کردوە پێش ئەوەی بڕۆکسل بەرەو واشنتۆن بەجێ‌بهێڵێ .. ئەبێ ئیستا هیچ شتێك نەکەین چونکە ڕەنگە هەڵوێستەکە ئاڵۆزکا . ئەنجومەنی گشتی کەنەدا ڕۆژی ١٥ی ئەم‌مانگە بەگشتی بڕیاریان لەسەر ئەوەدا کە یاداشتێك دەرکەن‌و داوا لەهەموو دەوڵەتان بکەن لەدۆخی ئاڵۆزی پۆڵەندەدا لە دەست‌تێوەردانی سوپایی‌و سیاسی دوورکەونەوە .

لە مۆسکۆ ئەووی کە سەبارەت هەڵوێستی یەکێتی سوڤیەت بێ بەرامبەر پۆڵەندا .. وا وتراوە کە ئەم کارانە پەیوەندیان بە باری ناوخۆی پۆڵەندەوە هەیەو ، بەیاننامەیەك کە ئاژانسی دونگ‌وباسی تاسی سۆڤیەتی دوری کردووە وا هاتوە .. یەکێتی سۆڤیەت بە بێ‌دەنگی ئاگاداری ڕووداوە - کانی پۆڵەندایەو ئاژانسەکە وتویە کە جێی بایەخدانێکی گەورویە .

سێ پارچە شیعری هەنگاری

شیعری : لایۆش کاشاك
(١٨٨٧ - ١٩٦٧)
محمدی مەلا کریم
لە عەرەبی‌یەوە وەری‌گێڕاوە

١ - لە ناخمدا

لە ناخمدا ،
لە ناخی ئەم مرۆ زبرو کەلەڕەقا
- وام پێ ئەڵێن -
منالێکی ترسنۆکی بچکۆلانە
سەقام‌گیرە ..
ئەم هاوڕێ‌یەم
هەرچەند ئەبینێ خەڵکی چۆن
شیعرەکانم ئەخوێننەوە
هەناسەیەکی دەردەدار هەڵئەکێشێ‌و
ئەڵێ : خوایە !
من چەند کلۆڵو خەمگینم
لە سەرانسەری ئەم دنیا
چەند بێ‌کەس‌و تاك‌و تەنیام ! ..

٢ - نیسان ، سەعات پێنجی بەیانی

وا سەرلەنوێ بەرەبەیان
یەك‌بەیەکی ئەستێرەکان هەڵئەلوشێ‌و
جلی شری تاریکەشەو
دائەماڵێ ..

× × ×

ئەمرۆ بە چی ڕۆژی ئەمڕۆم دەس‌پێ‌بکەم ؟
لەبەر پەنجەرە وازەکەدا ئەوەستم
چاوەڕوانم .. ..
.. ..
وا ئەبینم
ژنی کابرای نانکەر وەختە
بڵێم هیچی پێوە نی‌یە
لەبەر تیشکی سەرەتای خۆری ئەوڕۆژا
جل هەڵئەخا ..

× × ×

ئازیزەکەم !
ئازیزەکەی یەکەمجارم !.
سوپاس بۆ تۆ کە دوور مایتەوە لێم ئەوسا
هەرچی منیشم ، بەئارام ،
بێ‌دەنگ وەختم بەسەرئەبەم ..
بێ‌ئەوەی سۆزی کەسێکم بەدڵدا بێ ...

٣ - ئەگەر مۆسیقاژەن ئەبووم

ئەگەر مۆسیقاژەن ئەبووم ،
هەوڵم ئەدا
بە یارمەتی ئاوازی خۆش ، ئاوازی جوان ،
زاڵ‌بم بەسەر هەموو هەراو زەنایەکی ئەم جیهانا..

× × ×

ئەگەر وەستا بەنا ئەبووم ،
خانووم بۆ ئەم هەموو خەڵکە دروست‌ئەکرد ..
خانوو .. خانوو ، شوقفە ناڵێم ..
خانووی وەها پڕ بێ لە تیشك ،
لە ڕەنگ ، لە کپی‌و هێمنی ..

× × ×

بەڵام لەبەرئەوەی کەوا من شاعیرم ،
ئەمەوێ ورد قسە بکەم ..
ڕوون بئاخفێم ..
بە زمانی وشە بدوێم ..
وەك چۆن کاکەی ماتماتیکاڵ
بە زمانی یەکەو ژمارە ئەخفێ

لە کتێبی (مختارات من الشعر العالمی) وەرگیراوە کە دوکتۆر ضیاء نافع بە عەرەبی ئامادەی‌کردوە بۆ چاپ

کۆمەڵە چیرۆکی نیشتمانی جوان‌و چەند وشەیەکی پێویست

ع.ح. شەوتم

کۆمەڵە چیرۆکی نیشتمانی جوان توێشوویەکی دیاری پڕ لە پیت‌و فەڕە لە توێشەبەرەکانی پەروەردەی منالدا ، چونکە مەرجەکانی پێشکەوتنی نەوەی دوواڕۆژیان تێدا بووە بناغەوە ، هەنسوکەوتی بەتێکڕایی تیشکی ڕووناکی ڕاستی پەرستی دەهاوێژن بە ڕووی تاریکایی ناڕاستی‌و نالەباری‌دا ،

ئێش‌و ئازاری تیرەندازی ستەمکاری کە پڕە لە جرجولۆچی دووبەرەکی‌نانەوەو ، فرروفێڵ‌و درۆودەلەسەو ، مەرایی هەڵ‌دەسوون لە ڕووی بێگەردی هۆش‌و هەستی ناسکداو دەیان ورووژێنێ بۆ ئەوەی هەتاهەتایە لە یادداب‌و نەوەستن لە دژایەتی ئەو جۆرە کردارانەی تەندروستی مرۆڤ لە ڕەگ‌و ڕیشە هەڵدەکێشن . چاوی منال بە بەربەرەکانێی ڕەوا دەکاتەوە ، بۆ ئەوەیش چمکی ئەو کەرەسانە دەگرێ کە ئارەزوو و حەزی منالیان تێدا تەواوتەوە ، ڕەنگەکانی سروشت لە چیرۆکی (نیشتمانی جوان)دا کە هۆش‌و هەستی منال هۆگریانە ، بەربەرەکانێ‌یەکی ئەوتۆ کەوتۆتە ناویانەوە ، کە پلەی تاقی‌کردنەوەو گومبەتەی بەراووردکردن لە منالا دەنەخشێنێ ، تا بتوانێ پەیوەندی بەینی شتەکانی سروشت بە دەستی خۆی ڕیز کات‌و ، ڕستی شارەزایی‌یان لێ بهۆنێتەوە ، ئەوەتا هونەرمەندانە هاتووە : - پاك‌و بێ‌گەردیی دڵی منال‌و ، دیمەنی ئاشتی بە ڕەنگی سپی دادەنێ‌و ئاوێتەی سپێتی بەفری زستان‌و گوڵی دار سێو‌و ، شەپۆلی ئاوو ، هەوری

بڕوانە ل : ٧

دوو ڕوونکردنەوە

یەکەم : هەفتەی ڕابووردو باسێك لە ل٣ دا بە ناونیشانی « کتێبی نوێ » بڵاوکرایەوە لەکاتی چاپکردندا ناوی نووسەرەکەی کە کاك « فائق عبدالکریم »ە لەبیر چوو بوو ، داوای لێبوردن لەوو لە خوێنەران دەکەین .

دووەم : لە کاك اسماعیل ڕۆژبەیانی‌یەوە ئەم ڕوونکردنەوەیەمان بۆ هاتوە : لەکاتی چاپکردنی ڕۆمانی « نازە »دا هەڵە لەدانانی ژمارەی لاپەڕەکان ڕووی‌داوە بەم جۆرە (٣٣ پەڕیوەتە ٣٥و ٣٤و جێی ٣٦و ٣٥ جێی ٣٤و ١٢٨ لەجێی ١٢٧) جا سەرنجی خوێنەرە بەڕێزەکان ڕادەکێشم بۆ ئەم هەڵەیە .

ستراننین زاروکا

سگفان عبدالحکیم

سلافە ل هەر سێ دینا
چومە شکەفتا تاری
پیرەك لناف دنالی
هەرێ پیرێ تە چی‌یە
سەرێ منێ بری‌یە
ب عەبایێ بە لوکێ
خولامێ زەینە بوکێ
هەسپی هەر دوو پێ‌کولی

× × ×

واپیروکا دەلالە
هورمە .. هورما گوهارە
رۆژ هەلات ل عەنزەلێ
سویند بخودانێ مەنجەلێ

داوەت شەهیان‌و کەیفین کوردا دبێ بەهەر نەبون ژ زاروکاو هەتا ڤێ گاڤێ ژی هندەك رەوشت پێت ماین لناف گەلەك ملەتێن دیدا هەبن .. هەر وەك مالا زاڤای دەمێ بوبکێ تینن کو سکەك تژی شرینی تێدا دشکینن وزاروك خو دهاڤێژنە وان جکلێت‌و شەکرکا یان دەمێ بەرا لبوبکی وەردکەن وەختێ لدەواری سوبار دکرن‌و ڤەدگوهێزان یانژی دازاروك لەوەندێت داوەتیا پێگڤە گرێدەن بۆ پێ‌کەنین یان دا رێکێ لبوبکێ گرن‌و هندە جارا کوتلك بەدارا ڤەدکرن‌و گەلەك جاراژی زاروکدا بو یاری چن مریشکا دزن . ئەڤ هەمی یاری‌و کار ورەوشت بۆنە ستران‌و بدەنگ پەیڤ دهاتنە گوتن .

عوسمانە .. عوسمانە
گولك لێ رڤانە
عوسمان چو بو سیکێ
کرین جلکێت بوبکێ
بیکا مە ل حەوشێدا
ناڤێ جلك شوشتن
نازێ هەلێ خستن
تژی لێڤا شەکرە
شەکرامە گومتلە
سەر تابێ میسلە
بەرێ مە کەلشتی
شێر لێ نقستی
شێرو هانە هانە
دەستو پێ قەیتانە

ژ گەوهەرێت سترانا کەڤن ، چەند سترانێن زاروکانە ئەوێت براستی رەنگێ درست نیشا مە ددەت رەنگ‌و بزاڤ‌و ژبارا زاروکێن کورد لبەری چەند سالەکا .. هەلبەت گوهورینا هزرو بیرێت زاروکا بچەند چیروك‌و سترانێن دەرکەفتین ژ سەرەکانیا ترو هونەرێ کەڤن یێ کو گرێدان هەی بدیروك‌و مێژویا ملەتێ مە ڤە .. ستران قوناغەك کورت خویا دکەت ژ قوناغێت رێڤەچوونا ملەتی‌و هندەك ژ دیروك‌و رویدانا وی دنڤێسیت شینی‌و نیهارێت وی سەیرانی‌و خوشیێت وی ملەتی بەلێ زمان‌و سترانێن زاروکا هەر دمینن باقژ وساهی‌و بێ گونەه هەر چەند گەلەك .

ئەلەڤەن دوو لەڤەن
چاری چمبل .. مسك‌و عەمبەر
تاسێ میسی .. مام حلیسێ
ماکا کالێ .. ئەو بێ ژارێ
لێ دەڤەرا زاخوکێ دبێژن
ماکا کالێ کل بژارێ

ورەخێ بەرواریا ڤێ سترانێ درست دکەن بڤان مالکا .

مالکا .

بیکامە ژ ترکانە
سەر بەرەکی پانە
بەرێ مە کەلشتی
دوو شێر تێدا کوشتی

ژبەر هندێ پەیڤ‌و ئاوازێن مللی‌و فولکلوری رەنگێ خو یێ گەش ورەوشەن دیاردکەت‌و هێزەك نوی ددەتە سترانێ دا بمینت ساخ‌و نەمرو خو بپارێزیت ژ هەمی بابەلیسك‌و باروڤێت رەش‌و نەخۆش .. وخالەك دی خۆ نیشا مەدەت ئەژی باب‌و باپیرێت گەلەك خەم‌و پیتە ژ زاروکا دخارن‌و ئەز دکارم بێژم ژ ڤێ گاڤێ پترو چێتر بون .. هەر چەند نوکە جاڤدێریا زاروکا چێترە ژ بەرێ .. ئەگەر ژی ئەوە بهاو نەرخێ زاروکێ کوڕ لچەم کوردا گەلەك بۆو پشتەك‌و ستینەك بۆ دا سەرێ بنە مالێ یان هۆزێ بلندکەت .. ئەڤ جوداهیا هە هەبو لێ بەلێ نهو نەمایە .

چیروکەك هەبو صەنەم بو
ئاڤ لگولا کەنەم بو
پیرا رەش خەسی بو
روم بو مشکی هوسی بو
مشك رابو چو کونێ
سویند خار بسەرێ ژنێ
نا ئێمە دەر ل کونێ
هەتا نەدە نە من
چەمێ شوشێ‌و شەرمنێ
لگەل چەمێ هەرنێ

× × ×

چومە سەرێ سەر کینا

شاعیری ئەفسانەی دڵ‌و ژیان سووپرڤیل

● سەرکول ئەیموور کردوویە بەکوردی ●

ژۆل سوپر ڤیل شاعیرێکی فەرەنسایی‌یە ، لە ساڵی ١٨٨٤ دا لە ئورگوای لە دایك‌بووە .
سەرەتای ژیانی هەر لە ئەمریکای باشوور بەسەر بردووە .
- لە ساڵی ١٨٩٤دا گەڕاوەتەوە فەرەنسا .
- لە تەمەنی ١٥ ساڵیدا دەستی بە نووسینی یەکەمین هۆنراوەکانی خۆی کردووە .
ساڵی ١٩٠٠ یەکەم کۆمەڵە شیعری بە ناوی (تەم‌و مژی ڕابردوو) بڵاوکردەوە .
- لە تەمەنی ٢٣ ساڵیدا ژندێنێ‌و هەندێك دێتەوە سەر خۆی .
- ساڵی ١٩١٠ دووەم کۆمەڵە شیعری بەناوی (وەك کەشتی ئاڵادار) بڵاوکردەوە بەشداری لەجەنگی یەکەمی جیهاندا کردووە ، لە نێوان هەردوو جەنگەکەدا ژیانێکی بە ئارامی لە گەڵ خێزان‌و شەش منداڵەکەیدا بردۆتە سەر. لەو ماوەیەشدا هۆنراوەکانی سەرنجی ئەدیبە گەورەکانی ئەو سەردەمە وەك (ئەندرێ جید - پۆل ڤالیری) ڕاکێشاوەو دۆستایەتی‌یەکی قووڵی لە گەڵ ئەدیبان (ژاك ریڤێیر ، هنری میشۆ ، ژان پولان ، ئیتاجل) دا بووە
- لە ساڵی ١٩٣٩ دا کە دەگەڕێتەوە ئۆرگوای جەنگی دووەمی جیهانی دەست پێ‌دەکات‌و هەتا ساڵی ١٩٤٦ لەوێ دەمێنێتەوە .
لە دەرچوونی گۆڤاری «فەرەنسای سەربەست » (لیتر فرنسیز) لە ئەرجەنتین‌و (فالور) لە میسردا بەشداریی دەکات .
- دوای دووەم جەنگی جیهانی دەگەڕێتەوە پاریس‌و لە ١٧-٥-٩٦٠ دا کۆچی دوایی دەکات .
- مارسیل ئاڕلان کە پێشەکی بۆ کۆمەڵە هۆنراوەکەی سوپرڤیل نووسی بە ناوی (دڵکێشی‌یەکان) کە بۆ یەکەم جار لە ساڵی ١٩٢٥ دا بڵاوبۆتەوە دەڵێ :
« هەموو شتێك بۆ پیاوێك کە لە باری دان بەشتدانان‌و برین دابێت موعجیزەیە ، لە برینەوە هەر وەکو چۆن لە خۆشی‌یەوە گۆرانی سەر هەڵ دەدا » .

(.. ..) لە سەرەتادا تاریکی‌ی ئاژاوە بوو شوێنمان دەکەوت ، بەڵام ئاژاوەیەك بوو ئەوەندەی نە دەبرد دەڕەوی‌یەوەو هەموو ئەو لە دایك بوونە شایانانەی دەردەخست :

وێنەی تێکەڵ‌و پێکەڵ ، تروسکە تروسك ، ناڵە ناڵ ، گیانی بچووك بچووك کە لە گیانە ڕەسەنە گەورەکەدا دەردەپەڕن ، گیانانێك دەخولێنەوەو بەدوا ڕوویێك‌و ناوێك دا دەگەڕێن ، ئینجا تاوێرو کانی‌و دەریاو ئاگرو ئەستێرەو ڕووەك دێنە ئاراوەو لە دوایشدا مرۆڤ لە نێو کۆمەڵێك ئاژەڵدا خۆی دەبینێت . ئیتر شتەکان دەگۆڕێن‌و ، ڕێك‌و پێك دەوەستن‌و زیندوودەبن‌و سەر سوڕمێن دەبن بێگومان چەندان وردە گیان لاساردەبن‌و هەست بەئاوارەبوون دەکەن‌و لە پێناوی ئەمدا یەکەم قسە بۆ .. گەڵای سەوز ، چۆلەکە ، ماسی سەیرکردنێکی بێ چاو ، زەردەخەنەیەکی بێ لێو ، بۆ بەربەیانێك کە دەکوژێتەوە ، بۆ ئەستێرەیەك کە خولگەی‌خۆی وون کردبێت ، پەیژەیەك کە بەرەو بۆشایی هەڵدەکشێت ، منداڵێك کە لە بەری ئەو لای دنیا دەژی ، بۆ هیمایەکی تەواو نەکراو ، بۆ ئەو ژنەمردووەی :

قژو لێوی‌و
ڕەنگی پێستی
بوونەتە هەواو
بۆ وەرزێك دەگەڕێت .

(.. .. .) سۆپرڤیل شاعیری ئەفسانەیە (ئەفسانەی دڵ‌و ژیان نەك شاعیری ڕەمز ، توانای ئەوەشی هەیە ئەو شتانە دەربڕی‌و لێی بەردەوام بێ کەوا پێ دەچێ لە وەدا نەبن کە بگوترێن ، ئەوەش توانایەکە پەیوەندی بە دڵ پاکی‌و گەشانەوەی دڵەوە هەیە هەتا لە کاتی نیگەرانیشداکە بەرەو سەر سەر سوڕمان‌و کرانەوە دەتبات بۆ بەشداری کردن لە حاڵەتی ددان پیاناندا . (بێ‌ی بانگی ئەو شتانە بکەیت کە بوونیان نی‌یە هەر وەکو بەڕاست لێرە بووبن .)

سۆپر ڤیل لە کۆمەڵە سیعرەکەیدا دەڵێ کە بە ناوی «هاوڕێ بێ ناوەکان »ە ڕەنگە قەشە پەتروس گوتەنی ، یەکێك بێ لە ڕەووشتەکانی خودا (بێ گومان سوپر ڤیل ناڵێت من ئاوام) بەڵام لە سەر شێوەو ڕێگەی خۆی شتان دروست دەکات مروڤ‌و شاعیر ، ئارادەی یاری‌و تەوس دەڕوات ، بەڵام گاڵتەبە شێوازی زیرەکانەی خۆی لە گەڵ تێکەڵ‌کردنی سۆزو خۆشەویستی .. لە کۆمەڵە شیعرەکانی ..

تەم‌و مژی ڕابردوو (١٩٠٠) ، وەك کەشتی ئاڵادار (١٩١٠) ، کەناری بەندەر (١٩٢٢) ، دڵکێشی‌یەکان (١٩٢٥) ، بێ‌کراوی بێ تاوان (١٩٣٠) ، هاوڕێ بێ ناوەکان (١٩٣٤) ، ئەفسانەی جیهان (١٩٤١) ، لە شەودا (١٩٤٧) ، لە دایك بوونەکان (١٩٥١) ، لاشەیەکی کارەساتاوی (١٩٥٩) ، ئەمانەش چەند نموونەیەکن لە شیعری سۆپر ڤیل :

١ - ئاوێنە

لە چەقی ڕێدا ئاوێنەیەك
بدەنە دەست ئەو کچە
ئەو ژیانەی تێدا دەبینێ
کە لە دەستی بەرەڵلابووە
بووەتە ئەستێرەیەك
وەکو دڵێکی جیاجیا دەبریسکێتەوە ،
هەندێ جار خێراو هەندێ جار هێدی
لێ‌دەدا
کاتێ کە لە کێشوولە پەسندەکانی کچەکە نزیك
دەبنەوە بێ ئەوەی تێ بگات دەڕوانێ ،
حەز دەکا ، تۆقیوانە ، ڕووی ڕاستەقینەی
خۆی ببینێ
دوورو درێژ ئاوێنەکە وورتەی لێوە دەرناچێت

٢ - کاتێکی کەم

دەتانەوێ چی‌بکەم لەم دنیایەدا ،
مادامەکی زوو لێ‌ی باردەکەم ،
ئەوەندە وەختەم نی‌یە یەك بە یەك
سڵاو لە هەموان بکەم
تا بڕوانم چی دەمێنێ
کەم وەختی‌یە تا ژنێك یان دوو ژن ببینم
دێنە ژوور ،
لاوێتی‌یان ببینم کە ئێمە نابین
پاشانیش ئەمە کاری گیانەکانمانە
ئەوسا دەبێ لەش شڵەژاوانە بمرێت

چریەیەك لە سەرەمەرگدا
٣ -

سەرسوڕماو مەبن
برژانگەکانتان داخەن
تا دەبێت بە بەردێکی ڕاستەقینە
واز لە دڵ بێنن با سەربەست بێت
هەتا ئەگەر لە لێدانیش وەستا
تەنیا هەر بۆ ئەو لێ‌دەدات

× × ×

لە لێژایی‌یە نهێنی یەکەیدا
هەر دەستەو لە بەلەمی
بەفریندا درێژ دەکرێن
نەوچەوانیش وەك مەیدانێکی
گەورە .... ڕووت‌و بەتاڵە
لە نێوان دوو لەشکردا . ..
زیندوێت یان مردوێت ئای ئەوەی چاك دەزانێت
کاتێ تاریکی دایەت‌و ... پێخەف دەلەرزێ
بهێڵە با وەك پیاوان لێت نزیك بمەوە
وەك کەشتی‌یەکی ئاڵادار کە هەستی بە نزیك-
بوونەوەی لافاو کردبێت
نەمزانی ئایا خۆم کەشتی‌وان بووم
یان دوعاخوازی پاشماوەی
باڵێکی ڕووتی سەر ڕۆخەکە بووم .

ئەوی یەلێ پێتم فێربکا

نووسینی علی عبدالله
گۆڕینی فیصل دباغ

بەهێمنی‌و سەلاریەوە گوتی : داسەکە بێنە با بەیەکەوە دروێنە بکەین .
ئەمە یەکەم وانە بوو .
سەیری داسەکەم کرد.. هەر وەکو لە هۆڵی تاقیکردنەوە دابم .
دەستم بە ژماردنی ددانەکانی کرد .. یەك دوو .. یەکسەر هاتە قسەو گوتی :
هەستە .. با دروێنە بکەین .. تۆ بەکەڵکی ژماردن نایێت .
گوتم : بەڵام مامۆستای ژمێرە بەزە برە .. دوژمنمە .
بە سەر گیاکەداکۆمامەوەو دەستم دایە دروێنە کردنی .
سەیری کردم ..
گوتی : بەم شێوەیە نەء .. ئەوە چ دەکەی .. دەڵێی مەڕ سەر دەبڕی ! منیش ئاخێکم هەڵکێشاو گوتم ! نەخێر مامۆستاگیان .. من سەر پەنجەکانم بڕی‌و مەڕو گیاکەشم دۆڕاند .

Institut Kurde de Paris

ڕۆژنامە نووسی کوردی و زانست

اسماعیل رسول

ئەگەر بێتو چاوێك بە ڕۆژنامەنووسیی کوردیو ڕێبازە مێژوویەکەیدا بخشێنین ، دیاردەیەکی روونو ئاشکرا دەکەوێتە بەرچاومان ، ئەویش زاڵبوونی ڕێبازی ئەدەبیو کەلەپوورە بەسەریدا ، کێشەکانی ئەدەبو زمانی کوردی بە خەمو کاری هەرە گەورەی زوربەی ئەدیبو نووسەرانمان دادەنرێت ، هەر لەبەر ئەوەش ، زوربەی لاپەڕەی گۆڤارەکانی کوردی هەتا ئەوانەی بۆ ئەدەبیش دانەندراون ، شیعرو چیرۆکو شانۆییو بابەتی ئەدەبی جیاوازی پێ دەڕازاندرێتەوە ، هەر وەکو بڵێین گشت ڕۆشنبیرانو بە هەزاران مامۆستای قوتابخانەکانو ئەندازیارو پزیشكو پارێزەرو قوتابیو لێکۆڵەرەوەو زانیار ، حەز لە ئەدەب نەبێ لە هیچی تر ناکەن ، لەوانەیە ئەم دیاردەیە تا ڕادەیەك لە ڕۆژنامەنووسیی عەرەبیو عیراقیشدا بێتە بەرچاومان، بەڵام ، لە ڕۆژنامەنووسیی کوردیدا زیاتر دیارە منیش کەئەو دیاردەیە دەخەمە بەرچاو بێگومان مەبەسم کەمکردنەوە نییە لە دەوری ئەدیبو ئەدیبان ، ئەدەب وەکو زانراوە ، لقێکە لە لقەکانی زانیاری مرۆڤایەتیو سەر ئەنجامی چالاکی بێوچانی مرۆڤە لەو ڕێبازە دوورو درێژە مێژووییە ، لووتکەی داهێنانی بیریەتیو ئەو وێنەیەیە کە هەستو ئازارو خەمو گڕی بڵێسەی مێشکی دیار دەخا ، بۆ بەرەنگاربوونی کێشەو گیروگرفتەکانی ژیانی ڕۆژانەی لە قۆناغێکی مێژوویی تایبەتیدا . جا لەبەر ئەوە ، من داوا لە ئەدیبان ناکەم لە نووسینی بابەتەکانی ئەدەبی بوەستن ، داواش لەو ڕۆشنبیرانەی کە ئەدیب نین ، ناکەم ، کە ڕوو لە خوێندنەوەی ئەدەب وەربگێڕن ئەگەر مەبەسم پێچەوانەی ئەوە نەبێ ، بەڵام دەبێ پێ لەوە بنێین کە خەڵکەکە هەمووی ئەدیب نین ، میللەتی ئێمەش وەك هەر میللەتێکی سەر ئەم زەمینە ، ئەیەوێ شارستانیەتی خۆی دروست بکاو لە کانیو چاوگەکانی زانیاریی مرۆڤایەتیدا ، کە گەیشتۆتە ڕادەیەکی باڵاو بەرز زانست هەڵەنجێنێ . بۆ ئەوەی بیەوێ بە کاروانی شارستانیەتی پێشکەوتووی ئەم سەرزەمینەبگات ، زانیاری پێویستی بە پلەی مرۆڤایەتی یە . تەنها ڕێگایێکە بۆ بنیاتنانی مرۆڤێکی نوێ ، دەربازکردنی لە چنگ دێوی نەخوێندەواریو نەزانینو بێفامیو دواکەوتن ، دەرهێنانی لە گۆمی خوورەوشتو ئەو جۆرە لێکدانەوانەی کە پاشماوەی هەزاران ساڵی کۆنی ڕابردوون ،.. بۆ پەروەردەکردنو ئامادەکردنی ، بەشێوەیەکی زانستانە ، تا بتوانێ لە بنیاتنانی ژیانی خۆی بەشداری بکاو بەرەنگاری ئەو هەموو هەڕەشەو گوڕەشەو مەترسییانە ببێ کە هەموو ڕۆژێ هێزە دڕندەکان ئاراستەی دەکەنو بەشێتانە هەوڵی ئەوە دەدەن دەست بەسەر چارەنووسی ئادەمیزادی ئەم زەمینەدا بگرن ، بۆ ئەم مەبەسەش ئەوا عەمبارەکان بە چەکی ئۆتۆمو نێترون دادەگرن .

بۆیە داوای ئەوە دەکەم ، کە گشت هێزو توانا تەرخان بکرێت بۆ چاندنی تۆوی زانستو زانیاری ، لە هەر بستێك لە زەویەکانی وڵاتە خۆشەویستەکماندا ، ئاوو هەوای خۆشی بۆ ئامادە بکرێ تا ئەو تۆوە شین ببێو گەشە بسەنێو چەکەرە بکا ، بە گوڵی ڕەنگاو ڕەنگ ، ڕوخساری ژیانمان جوان بکاو بدرەوشێتەوە ، ..

بەراستی ئەم ئەرکەش ، هی هەموانە .. هەر لە مامۆستای زانستگاکانو مامۆستای قۆناغەکانی سەرەتاییو ئامادەییو قوتابیان خۆیانەوە هەتا گشت دامو دەزگا تایبەتیەکان ، بەڵام ئەوەی لێرە مەبەسمە ڕۆژنامەنووسی‌یە ، کە دەبێ ئەویش بەم ئەرکە هەڵبستێ .

گۆڤارو چاپەمەنی‌یەکان دەبێ بەو ئامانجەی کە بۆ خۆیان داناوە بەندبن ، خامە خاوەن تواناکانو بەهرەودرەکان ، هان دەن ڕایانکێشنە کۆڕی کار ، بۆ قووڵکردنی زانیاریو فراوانکردنی تایبەتی بوونی « تخصص » لەو سنووردەی کە بۆ خۆی داناوە ، چ لە بابەتی ئابووری بێ یا کۆمەڵایەتی یا فەلسەفە ، یاسیاسەت یا هەر لقێك بێ لە لقەکانی زانیاریو زانینی مرۆڤایەتی . بایەخدان بە لایەنێکی تایبەتی زانستو لێ قووڵبوونەوەی ، بووەتە سیمایێکی ژیانی ئەو سەردەمەمان بە گشت لایێکەوە .

جا بۆیە دەبێ دووبارە ئەدیب بگەڕێتەوە سەر ڕۆشنبیریەکەی خۆی ، قووڵو فرەوانتری بکات ، ڕوانینی زانستیانە بکا بە بناغەی بنیاتنانی خودی خۆی ، تا بتوانێ ئەو ئەرکانەی خراوەتە سەر شانی جێبەجێ یان بکاتو لەگەڵ ئەم هەمو گۆڕانکاریو پێشکەوتنە سەرسامانەی کە سەدەی ئێستامان دەیبینێ بگونجێت ، چونکی ئەدیب دەبێ چارەسەری کێشەو گیروگرفتەکانی کۆمەڵگاو چەرخی ئێستامان بکات ، ئەوەشی پێ ناکرێ بە بێ ئەو ئامێرو ڕێگایانەی کە خەیاڵی زانیاری لا پەیدا دەکەنو بتوانێ لە چەرخی تەکنلۆژیا بگاو وێنەی ئاواتەکانی مرۆڤو خەمو ژانەکانی بە ڕوونی بگرێ .

یۆرانیۆم و ئەتۆم

گۆڕینی :
احمد سید علی بەرزنجی

لە هاوکاری ژمارە (٦٠٠)دا کاك محمد صالح عبدالکریم نووسینێکی بەناوی (ئەتۆم)ەوە ئامادەکرد بوو بەبۆنەی ٣٦ ساڵ تێپەڕین بەسەر فڕێدانی بۆمبای ئەتۆمی بەسەر هیرۆشیماو ناگازاکیدا ، باسەکەی لە نامەکەی زانای فیزیکی (ئانشتاین)ەوە دەست پێدەکات کە بۆ سەرۆکی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکای ئەوکاتەی ناردووە دەربارەی ئەو زانیاریو توانایەی کە هەیە بۆ هێنانەدی بۆمبایەکی کاولکەری بێوێنە .

جاهەر بەو بۆنەیەوە دەمەوێ ئەم باسە چڕوکورتە وەرگێڕراوەش وەك تەواوکەرێکی باسەکەی پێشوییو کەڵکێکی هەبێ .. هەر لەبەر ناسکی باسەکەش وام بەباش زانی کە زاراوەکانی وەك ئەو زاراوە فیزیکیانەبێ کە ئێستا لە قوتابخانە ئامادەیی یەکاندا باوە .

ڕۆژنامەی « الثورە »ی ژمارە (٣٩٣٨) لە لاپەڕەی – الانسان والمعرفە –دا بڵاوی کردبۆوە .

(کلابرۆت) کە زانایەکی ئالمانی بوو ، لە ١٧٨٩ دا و دوای هەوڵو توێژینەوەیەکی زۆر وای دەزانی کە توانیویە میتاڵی (یۆرانیوم) وەدەست بهێنێ ، ئەمەش کاتێ لە (بتشبلند)ی خاوی جیاکردەوە .

ئەم میتاڵەی کە ئەم ڕەنگەشی ناونا یۆرانیۆم ، هەر بە یادی دۆزینەوەی ئەستێرەی (ئۆبدانوس) کە لە ساڵی ١٨٧١ دا بوو .

بەڵام ئەوەی ڕاستی بێ ئەم زانایە یۆرانیۆمی نەدۆزیبووەوە ، بەڵکو تەنیا (ئۆکسایدی یۆرانیوم)ی دەست کەوتبوو ( ) وەتا ساڵی ١٨٤١ میتاڵەکەی لێ جوێ نەکرایەوە ، یانی دوای دۆزینەوەکەی ئەم بە پەنجاو دوو ساڵ !!

● ڕودا وێکی سەیر کلابروت ئەوەی دەرخستکە خوێکانی یۆرانیۆم کە دەکرێنە ئەو شورشەیەی دەفرە گلێنەکە دادەپۆشێ ڕەنگێکی زەردی کاڵ وەیا نارنجی دەنوێنێ .

لەسەدەی نۆزدەدا برێك لەم پێك هاتووە یۆرانیۆمانە وەك مادەی فۆتۆگرافی بەکار هێنرا . یۆرانیۆم کە فورسترین توخمە ناسراوەکانە هەتا ساڵی ١٨٩٦ نەبووە تەوەری سەرنجو باسکردن ، لەم ساڵەدا (هنری بیکریل) خەریکی شتنەوە (تحمیض)ی هەندێ مادەی بریقەدار بوو، لەوانە یەکێ لە خوێ کانی یۆرانیۆم ، بەڕێکەوت هەندێ لەو خوێ یانەی خستە خانەیەکەوە کە چەند تەبەقێ فۆتۆگرافی تێدا بوو ، هەر چەندە ئەم تەبەقانە لە کاغەزەوە پێچرابوون بە مەبەستی پاراستینان لە خراپ بوون بەڵام لەکاتی شتنەوەیاندا سەرنجیدا کە هەروەك ئەو تەبەقانە حزابنەتە بەر تیشکێ ئاوا لە کەڵك کەوتوون !!

کە کەوتە پشکنینی هۆی ئەم دیاردە سەیرە بۆی دەرکەوت کە ئەمە کاری یۆرانیۆمەکەیە ، خوێی یۆرانیۆمەکە تیشکێکی وای داوە تەوە کە توانای تێپەڕبوونیشی هەیە بەناو مادەی ڕەقدا وە کاری کردۆتە سەر تەبەقە فۆتۆگرافی یەکان ، هەرچەندە لە کاغەزیشەوە پێچراون .

ئەم خاسیەتە ناونرا بە چالاکی تیشکدان .. یۆرانیۆمیش یەکەم مادەی تیشنکدەر بوو کە توانرا بەدەست بهێنرێ .

● یۆرانیۆمو ووزە لە هەرە بەکار هێنانە سەرەکیەکانی ئەمڕۆی یۆرانیۆم ئەوەیە کە لە ئیستگەی پەیدا کردنی ئەتۆمیدا وەك سوتەمەنی یەك بەکاردێ .

یۆرانیۆمی سروشتی دەرهێنراو لە مادەی خاو دوو جۆرە ئەتۆمی تێدایە ، وەیا دوو چەشن یۆرانیۆم ، چەشنی یەکەم ٩٢ پرۆتۆناتو ١٤٣ نیۆترۆنی تێدایە ، وە ناو دەبرێ بە یۆرانیۆمی ٢٣٥) ... بەڵام چەشنی دووەم ٩٢ پرۆتۆنو ١٤٦ نیۆترۆنی تێدایە ، وە ناودەبرێ بە (یۆرانیۆمی ٢٣٨) .

یۆرانیۆمی سروشتی

بڕوانە ل : ٧

نارکۆلێپسی

« ئامادەکردنی : ئاراس عەزیز عەبدوڵلا »

(نارکۆلیپسی) ئارەزوویەکی ناڕێکوپێکی « خەوتن »ە بۆ ماوەی کەمکەم بە – درێژایی ڕۆژ ، هەروەها دەشێ لەگەڵ ئەم حاڵەتەدا (کاتاپلێکسی) ڕوو بدات کە حاڵەتێکە نەخۆشەکە بەشێك یان بە تەواوەتی هێزی تێدا نامێنێ بۆ ماوەی کەم ، بەڵام نەخۆش لە لایەن هۆشەوە هەر ئاگای لە خۆی دەبێ .

نارکۆلێپسی لە حاڵەتی (صرع – ئیپیلێپسی)و ، هەوکردنی دەماغو هەندێك وەرەمی (تیومەر) دەماغدا دەبینرێ . هەروەها لە هەندێك نەخۆش‌دا هیچ حاڵەتێك لەمانە نابینرێ .

اکاتاپلێکسی بە شێوەیەکی باوو ئاسایی ، بە هەڵچوونێك یا ئیحساسێکی بە هێز (وەك پێکەنین) خێرادەبێ ... لە کاتێکدا کە هێرشی نارکۆلیپسی بۆی هەیە لە خۆیەوە) تلقائیا لە هەر ساتێك لە ساتەکانی ڕۆژدا بێت . نارکۆلیپسی دەشێ لە ئەنجامی پەتای هەوکردنی ڤایرۆسانەی مۆخەوە بێ یان لە ئەنجامی برینێکی گەورە لەسەردا ڕوو بدات . وە ئەگەر ئەمانەهیچیان لەوەوپێش ڕووی نەدابێ ، لە ئەنجامی پشکنینو تاقیکردنەوەوە (جگە لە سفیلیسو وەرەمی ناوچەی هایپۆثالەمس) حاڵەتەکە وەك نارکۆلیپسی‌یەکی بێهۆو لەخۆوە درووستبوو (ئایدۆپاتیك)دا دەنرێ . ئەگەر وا ڕێکەوت هەڵبژاردنی ئیش‌وکار هاتە پێشەوە ، پێویستە هەوای بەرەڵاو فێنکی ژیانی لادێ هەڵبژێررێ .

هەروەها نابێ ئۆتۆمبیل بە دەست ئەو کەسانەوە بێ کە ئەم حاڵەتەیان هەیە چونکە دەشێ لە کاتی لێخوڕین‌دا نارکۆلیپسی هێرش بێنێ کتوپڕو نەخۆشەکەش بەتەواوەتی هێزی تێدا نەمێنێو توانای بەرگری نەبێ . .لەمەوە مەترسی وەرگەڕان بۆ خۆی درووست بکات .

چارەکردن : – ئەو کەسانەی نارکۆلیپسی‌یان هەیە پێویستە دوو یان سێ حەبی ئەمفیتامین سۆلفەیت (حەبی پێنج مللی‌گرامی‌و) لە دوای خواردنی بەیانیان بخۆنو هەروەها هەمان بڕ لە دوای نانخواردنی نیوەڕۆ .

هەروەها ئێفدرین هایدرۆکلۆراید (سێ‌و دوو نیو مللی‌گرامی‌ی)یشس بۆ هەمان حاڵەت بەکەڵکە .

ژێری ساغ نارەزایی دەردەبڕێ

کتێبی زانستی

-٣-

هەموو ئەمانە بەڕوونی لامان دیارەو هیچ گومانێ ناخەنەوە ، گەرچی مێژووشایەتی ئەوە دەدات کە مرۆڤ لە نیسبێتی (سەرەوە)و (خوارەوە) بەم ئاسانی‌یە تێنەگەیشتووە .

خەڵکی حەزیان پێدێ چەمکەکان تەواو ڕاست (موتڵەق) بێ .. گەر لە شارەزایی ڕۆژانەدا نیسبێتی ئەمەیان بۆ ئاشکرا نەبووبێ (وەك لای – ڕاست – و – چەپ).

با ئەو بیانووە پێکەنیناویە بەبیر بێنینەوە کە لەسەر – گۆیی –زەوی گیراوەو لە چەرخەکانی (سەدەکانی)ناوەڕاستدا باو بوو : گەر زەوی وەك تۆپ وابێ . .چۆن مرۆڤ بەڕێوە دەڕواو سەری لەخوارەوە بێ ؟

هەڵەی ئەم بیانووە لەوەدایە ، دان بە نیسبێتی سەمتی (سەرەوخوار)دانانێت ، کە لە شێوەی (گۆیی) هەڵکەوتنی زەوی‌یەوە هاتووە .

بەڵام ئەگەر دان بەبڕوای (نیسبێتی سەمتی سەرەوخوار)دا نەنێینو ،بۆ نموونە : سەمتی (سەرەوخوار) لە مۆسکۆدا بە موتڵەق دانێین – واتە لە هەر شوێنێکدا کە سەمتی سەرەو خواری لەتەك مۆسکۆدا هاوتەریب بێ – کەواتە خەڵکی نیوزیلاندە – بەبێگومان –دەڕۆنو سەریان لە خوارەوەیە .. بەڵام ئەگەرئەمە وابێ ، پێویستە ئەوەمان لە یاد بێ : خەڵکی مۆسکۆش لەچاو نیوزیلاندی‌یەکان‌دا، ددڕۆنو سەریان لە خوارەوەیە . . لێرەدا هیچ ناتەواوی‌یێك لە ئارادا نیە .. چونکە لە ڕاستی‌دا سەمتی(سەرەوخوار) چەمکێکی نیسبی‌یەو موتڵەق نیە .

ئەوەتا کاتێ ئێمە دووبەشی دوور لە یێکتر لەسەر زەوی دەگرین وەك مۆسکۆو نیوزیلاندە ، بە کردەوە هەست بە نیسبێتی سەمتی سەرەوخوار دەکەین .. بەڵام ئەگەر دوو بەشی نزیك بگرین ، وەك دوو ماڵ لە مۆسکۆدا– هەر بۆ نموونە – دەتوانین بە کردەوە وای دانێین هەردوو سەمتی (سەرەوخوار)یان چونیێکن .. واتە سەمتی سەرەوخوار بەشتێکی موتڵەق دادەنێین .

تەنیا لە کاتێك دا کە باسی ئەو بەشانە دەکرێن ، کە دەشێ بەراوردیان لەتەك پێوەری گشتی ڕووی زەوی‌دا بکرێن ، لەم حاڵەتەدا بەکارهێنانی چەمکی موتڵەق لەبارەی سەمتی سەرەوخوار ، تووشی چەنەبازیو دژواریمان دەکات .

ئەو نموونانەی باسمان کردن ، ڕوونی دەکەنەوە کە زۆر لەو چەمکانەی بەکاریان دێنین ، نیسبین ، کاتێ ماناشیان دەبێ ، ئەو مەرجانە ڕوون بکەینەوە کە کاری چاودێری کردن بەگوێرەیان ڕوو دەدات .

بویاخا پێشی‌کوژ

کومپانیایەکا بریتانی جورە بویاخەکا درستکری هەمی مێش ومورێت ناف‌ماڵ دکوژیتو ئەڤ بویاخە بو ماوێ پێنج ساڵا ب ڤی کاری رادبیتو بکار ئینانا ڤێ بویاخێ گەلەکا ب ساناهی‌یە .. پشتی دیوارا بێ فرچەدکەن هەر چ مێشو مورەکا هەی یان دێ رەڤیت یان دێ مریتو یا ژ هەژی گوتنێ ئەوە ئەڤ بویاخە چ زیانێ ناگەهینتە مروڤیو ئاژەڵێت ناف ماڵ .. هەروەسا چێدبیت ڤێ بویاخێ بو خانیو ئۆتێلو نەخوشخانا بکاربینن ب مەرجەکی دەرگەهـو پەنجەرهەمی گاڤا دڤەکری نەبن .

هەواڵی پزیشکی

فیصل عارب بلباس

١ – پەسیو :

بڵاوترین نەخۆشیەك مرۆڤ بێزار دەکات پەسیو (هەڵامەت)ە ، نەك لەبەر دژواریو تووندوتیژی نەخۆشیەکە . . چونکە پەسیو بە دەگمەن وا لەپیاو دەکات بکەوێتە ناو نوێنەوە یان لەکاری بخات ، لە لایەکی دیکەوە ئەوەندە درێژخایان نیە (کەم جار لە هەفتەیەك یان دە ڕۆژ پتر دەخایەنێ) ، بەڵام ئاسانی تووش بوونو چەند جارە بوونەوەی لە ماوەیێکی کورتدا (هی وا هەیە لە زستانێکدا پتر لە شەش جار تووشی دێت) ، هەروەها نەبوونی چارەیێکی دواهێنەر لە گرفتی نەخۆش زیاتر دەکات ..

زۆرجاریش ، هەڵامەت، دەبێتە هۆی سووتانەوەی بۆڕیچکەکانی هەناسەو سی‌یەکانو باڵفەمو کۆکە پەیدا دەکات ، بەم جۆرە درێژە دەکێشێو چارەکردنی پێویست بە حەسانەوەو دەرمانی میکرۆب کوژ دەکات . پزیشکان ، بێگومان نەخۆشیش ، هەمیشە چاوەڕێی ڕۆژێکی وان بتوانن چارەیێکی بۆ بدۆزنەوە ، بەڵام ئەوەندە سانا نیە چونکە هۆی پەسیو جۆرە ڤایرەسێکە (پێی دەووترێ ڕینۆڤایرەس) کە پەلاماری ناوپۆشی لووتو گەروو دەداتو خانەکانی هان دەدات بۆ دەردانی ماددەی چڵمیو دەبێتە هۆی کۆکەو پژمین . تا ئێستا نزیکەی (١٥٠) جۆر لەم ڤایرەسە دەست نیشانکراوە ، لەبەر ئەوە دروستکردنی ماددەیەك بۆ کوتان (ڤاکسین) تا خۆی پێ بپارێزین ئاسان نیە . ڕەنگە هەر جارەی جۆرێکی جیاواز لەم ڤایرەسە پەسیو دروست بکات کە هێشتا لەشی دژەتەنی بۆ دروستنەکردووە . ئەو دەرمانانەی ئێستا بەکاردەهێنرێن ، چارەی نەخۆشیەکە ناکەن بەڵکو تەنها نیشانەکانی بۆر دەکەن وەك ئەو دڵۆپانەی ناوپۆشی لووت ووشك دەکەن .

لەم دوایی‌یەدا کۆمەڵە ماددەیێکی دژە ڤایرەس دۆزراوەتەوە کە ڕەنگە دوا ڕۆژێکی باشی هەبێت، لەوانە (ئینتەرفیرۆن) کە لە گۆڤارو ڕۆژنامەکاندا زۆری دەهۆڵ بۆ لێدراوە ، بەڵام تا ئێستا زۆر نرخ گرانەو بە کەڵکی نەخۆشیەکی کەمەترسی نایەت .

دوو دژە ڤایرەسی تر دۆزراوەتەوە : (ئینڤیرۆکسیم) کە بە شێوەی پرشك (سپرەی) دەکرێتە لوتەوەو بە تایبەتی دژی ڕینۆڤایرەسە کە پێویستە لەگەڵ سەرهەڵدانی نیشانەکانی ئەم نەخۆشیە بەکار بهێنرێت .

ئەوەی دی (بی‌دبلیو ٦٨٤سی)یە کە لە ڕێگەی دەمەوە بەکاردێت ڕەقکەری شێرپەنجەیە .

... دەبێ بزانرێت لە هێشتا چەند ساڵێکی دی پێویستە چاوەڕێ بین تا ئەم دەرمانانە بە شێوەیێکی بڵاو دەکەونە بازاڕەوە .

٢ – دژەکانسەر :–

تیپی پشکێنەری کانسەر لە وڵاتە یەکگرتووەکان دژەکانسەرێکی تازەیان دۆزیوەتەوە کە لە خوێنی هەموو گیاندارێکی شیردەردا هەیە. دژەکانسەر بۆ ئەوەی سوود بەخشێت پێویستە خانە کانسەریەکان بکوژێتو هیچ کارێکی ئەوتۆش نەکاتە سەر بەشەکانی تری لەش ، ئەم تیپە ڕایگەیاندووە کە ئەم جۆرە ماددەیە لە سروشتدا هەیە ناویان ناوە (تی‌ئێن‌ئێف)کە بریتین لە سێ پیتی سەرەتای ووشەکانی ئەم ڕستەیە بە زمانی ئینگلیزی کە مانای : کارکەری

هەروەك (ئینتەرفیرون) ئەم ماددەیە بە ڕادەیێکی کەم لە خوێنی مرۆڤدا هەیە ، بەڵام نەك هەر لە مرۆڤ بەڵکو لە گیانداری تریشدا هەیە .

ئێستا زانایانی زانکۆی تۆکیۆ بەردەوامن لە پشکنین بە دوای ئەم ماددەیەو بۆ ئەم مەبەستە لەشی کەروێشکیان داچاندووە بە جۆرە بەکتریایەك کە نەخۆشی (دەفتیریا)پەیدا دەکات ، ئەمە وا لەم گیاندارە دەکات کە ئەو ماددەیە دەر بدات لە خوێنداو بەم جۆرە جیادەکرێتەوە بۆ بەکارهێنان ، ژاپۆنیەکان دەڵێن لە ماوەی ئەم دوو ساڵەی داهاتوودا دەکەوێتە بازاڕەوە ...

ئەم هەواڵانە لە گۆڤاری (میدل ئیست هێلث)ی مانگی تشرینی ٢وە وەرگیراوە .

Institut Kurde de Paris

نووسینگەی سلێمانی

لە پارێزگای سلێمانی

چالاکی راگەیاندن بۆ نەهێشتنی نەخوێنەواری

● لەم ماوەیەی دووایییەدا کە خوێندن لە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواریو قوتابخانە گەلیەکاندا دەستی پێ کردەوەو پشووکۆتایی هاتو فێرخوازەکان چونەوە مەڵبەندو قوتابخانە گەلیەکانو هەر بەم بۆنەیەشەوە لیژنەی راگەیاندنی مەرکەزی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواریو لقی راگویاندن لە بەرێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری سلێمانیدا گەلێ چالاکیو جموجۆڵیان نواند

بۆ شارەزابوون لەم چالاکیانە چوینە لای کاك فاروق محمد رەزا لێپرسراوی بەشی راگەیاندن لە بەرێوەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواریو سکرتێری لیژنەی راگەیاندنی مەرکەزی نەهێشتنی نەخوێندەواریو ئەم چاوپێکەوتنە رۆژنامەنووسیەمان لەگەڵدا کردو سەرەتا دەربارەی چالاکیەکانی ئەم دوواییەی لیژنەی راگەیاندنی مەرکەزی نەهێشتنی نەخوێندەواری پرسیارمان لێ کردوو ئەویش لە وەڵامدا ووتی :-

× هەر لەگەڵ دەست پێ کردنەوەی دەوام لە مەڵبەندو قوتابخانە گەلیەکاندا لیژنەی راگەیاندنی مەرکەزی لە ئەنجومەنی ناوخۆیی بۆ هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەستی کرد بە کۆبوونەوەو سێ کۆبوونەوەی بە سەرۆکایەتی هاورێ دکتور نجم عبدالله العراقی راستگری نهێنی سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبو سەرۆکی لیژنەکەو لەو بابەتانە کۆڵایەوە کە پەیوەندیان بە کاروباری راگەیاندنی هەڵمەتەکەوە هەبوو وە پلانێکی تایبەتی دانا بۆ چالاکی راگەیاندنو بە شێوەیەکی گشتی بریتی بوون لەم خاڵانە .

١ - ئاگادارکردنەوەی سەرۆکایەتی تەندروستی سلێمانی بۆ سازدانی کاروانو هەڵمەتی تەندروستی بۆ سەردانی مەڵبەندو قوتابخانە گەلیەکان لە قەزاو ناحیەکانو گەرەکە گەلیەکاندا .

٢ - بڕیار درا کە ئەندامانی لیژنەکە سەر بدەن لە مەڵبەندو قوتابخانە گەلیەکانو چۆنیەتی بەرێوەچوونی کاروباری هەڵمەت بەسەر بکەنەوەو راستی جەنگی قادسیەی صدامیش روون بکەنەوە .

٣ - هاوبەشی ئەو ئاهەنگە مەرکەزییەی کە لقی راگەیاندنی بەرێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری ئەیکات بە بۆنەی رۆژی زانستییەوە .

٤ - بڕیار درا کە نوێنەری یەکیەتی ئافرەتانو کرێکاران سەر بدەن لە مەڵبەندەکانی ناو کارگەو دامەزراوەکانی بەشی تایبەتیو سۆشیالیستیو فێرخوازان هان بدەن بۆ بەردەوامی دەوام کردنو تەواو کردنی قۆناغەکانی هەڵمەتو قوتابخانە گەلیەکان .

٥ - نووسینی ٣٠ دروشم بۆ رۆژی میهرەجانی وەرزشی کە بە بۆنەی یاریەکانی پاڵەوانیەتی تۆپی پێی کاسی سەرۆك صدام حسین ئەکرێت .

٦ - هاوبەشی کردنی هەندێ چالاکی هونەریو رۆشنبیری لیژنەکانی راگەیاندن لە رێکخراوە گەلیو پیشەییەکاندا .

● دووای ئەوە دەربارەی چالاکیەکانی بەشی راگەیاندنو لە بەرێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری سلێمانیدا پرسیارمان لە کاك فارووق کردوو لە وەڵامدا ووتی :-

× هەروەها بەشی راگەیاندنی خۆشمان هەر لە سەرەتای دەست پێ کردنەوەی دەوامەوە گەلێ چالاکیو جموجولێ هەبوو گرنگەکانیان لەم خاڵانەی خوارەوەدان .

١ - دابەش کردنی هەزار فۆڵدەری تایبەتی کە لە ئەنجومەنی باڵاوە بۆمان هاتو گەیاندمانە هەموو ئەنجومەنەکانی قەزاو ناحیەکان .

٢ - نزیکەی ٧٠٠ دانەمان لە گۆڤاری (المعرفە) بەسەر هەموو دایەرەو قەزاو ناحیەکاندا دابەش کرد .

٣ - دابەش کردنی ئەو نامیلکە سیاسیو کۆمەڵایەتیانەی کە لە بەرێوەبەرێتی رۆشنبیریو نوسینگەی عێراقو هاوکاریەوە پێمان گەیشتنو ئەمانەشمان هەر گەیاندە هەموو قەزاو ناحیەکان .

٤ - سازکردنی ئاهەنگێکی رێز لێنان بە هاوکاری لەگەڵ بەرێوەبەرێتی قوتابخانەی (مەشخەڵ) لە لە بەکرەجۆ بە بۆنەی دەرچوونی فێرخوازە - کانیانەوەو بەرنامەی ئاهەنگەکە بریتی بوو لە ووتەی ئەنجومەنی ناوخۆی سەرچنارو بەرێوەبەریتی قوتابخانەکەو فێرخوازانو دابەش کردنی شیرینیو پێشکەش کردنی سروودو گۆرانی نیشتمانیو فۆلکلۆریو گەلیو دابەش کردنی ئەو دیاریو خەڵاتانەی کە لە ئەنجومەنی باڵاوە پێمان گەیشتبوو بەسەر سەرکەوتووەکانو مامۆستاکانیاندا .

٥ - دابەش کردنی ٦٥ کارتۆن بە قەوارەی ١٠٠x٧٥سم بەسەر قاتابخانە گەلیەکاندا بۆ دروست کردنو نووسینی بڵاوکراوەی سەر دیوار بە پێنوسی فێرخوازەکان بۆ ئەوەی پێشانگای بۆ بکەینەوە .

٦ - کێشانی پۆستەرێکی تایبەتی بە نەهێشتنی قەوارەی ٥٠x٧٠ بە هاوکاری بەشی هۆکانی فێرکردنو دابەش کردنی ٢٠٠ دانە لەم پۆستەرە بەسەر قوتابخانەو لیژنەکانی راگەیاندندا .

٧ - کۆکردنەوەی گەلێ بابەتی فۆلکلۆری و میللی لە ناو مەڵبەندو قوتابخانەکانداو ئاماوەکرد - نیان بۆ کردنەوەی پێشانگایەکی تایبەتی ئەو مەبەستە .

● کاك فارووق فرسەتێکی چاکە ئەگەر بە ژمارە چۆنیەتی بەرێوەچوونی هەڵمەتەکەمان پێ بڵێی لە پارێزگاکەدا .

× لەگەڵ دەست پێ کردنەوەی دەوامدا سەرژمێری فێرخوازەکانمان وەرگرتوە تاکو ئەم ماوەی دوواییە ٣١ هەزارو ١٨٢ فێرخوازی پیاوو ئافرەت دەوام ئەکەنو لەوانە ١٦ هەزارو ٣٢ فێرخوازیان پیاوونو ١٥ هەزارو ١٨٢ فێرخوازی تریشیان ئافرەتنو ئەمانە لە ٥٦٤ مەڵبەندو قوتابخانەی گەلی پیاوانو ئافرەتانو تێکەڵاودا دەوام ئەکەنو، تاکو ئێستاش گەلێ گیروگرفتی رێگای خوێندن چارەسەرکراوەو بەرەو پێشتر ئەروات .

لاوانی هەولێرو

بەرنامەی پێشکەوتوی کاروباری بەردەوام

یەکێتی لاوان وەك رێکخراوێکی دیار بوە لە مەڵبەندی پێگەیاندنی نەوەی نوێیو لە لقەکانی یەکێتیدا لاوان پێ دەکەترێن لە شێوەیەکی ئەوتۆ کە لەگەڵ گۆڕانکارییە فراوانەکانی تردا بگونجێ .

نووسینگەی هەولێر
شێرزاد عبدالرحمن

لە هەولێر ، لقەکانی یەکێتی لاوانی عیراق بەردەوامن لە نواندنی جەشنەها جموجۆڵی فراوانو بەرنامەیەکی پڕ لە چالاکی دانراوە بۆ ئەم مەبەستە . کاك طارق ابراهیم شریف لێپرساوی رۆشنبیریو راگەیاندنی یەکێتی ووتی :

ئاشکرایە ئەم یەکێتیە بە مەبەستی پێگەیاندنو لە باوەش گرتنی بەهرەو توانای داهێنەرانی لاوان هاتۆتە کایەوەو ، دەیان جموجۆڵی رۆشنبیریو زانستیو وەرزشیو بابەتی تری تێدا پێش کەش دەکرێ ، سەرەرای کردنەوەی خولی فراوانو ئۆردوگای لاوان بە هەموو قۆناغەکانی تەمەنیانەوەو ، لە پێناوی پێگەیاندنو ئامادەکردنی ئەم نەوەیە بە شێوەیەکی زانستیو بۆ بنیادنانی کۆمەڵێکی پێشکەوتوو .

دەربارەی دیارترین چالاکی ئەم ماوەیەی دووایی یەکێتییەکە کاك طارق ووتی :

× یەکێتییەکە سێ لقی دیار دەگرێتە خۆی کە هەریەکەیان بە چالاکی خۆی هەڵدەستێ ، واتە چالاکی پێشرەوانو نەوجەوانانو لاوان، ئەوەبوو لەو ماوەیەدا دوو کۆنگرەی فراوان بۆ دیارکردنی چالاکیەکانی یەکێتییەکە سازکرا ، جگە لە کردنەوەی چەندان خولی رۆشنبیریو زانستیو کردنەوەی خولی تایبەتی تایبەتی هونەری کە دەزگای رۆشنبیریو خانووی هونەر دلێی هەڵسانو ئەم یەکێتیە بە هەموو توانایەکیەوە بەشداری لە رازاندنەوەیدا کرد .

● ئایا لە رووی پێگەیاندنی بەهرەی لاوان لە مۆسیقاو شانۆو بەشەکانی تردا چیتان کردووە ؟

× لەم بارەوە یەکێتی تەقەللایەکی چاکی نواندووەو سێ تیپی هونەری دامەزراندووە کە تیپی سروودو تیپی سیف سەعدو تیپی هونەری میللیەو تا ئێستا ئەم تیپانە چالاکی دیاریان لە بۆنە نیشتمانیو نەتەوەیە-کاندا دیوەو تەقەللا ئەدەین زیاتر بەرەو پێشەوەیان بەرین .

● ئایا ئەو بەهرانە رووبەرووی چ گیروگرفتێك ئەبنەوە ؟

× یەکێتی هەموو پێداویستییەکی مسۆگەر-کردووە بۆ ئەوەی بەشداری لە پێگەیاندنیان بکاتو لەم رووەوە تا ئێستا هەست بە گیروگرفتێك ناکەینو دڵشادین بەوەی بتوانین زیاتر خزمەتی ئەم نەوەیە بکەین بۆ پاشەرۆژێکی رووناك .

بەشی کوردی لە زانکۆی صلاح الدین

پاشەرۆژێکی گەشەدار

ناظم دلبەند
نووسینگەی هەولێر :

٢

بەشی زمانو ئەدەبی کوردی لە زانکۆی سەلاحەدین لە پارێزگای هەولێر هەر لەو رۆژەی دامەزراوە ، بە شێوەیەکی رێكوپێكو بەردەوام دەوری خۆی بینیووەو ، ئەرکی سەر شانی جێبەجێ کردووەو ، گەلێك مامۆستای لەو بوارەوە پێگەیاندووە بۆ خزمەتکردنی زمانو ئەدەبی کوردی .

بۆ لێدوان لەم مەبەستانەو روونکردنەوەی هەندێ لایەن سەردانێکی بەشەکەمان کرد بەو نیازەی کەوا بیروڕای چەند قوتابیەك وەربگیرین دەربارەی ئەمڕۆو پاشەرۆژی ئەم بەشە ... لە پێشدا کاکە خالد باقر حسین قوتابی پۆلی چوارەمی بەشەکە ووتی :-

زمانی کوردی ، وەك زمانێکی رەسەنو نەتەوایەتی لەبەر چاوانە .. بۆیە بە شێوەیەکی زۆر ئاسایی لە سەر ئارەزووی خۆم هاتمە ئەم بەشەو هەمیشە بە شێوەیەکی رێكوپێك لە باوەشم گرتووەو ، هەوڵی ئەوە ئەدەین کە زمانەکەمان پەرە پێبدەینو لەسەر شێوازێکی زانستیانە بە نەوەی نوێی رابگەیەنینو فێریان بکەین کە کەلەپوری نەتەوایەتیمان لە بیرنەکەنو بیژێنینەوە .. شارەزابین لە زمانەکەمان چ لە رووی رێزمانەوەبێ یان رێچکەکانی ئەدەب ... چونکە گەلان بە وێژەو هونەر دەناسرێنەوە .. بەڵام ئاواتێکی گەورەم هەیە کە ئەوێش کردنەوەی بەشی خوێندنی باڵایە بۆ زمانی کوردی ...

● ئینجا خوشکە سەلیمە ئەحمەد پۆلی دووەمی بەشی کوردی هاتە دوانو پێی وتین :-

کاکە حەز دەکەم ئەو نهێنییەی خۆمت بۆ باس بکەم ، ئەویش ئەوەبوو کە من هاتمە بەشی کوردی ، بڕوا بکە ئەم دەزانی بە زمانی کوردی قسان بکەم، چونکە لە کوردستان نەژیاوم بە هۆی فەرمانبەرێتی باوکمەوە ، بەڵام ئەوە ئێستا دەمبینی لەگەڵ تۆ بە کوردی دەدوێم ، کەواتە دەبێ خۆشەویستی بەشی کوردی هەمیشەو هەرگیزاو هەرگیز لە بیر نەکەم .. .. چونکە ئاشنای کردمەوە بە زمانی زگماکی خۆمو .... ئەمەش لەبیر نەکەین کە خۆم هەر لە رۆژی هاتنم بۆ بەشی کوردی .. . بە زۆری هەر بەکوردی قسەم کردوە ، هەندێ جار خۆم بە خۆم پێدەکەنیم، بەڵام سەرکەوتم جا لەو دەرفەتەدا دەمەوێ بڵێم . .. منیش خۆزگە خوێندنی باڵام لە زمانی کوردی تەواو دەکردو ، ئەرشیفێك بۆ دەستنوسە کوردییەکان لە زانکۆکەمان بنیات دەنرا ...

● باشە با بزانین کاك هەڤاڵ عمر محمد پۆلی سێیەی بەشەکە دەڵێ چی :-

هەر لە سەرەتای خوێندنی ناوەندیم حەزم بە شیعرو چیرۆكو بابەتی کوردی کردووە ، بە ئارەزووی خۆم بەشی زمانی کوردیم هەڵبژارد ، بەو نیازەی کە بتوانم لە دوا رۆژدا یەکێك بم لەو ئەندامانە کە خزمەتی زمانی نەتەوەکەم دەکەن وخوێندنی بەرز تەواو بکەمو ... بە راستی ئەو بابەتانەی کە دەیخوێنین شتی پیرۆزی تیایەو قوتابی بە شێوەیەك زانستیانە سوودی لێ وەردەگرێو دەتوانێ بگەنە ئەو سنوورەی کە زمانی کوردی گەلێك دەوڵەمەندە . . . دواجاریش خۆزگەی منیش وەك خۆزگەی ئەو خوشكو برایانەم خوێندنی باڵا بکرێتەوە بۆ زمانی کوردی ...

● خوشکە ئاشتی حمید قوتابی پۆلی چوارەمی بەشی کوردی زۆر بە گەرمییەوە پێشوازی لە قسەکانمان کردوو ووتی :-

بەر لە هەموو شتێك ئەمەوێ بڵێم ، من هەر لە خوێندنی ناوەندیو بە سەرەوەترەوە ئارەزووی ئەوەی هەبوو کە خوێندن لە بەشی کوردیدا تەواو بکەم، بەڵێ گەلێك شت فێر بووم دەربارەی ئەدەبو زمانو شیعرو شاعیرانی کورد کە لە پێشدا نەمدەزانیو . . هەمیشە باوەڕم بەوە هەیە کە دەتوانم خوێندنی باڵا تەواو بکەم لە زمانی کوردیو ئارەزوویەکی ئێجگار زۆریشم لەوەیە کە ببە کچە کوردێکی رۆژنامەنووس ، چونکە کاری رۆژنامەگەری بەلامەوە تامو چێژێکی تایبەتی هەیەو کیژۆڵەی رۆژنامەنوسی کوردیش کەم دەبینم . .. دواجا جەبکە گوڵێك بۆ رۆژنامەی « هاوکاری » ئازیز ...

ڕاناو لە کرمانجیی خواروودا

د. وریا عمر امین

لەکرمانجیی خواروودا یەك سێت ڕاناوی جودا و سێ سێت ڕاناوی لکاو هەیە وەك ئەوەی لەم نەخشەیەدا روون کراوەتەوە .

ژمارە	کەس	جودا	لکاو		
تاک	١	من	م	م	م
	٢	تۆ	ت	یت	یت
	٣	ئەو	ی	—	ێت/ات
کۆ	١	ئێمە	مان	ین	ین
	٢	ئێوە	تان	ن	ن
	٣	ئەوان	یان	ن	ن

وێنەی ژمارە ـ ١ ـ

لەکرمانجیی خواروودا بکەر و فرمان لە کەس و ژمارەدا ڕێك ئەکەون . واتا بکەر لە چ کەس و ژمارەیەکدا بێت ، فرمانیش ڕاناوێکی لکاوی سەر بە هەمان کەس و ژمارە وەرئەگرێت . جۆر و کاتی فرمانەکە دەور ئەگێڕن لە هەڵبژاردنی ڕاناوی لکاو . (مەبەست لە جۆر تێپەڕ یا تێنەپەڕە و لە کاتیش ڕابردوو یا داهاتوو) .

چۆنیەتی دەرکەوتنی ڕاناوی لکاو لە گەڵ فرمانا بۆ دەربڕینی ڕێکەوتن لەم نەخشەیەدا روون کراوەتەوە .

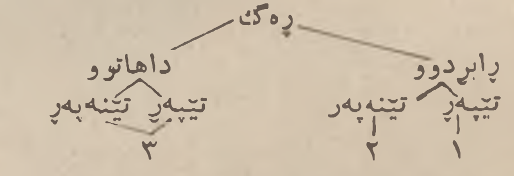

ـ وێنەی ژمارە (٢) ـ

واتا لە گەڵ ڕابردووی تێپەڕ کۆمەڵی یەکەم دەرئەکەوێ .

لە گەڵ ڕابردووی تێنەپەڕ کۆمەڵی دووەم دەرئەکەوێ لەگەڵ داهاتووی تێپەڕ و تێنەپەر کۆمەڵی سێیەم دەرئەکەوێ .

هەرچەندە جیاوازیی نێوان کۆمەڵی دووەم و سێیەم تەنیا لە کەسی سێیەمی تاکدایە ، لێرە جیایان ئەکەینەوە بۆ مەبەستی شیکردنەوە .

بۆ هەڵبژاردنی ڕاناوی لکاو ، یەکەم سەیری وێنەی ژمارە دوو ئەکەین . بە پێی کات و جۆری فرمانەکە کۆمەڵەکە دەست نیشان ئەکرێ . ئنجا بە پێی کەس و ژمارەکە ڕاناوەکە ئەدۆزینەوە . بۆنموونە لە .

ئێمە نارد ـ .

(نارد) لە ڕابردووی تێپەڕدایە . بە پێی وێنەی ژمارە (٢) ڕاناوی لکاو لە کۆمەڵی یەکەمەوە ئەبێ وەرگیرێ .

بکەر (ئێمە) لە کەسی یەکەمی کۆ دایە . بەرامبەرەکەی بە پێی نەخشە ژمارە (١) (مان)ە . (مان) ئەلکێنرێ بە ڕەگی فرمانەوە و ڕستەکە ئەبێ بە .

ئێمە خوار ـ مان .

هەروا لە .

هەروا لە :

ئەوان ئەنوو ـ .

(نوو) ڕەگی داهاتووی (نووستن)ە . بە وێنەی ژمارە (٢) ڕاناوی لکاو لە کۆمەڵی سێیەم وەرئەگیرێ . بکەر (ئەوان) لە کەسی سێیەمی کۆیە بە پێی نەخشەی یەکەم بەرامبەرەکەی (ن)یە ڕستەکە ئەبێ بە.

ئەوان ئەنوو ـ ن .

ڕاناوی لکاوی کەسی سێیەمی تاکی کۆمەڵی سێیەم خۆی بە (ات) یا (ێت) ئەنوێنێ . ئەگەر هات و ڕەگی فرمانەکە بە (ۆ) یا (ـە) کۆتایی هاتبێ ئەوا ڕاناوەکە قاڵبی (ات) ئەگرێتە خۆ . دوای ئەوەی (ۆ) ئەبێ بە (و)ی نەبزوێن و (ـە) ئەتوێتەوە وەك لە (خۆ ـ شۆ ـ کە ـ دە ... هتد) کە ڕەگی داهاتووی (خواردن ـ شوشتن ـ کردن ـ دان)ن . لە گەڵ کەسی سێیەمی تاکدا بەم جۆرە دەرئەکەون .

ئەو ئەخۆ ـ ات ئەو ئەخوات
ئەو ئەشۆ ـ ات ئەو ئەشوات
ئەو ئەکە ـ ات ئەو ئەکات
ئەو ئە ـ دە ـ ات ئەو ئەدات

لە هەموو حاڵەتێکی تردا ڕاناوی لکاوی کەسی سێیەمی تاك لە گەڵ ڕەگی کاتی داهاتوودا شێوەی (ێت) وەرئەگرێت .

ئەو ئەچێت ڕەگی داهاتووی چوون (چ) یە
ئەو ئەنووێت ڕەگی داهاتووی چوون (نوو)ە
ئەو ئەفڕێت ڕەگی داهاتووی فڕین (فڕ)ە
ئەو ئەمرێت ڕەگی داهاتووی مردن (مر)ە

یەکێ لە تایبەتیەتەکانی کۆمەڵی یەکەم ئەوەیە شوێنی لە ڕستەدا ئەگۆڕێ بە پێی قاڵبی ڕستەکە .

ئەگەر هات و ڕستەکە بەرکاری ڕاستە و خۆی هەبوو ئەوە ڕاناوی لکاوی کۆمەڵی یەکەم بەمەوە ئەلکێ وەك لە .

ئێمە گوڵ ـ مان بۆ ئازاد ئەنارد .

کەی بەرکاری ڕاستەوخۆ لابرا بەرکاری ناڕاستەوخۆ ئەبێ بە پەناگەی .

ئێمە بۆ ئازاد ـ مان ئەنارد .

کەی بەرکاری ناڕاستەوخۆ لابرا ڕاناوی لکاو بە پریپۆزیشنەوە ئەلکێ .

ئێمە بۆ ـ مان ئەنارد .

بەلابردنی پریپۆزیشنیش پێشگر ئەبێ بە پەناگەی .

ئێمە ئە ـ مان ـ نارد .

بە نەبوونی پێشگریش ، ڕەگی فرمان ئەبێ بە پەناگەی .

ئێمە نارد ـ مان .

(واتا بەرکاری راستەوخۆ هەبێ ڕاناوی لکاوی کۆمەڵی یەکەم بەمەوە ئەلکێ . بەرکاری ڕاستەوخۆ نەبوو بە (ناوی) بەرکاری ناراستەو خۆوە ئەلکێ .

بەرکاری ناڕاستەوخۆ نەبوو بە پریپۆزیشنەوە ئەلکێ پریپۆزیشن نەبوو بە پێشگری یەکەمەوە ئەلکێ . پێشگریش نەبوو بەڕەگی یەکەمەوە ئەلکێ . پێشگریش نەبوو بەڕەگی فرمانەوە ئەلکێ .)

کۆمەڵی دووەم و سێیەم هەمیشە بە ڕەگی فرمانەوە ئەلکێ .

لە ئەدەبی جەنگ

شەهید

ئەوا تۆ ، خەونەکانمان دادەگیرسێنی ..
خەون لەدوای خەون ...
بەرەو بەیانیەکی رووناك ...
رۆژگارە تاڵەکان دەسوتێنی ..
هەموو دەمارەکان دادەگیرسێنیو ...
پڕیان دەکەیت ، لەخوێنی گەرمو ...
تووڕەیی کپ‌کراو لەمناڵدانی ساڵاندا . .
وا هەڵدەستیو ...
بەر هاوار دەکەویتو ..
پێش برین ...
مەردانە هەڵدەستیو ...
خەریکی رۆژ دەگریتە باوەشو
سێبەر بۆ هەموو ڕێڕەوەکان
دەکەیت ...
درەختو چاوەکانت .
داستانەکان دەنووسنەوە ..
هەموو بەیانیەك ، لەگەڵ پاکی
خۆردا ...
سروودی نەمرەکان
بەرز دەبێتەوە ...
ئەی گوڵی جەنگی ڕەوای قادسیە
شەهید تیاماندا سەربەرزەو ..
نەمر . . .
هەموو نەخشەکانمانو
هەموو ڕێگاکانو ...
هەموو پێگەیشتنەکانمان ..
بەناوی تۆوەیە ..
سروودی منداڵەکانمان ..
تۆ هەمیشە دەنگیکی کپ نەبووی
تۆ مانەوەی شۆڕشیو ...
خاوەن ژیانەوە ...

شیعری ستار ناصر

تۆڵە

نوسینی : گۆرکی
هیوا عمر احمد
لە ئینگلیزییەوە کردویەتی بەکوردی

کاتێ مرۆڤ لەسەر خاکی باو باپیرانی پارچەیەك نانی بۆ پەیدا ناکرێو ناچار دەبێ بڕوات بۆ شوێنێکی وەکو ئەمەریکای خوارو بۆ نان پەیداکردن ، چی لەو مرۆڤە چاوەڕوان دەکرێ ، چۆن هەست بە ژیان دەکات ؟ . گرنگ نییە کێیەوکێنییە ؟ . گرنگ ئەوەیە وەکو منداڵێکی لێدی کە لەدایکی دوور خرابێتەوە . تاقی خواردنو خواردنەوەی لە دەمدا تاڵ دەبێ .

دەبێتە نێچیری دێوی خەم‌وپەژارەو مێردەزمەی دڵتەنگیو ناسۆر سەر دڵی دەگرن .

نەریتمان وایە ، کە گەنجێك ویستی بەدوای نان پەیدا کردندا بچێ بۆ وڵاتێکی دوور ، ژنی بۆ دێنین ، ئەمەش لەو بڕوایەوە کە (خۆشەویستی ژن سەرەڕای خۆشەویستیی نیشتمان، وا لەو گەنجە دەکات هەرکە بواری هەبوو سەر لە شوێنی باوانو خزمو خوێشی بداتەوە) . قسەیەکیش بۆ دز بکەین ، زۆربەی ئەم هاوسەرێتیانە سەرکەوتوو نابن . کارەساتێکی ساکارو دژواری لەم جۆرە هەیە ، دەڵێن :

ئافرەتێکی شۆخ‌وشەنگ لە دێیەکی بچووکی (ساراسینا) لە تروپکی چیاکاندا دەژیا . ناوی ـ ئیمیلیا براکۆ ـ بوو . پێنج ساڵ لەمەوبەر مێردەکەی چووبۆ ئەمەریکا . ئەمی لای ماڵی باوانی بەجێ‌هێشت . تابلێی خانمێکی لەش سووکو نیش‌کەرو گاڵتەچی بوو . بە دەنگە خۆشەکەی گوندنشینو داربڕەکانی سەرگردەکەی گیرۆدە کردبوو . لەگەڵ ئەم هەموو سەربەستیەشدا ، ئابڕووی خۆی وەك چاوی پاراستبوو . خەسووی پیرەژنێکی سەرئاسینە بوو . جارێکیان بە ـ ئیمیلیا ـی ووت :

ـ (ئازیزەکەم ، مێردەکەت لێرەنییە ، بەڵام زۆر دڵخۆشی . ئەوە بزانە ئابڕووی تۆ ئابڕووی ئێمەیە ، ئەمە بۆ کوڕەکەم دەنووسم ، لە هەموو هەنگاوێکتی ئاگادار دەکەمەوە).

لە سەرەتاوە لە سەرخۆو بە هێمنی خەسووی دڵنیا دەکردەوە ، کە ئەم مێردی خۆی خۆش‌دەوێو لە خەونیشدا بیر لەوە ناکاتەوە ، ناپاکی بکات . بەڵام پیرەژنەکە هێندە دڵپیس‌بوو ، وازی لەم خانەگومانییە نەدەهێنا . هەمیشە بووکەکەی دەدایە بەر توانج‌وپلار تێ‌گرتن . لەو لاشەوە کردی بەقاو ، کە بووکەکەی شەرمو شوورەیی لا نەماوە . کە ئەمەی بیت ترسا ، لە خەسووی پاڕایەوە ئەم قسانەی شوێن نەخاو ماڵی کاول‌نەکا . بەڵام پیرەژنە دەیگوت :

ـ (ئەم قسانە بۆ من مەکە ، بۆچی خۆشم سەردەمێ گەنج نەبووم . تازە بۆم نووسیوەو دەگەڕێتەوە ئابڕووی لەکەداری دەشواتەوە) .

بووکەکە زەندەقی چوو ، پرسی :ـ (ئێستا بەڕاستی بۆت نووسیوە ؟)

ـ(بەڵێ بۆم نووسیوە)

ـ (دەستت خۆش بێ) .

ڕۆژێکیان کە خەسووی چووبۆ چیلکەوچەواڵ هێنان لە جەنگەڵەکە ، ئیمیلیا بە تەورداسێکە وە دوای کەوت ، کوشتیو خۆی دایە دەست کاربەدەستان ، ووتی :

ـ (مرۆڤێ بکوژی، لەوە باشترە لە خۆڕا ناوت بزڕێ) هەموو خەڵکەکە لە دادگا لایەنگیرییان کردو بۆی پاڕانەوە . تەنیا (ئارچیشۆپ کۆزی) ئەبێ کە سووربوو لەسەر ئەوەی تاوانبارەو پێویستە سزای تاوانباران بدرێ .

لە ئەنجامدا بڕیاری چوار ساڵ بەندی بەسەرا درا .

(دۆناتۆ گوارناشیا) . وەکو مێردەکەی

ـ ئیمیلیا ـ چووبوو بۆ وڵاتی بێدانەوو ژنە ئەنجەکەی لای باوانی بەجێ‌هێشتبوو . سێ ساڵ لەمەوبەر نامەیەکی لە دایکییەوە پێ‌گەیشت تیا نووسرابوو :

ـ (سیریسا ـی ژنت دەستی لەگەڵ باوکت تێکەڵ کردووە ، وەك ژنو مێرد پێکەوە دەژین) .

دۆناتۆ ـ بێ‌دەنگو بە زووترین کات خۆی گەیاندەوە ـ ناپلی ـ ، هاتەوە ماڵەوە . باوكو ژنەکەی لەم هاتنە کتوپڕییە سەریان سوڕما . ئەمیش گەنجێکی کەلللەڕەقو خانەگومان بوو . بەڵام بە سەرهاتەکەی ـ ئیمیلیا ـی بیستبوو ، لە پێشەوە ڕقەکەی خواردەوە ، تاکو نەکەوێتە هەڵەوە . بە نەرمی لەگەڵ ژنەکەیدا دەجوو لایەوە، زۆری نەبرد لەگەڵ ژنەکەیدا کەوتنەوە خۆشیوشادی . دایکی لە پاڵەوە قسەی بۆ دەکرد ، بەڵام ئەم دەیگوت :

ـ (بەسە ، دایە خۆم لێرەمو چاوم هەیە . با بزانین سەرەنجام چی دەبێ ؟)

تا ناوەندی هاوین هیچ نەبوو . بەڵام ڕۆژێکیان باوکە چەپەڵەکەی ئەوەی بە هەڵزانی کوڕەکەی لە ماڵەوەنییە ، چووە بن کلێشەی بووکەکەیەوە ، ئەویش هیچ ڕووی نەدایە ... ئەمە باوکەکەی پەست کرد ، بڕیاریدا تۆڵەی ئەمەی لێ‌بکاتەوە ، هەڕەشەی لە بوکەکەی کرد :

ـ (ماڵت وێران دەکەم) . بۆ سبەینێ بە کوڕەکەی ووت :ـ

ـ (دەزانی ، ژنەکەت ناپاکیت لێ‌دەکا ؟)

کوڕەکە ڕەنگی هەڵبزرکا : ـ (هیچت لێ دیوە ؟)

ـ (ئەوانەی دەستیان لەگەڵدا تێکەڵ کردووە ، دەڵێن ، نیشانەیەکی گەورە بە بەشی خوارووی سکییەوەیە ، وایە ؟) .

دۆناتۆ ووتی ـ (دەبێ تاوانبار بمرێ) .

باوکە بێ‌شەرمەکە سەری بۆ لەقاند : ـ (بێ‌گومان دەبێ ئافرەتی سووك بکوژرێ) دۆناتۆ ـ هەڵی‌دایە ـ (پیاوی سووکیش دەبێ بکوژرێ) ، ئەمەی ووتو لێ‌یدا ڕۆیشت چوو بۆ لای ژنەکەی ، دەستە تورسەکانی خستە سەرشانیو پێی‌ووت :ـ

ـ (گوێم لێ‌بگرە ، دەزانم داوێن پیست کردووە . حەوسەڵەم لەگەڵتا هەیە ، بۆ ئەوەی خۆشەویستییەکەمان نەشێوێ ، پێم بڵێ لەگەڵ کێ دەستت تێکەڵاو کردووە ؟) بە گریانەوە ووتی ـ (تەنیا باوکە نەفرەت لێ‌کراوەکەت ، ئەمەی پێ‌ووتووی)

خوێن پەڕییە دەم‌وچاوی : ـ (کە واتە ، ئەوە).

ـ (بە هەڕەشەو گوڕەشە ، ناچاری کردم)

پشووی سواربوو ، مێردەکەی ڕای‌تەکاندو قیژاندی بەسەریدا ـ (قسە بکە) ، مینجە مینجێکی کرد ـ

ـ (بەڵێ ، سی چل جار پێکەوە خەوتووین) .

دۆناتۆ ـ ڕایکردە ماڵەوەو پەڕی کرد بە تفەنگەکەی‌ناو ڕای کرد بۆ ئەو شوێنەی باوکی بۆی چووبوو . خەڵکەکە دەیان ووت ، بە دوو گوللە کوشتوو یەتیو کەللەسەری بە قۆناغەی تفەنگ وردوخاش کردووە . پاشان چووە ماڵەوە . تفەنگەکەی هێنایە سەرپێو بە ژنەکەی ووت :

ـ (چوار هەنگاو بچۆ دواوە ، گەر نوێژیش دەکەیت ، بیکە)

دەستی کرد بە گریانو پاڕانەوە ، بەڵام کوشتیو خۆی دا بە دەست کاربەدەستانەوە . کە بە شەقامی شارەکەدا بەرەوخوار دەبووەوە ، خەڵکەکە ڕێیان بۆ دەکردەوە ،

ـ (کارێکی پیاوانەی کرد)

لە دادگا زۆر بەگەرمییەوە بەرگری لە خۆی دەکرد :

ـ (مرۆڤ بۆچی خێزان پێکەوە دەنێ ؟ بێ‌گومان بۆ بەختەوەریی خۆیو خستنەوەی نەوە ، تا پەروەردەیان بکا بۆ مرۆڤایەتی . کەواتە ئەو کەسەی ئەم بەختیارییە دەڕووخێنێو ڕێی ئەو بە ئاکام گەیشتنە دەگرێ ، پێویستە بمرێ .) .

خەڵکەکە پشتیان گرت . دادگاش بە (بێ‌تاوان)ی دانا . ئەمیش وەکو پاڵەوانێکی سەرکەوتوو گەڕایەوە بۆ ـ سنێرکیا ـ . پاش ماوەیەك ـ ئیمیلیاـش ئازاد کرا . ئەم دووانە لەوەدا لە یەك دەچوون دەستیان خوێناویو دڵیان شکاو بوو . وردەوردە لە یەك نزیك بوونەوەو هۆگری یەك بوون . پاش ئەوەی ـ دۆناتۆ ـ ماچێکی کرد ، پێی‌ووت :

ـ (ئیمێلسیا ، لێرە بمێنینەوە چی‌بکەین ؟)

ـ (وا ئێستا ناپاکیم لە مێردەکەم کرد . ئەگەر بگەڕێتەوە دەمکوژێ) .

بڕیاریاندا ، کە پارەیان کۆکردەوە ، سەری خۆیان هەڵبگرن . ئەمە دەنگی دایەوەو گەیشتەوە گوێی دایکی ـ ئیمیلیا ـ ، کە ئافرەتێکی ڕەوشت بەرزی پەنجا ساڵە بوو . لەسەرەتادا باوەڕی بەم قسانە نەدەکرد ، ئەیووت :ـ

ـ (درۆیە کچی من وا ناکات . ئەو چوار ساڵ بەندی لە پێناوی پاراستنی ئابڕوویدا چێشت ، ئێستا چۆن کاری وا دەکات ؟).

ـ (نەخێر ، ئەو خۆی ئەمەی لەبیر چۆتەوە)

خۆی گەیاندە لای کچەکەیو پێی‌ووت :

ـ (نامەوێ ئیتر ئەو قسانە بیستم کە خەڵکی لەبارەی تۆوە دەیکەن)

کچەکە دەستی کرد بەگریان ووتی :ـ

ـ(جیهان بۆ مرۆڤ خڕلقاوە ، مرۆڤ چییە گەر خۆی لەبیر بەرێتەوە ؟) .

دوایی چووبۆ لای ـ دۆناتۆ ـ پێی‌ووت :ـ

ـ (واز لە کچەکەم بهێنە ، دەنا نایەڵم بە زیندوویی بە سەر زەویدا بڕۆی)

پیاوە گەنجەکە وەڵامی دایەوە (گوێ بگرە ، منو کچەکەت یەکمان خۆش دەوێ . ڕێمان بدە ، با پێکەوە زەماوەند بکەینو لێرە نەمێنین) .

دایکەکە بە تووڕەییەوە ووتی : ـ (دەتەوێ کچەکەم هەڵبگری ؟ . نا نەخێر نابێ ئەمە ڕوو بدات)

هەڕشەی لێ‌کردن کە یەك نەبینن ، بەڵام ئەمە ڕێی ئەوەی لێ نەگرتن بە پەنهانی بچنە ژوانی ڕەكو پیلانی داهاتوویان بکێشن . کە دایکەکە بەمەی زانی ، چاوی پەڕییە پشتە سەری . ڕۆژی یەك شەممە بوو ، خەڵکی لە کلێسەدا کۆ بووبونەوە . دڵدارەکانیش هاتبوون بۆ نزاکردن . دایکی ـ ئیمیلیاـ لە دوای خەڵکەکەوە هاتە کلێسەوە . تەورداسێکی لە ژێر جل‌وبەرگەکەیدا شاردبووەوە . هێدی‌هێدی بەرەو دۆستی کچەکەی ڕۆیی کە وەکو خەڵکەکە چۆکی دادابوو . کە گەیشتە باڵێ ، دوو جار تەورداسەکەی کێشا بە سەریا ، شێوەی پیتی (ق) لە سەریا دروست کرد . خەڵکەکە حەپەسان ، زۆربان لە هۆش‌خۆیان چوون ، هەندێکیان وەکو منداڵ دەگریان . دایکەکەش تا خەڵکەکە هاتنەوە سەرخۆیان . خوێن گرتبووی ، بە تەورداسەکەوە ڕاوەستابوو . خەڵکەکە گرتیان ، ئەمیش داوای لێ‌کردن ڕێی بدەن نوێژێ بکات ، بە دەنگی بەرز ووتی :ـ

ـ (میکائیلی پیرۆز . زۆر سوپاسمەندی تۆم کە هێزت دامێ تۆڵەی کچەکەم بسێنمەوە) .

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

یورانیوم - پاشماوە

(١٤٠ گەردیلە یۆرانیۆم ٢٣٨)ی تێدایە ، لە هەر گەر دیلەیەك لە (یۆرانیۆم ٢٣٥)دا لە یەکدانی نیۆترۆنێکی سەربەست بە ئەتۆمێ (یۆرانیۆم ٢٣٥) دەبێتە دووکەرت بوون (وانشطار)ی کە هەر کەرتەیان هەمان قورسایی هەیە ، کەواتە ئەتۆمێکە دەشێ دووکەرت ببێ .

جگەلەمەش دوو نیۆترۆن یا سیان لەگەڵ برێك وزە دەداو دەردە پەڕن ، بەڵام (یۆرانیۆم ٢٣٨) نیۆترۆنە خێراکان بە ئاسانی دەمژێو توانای دووکەرت بوونی نی‌یە ، چونکە ئەم نیۆترۆنانە لە ناوکەکەدا دەمێنێتەوەو تیشکێك لە (تیشکی گاما) دەردە چێ .

● کاتێ کردنە ئەتۆمی یەکان یۆرانیۆم لە کورەی ئەتۆمی‌دا لە شێوەی شیشدایە کە لە نێوانیاندا پارچە (گرافیت) دادەنرێو لەیەکیان جوێ دەکاتەوە ، جگەلەمە گرافیتەکە دەوری هێمن‌کردنەوە دەبینێ بۆ کەم‌کردنەوەی خێرایی نیۆترۆنەکان کە لە ئەنجامی دووکەرت بوونی ئەتۆمی (یۆرانیۆم ٢٣٥)دا دێتەدی ، هەتا ئەگەرەکو لەوانەبێ لە لایەن (یۆرانیۆم ٢٣٨)ەوە هەڵ بمژرێ یا بفەوتێ ئەم ئەوە نەهێڵێ یان کەمی کاتەوە ، جگەلەوەی کەئەو نیۆترۆنانەی لە سەرخۆن ، ئەتۆمی (یۆرانیۆم ٢٣٥) ئاسانتر دووکەرت دەکەن لە نیۆ ترۆنە خێراکان ئەو (یۆرانیۆم ٢٣٨)و گرافیتو مادە مژراوانەی دی کە وان لە کورەی ئەتۆمی‌یەکەدا وا رێك دەخرێن کە یەك نیۆترۆن لەو دوو یاسێ نیۆترۆنەی کە لە ئەنجامی دووکەرت بوونی ئەتۆمی (یۆرانیۆم ٢٣٥)ەوە هاتۆتەدی ، دەتوانێ ناوکی ئەتۆمێکی‌دی دووکەرت کات ، ئەمەشی بەگوێرەی خۆی دوو یان سێ نیۆترۆن دەداتو تەنیا یەکێکیان دەتوانێ ناوکی ئەتۆمێکی دی دووکەرت کاتو ئیتر هەروەها .

بەم رێگایە ژمارەی ناوکە دووکەرت کراوەکان لە هەرکا تێکدایێ نەگۆڕ دەبێ ، بەهۆی ئەمەشە

- وە دەتوانرێ دەست بگیررێ بەسەر کارتێکردنەدا و ئەو گەرمایەی کەلە ئەنجامی دووکەرت بوونەکەدا دێتەدی بۆ گۆڕینی ئاو بەهەڵم بەکار بهێنرێ ، بەکار هێنانی ئەمەی دوایی، واتە هەڵم ، لە سوڕاندنەوەی (تۆربینێکی کارەبا)دا بۆ دەست‌خستنی وزەی کارە باکەڵکی لێ دەبینرێ .

● تەقینەوەی ئەتۆمی ئەگەر گریمانو ئەتۆمەکانی (یۆرانیۆم ٢٣٥)مان لە ئەتۆمەکانی (یۆرانیۆم ٢٣٨) جیاکردەوەو هەندێکی باشمان لە (یۆرانیۆم ٢٣٥)ی پاك لەگەڵ یەك دانا ، جا کاتێ دووکەرت بوونی یەکەم رودەدات ئەوا ، بۆ نموونە ، سێ نیۆترۆن دەداو بەرستی ناوکی دی (یۆرانیۆم ٢٣٥) دەکەوێ، ئەم سێ نیۆترۆنە لەبەر ئەوەی ئەتۆمی (یۆرانیۆم ٢٣٨) نی‌یە وەیا هەر مادەیەکی‌دی کە هەڵی بمژێ ، ئەم سێ ناوکەشی بە گوێرەی خۆی سێ نیۆترۆنی دی دەداتو ئیتر ژمارەی نیۆترۆنە خێراکان کە لە سێ ناوکەوە دەردەپەڕن دەبێتە نۆ وە ئەمانەش دەبنە هۆی دووکەرت بوونی نۆ نارکی دیو دروایی (٢٧) وە (٨١)وە (٢٤٣) ... ئیتر هەروەها .

ئائەم کارتێکردنە ئەتۆمی‌یانە کە ناتوانرێ دەستی بەسەرا بگیررێ بەخێرایی‌یەکی زۆر لەگەڵ تەقینەوەیەکی کتو پڕو مەزنی وزە رودەدات .. . ئەمەیە بناغەی بۆمبای ئەتۆمی .

● تایبەتێتی یەکی گرنگ میتاڵی یۆرانیۆم توانایەکی کارتێکردنی گەورەی هەیە ، جا ئەگەر گەرم کرێ ئەوا راستەوخۆ لەگەڵ ئۆکسجینو هالۆجینە کاندا (فلۆر ، کلۆر ، بروم ، یۆد) یەك دەگرێ .

ئەمە لە کاتێکدا کە شەشەم فلۆریدی یۆرانیۆم (. - پێك هاتوویەکی وایە کە لە پلەیەکی نزمی گەرمادا دەکوڵێ - گرنگی‌یەکی گەورەی هەیە لە جیاکردنەوەی ئەتۆمەکانی (یۆرانیۆم ٢٣٥) لە ئەتۆمەکانی (یۆرانیۆم٢٣٨) لە کار تێکردنە ئەتۆمی یەکاندا ...

گۆمەڵە چیرۆکی-پاشماوە

سپی دادەنێ ، ئەوەتەنها رەنگی ئاڵای شۆڕشو ، خوێنی شەهیدو هەڵچوونی زۆر لێ کراوان دەباتە ریزی گوڵاڵە سوورەو ئەوەتا بەهۆی وەرزەکانی ساڵەوە جوانی‌ی دیمەنی نیشتمان دەخاتە ناو ئەلبوومی بیرەوەری مناڵەوەو ، هونەرمەندانە دەی ترنجێنێتە گەنجینەی ئەندێشەوە ، تا هەر لە سێرەی مناڵی‌یەوە خۆشەویستی نیشتمان هۆگری قۆناغەکانی تەمەنی بێو دووا رۆژیش لەگەڵ ئەوەی خۆیدا تاجی ژیانی بکەنە سەر ، چونکە نرخی نیشتمان بە قەد نرخی ژیانەو ، ئەوەی لێی لادا ئەنجامی مردنو پەشیمانی‌یەو وەك دارەکەی چیرۆکی (ڕوەکێکی نەفام)ی لێ دێ .

یەکگرتنی بچووك ئامانجی سەرەکی‌یە بۆ هێزو گوڕ پەیداکردن بەرانبەر بە ستەمکاری وەك لە (ماسی‌یە بچکۆلەکاندا) ماسی‌یە گەورەکە هیچی بۆ نامێنێتەوە ئەوە نەبێ لە بەردەمی شەپۆلە گەورەکەی ووردە ماسیدا ڕاکاتو بۆی دەرچێ .

دنیای چیرۆکەکان هەر ئەو دنیایەیە کە مناڵی کوردەواری تێدا دەژیت وەکو ئاسمانی ، زەویی ، ئەستێرەی ، مانگی ، دارستانی ، گیاندارانی .... هتد ، بۆیە بە ئاسانی بیرو ئەندێشەی مناڵ گەشتی بە ناودا دەکات .

شەڕە چنگی بەردەوام لە نێوان هێزی شەڕدا ، هاندان بۆ خۆپاراستن لە ئاگری شەڕ ، یەکێکە لە سیمای ناوەرۆکی چیرۆکەکان .

خۆشەویستی ڕابەرە بۆ پاکۆدانی جیاوازی لە بەینی ڕەگەزەکانی مرۆڤدا وەك لە چیرۆکی (پشیلەی بێعەقڵ)دا ڕوونو ئاشکرایە ، جوانی دەکاتە هەوێن بۆ بەشداربوونی هەموو کۆمەڵ لە بەرژەوەندی‌دا وەك ئەوەی مانگ دەڵێ : « من ئەمەوێ بە تیشكو رووناکیم هەموو زەوی بگەرمە باوەش »یان وەك ئەوەی لە چیرۆکی (کوێستان ئەیەوێ لە بیر نەچێتەوەوە)دا کوێستان دەیگەیەنێ کە ناوداری بەکرداری جوان پەیدا دەکرێو ، ناوێك دەمێنێ کە چاکەیەکی ئەوتۆی کردبێ بەرژەوەندی کۆمەڵی تێدا بێت ، ئەگینا هەر ناوێ، ئەگەر بە خۆڕایی بڵاوببێتەوەو لەم (رێسایە) لادا ئەو ناوە وەك لە سەر ڕووی ئاو بنووسرێ وەها خێرا دەکوژێتەوە .

چیرۆکی (زەوی) بە شێوەیەکی کاریگەر هێزی بازوو بەرەو رەنجدان بۆ بەرهەم هێنانی کشتوکاڵ ئاراستە دەکات . ئەوەی کە زۆر سەرنج ڕادەکێشێ شێوەی نووسینەکەی وەرگێرەکە بە جۆرە زمانێ ئەدوێ ، ئەوەندە پاكو پوختو بێگرێ‌یە ، هەر لەوە ئەچێ کە یەکسەری بە زمانی کوردی داربێ ، ئەمەیش هۆیەکە لەو هۆیانەی کە توێشەبەرەی پەروەردە بە جوانی دەگەیەنێتە سەرخوانی پێگەیاندنی مناڵ .

ع.ع. شەونم

٣٠-١

دیمەنێ لە مەیدانی جەنگەوە

سەرکەوتنە مەزنەکانی هێزە دلێرەکانمان لە گێلانو سەقمار داستانێکی نوێی خستە سەرداستانەکانی سەرکەوتنمان

تاوانێکی - پاشماوە

کراودا رزگار کراون .

هێزە نیشتمانی‌و هێزی بەرگری ئازادیخوازی فەلەستینی بۆ رزگارکردنی ئەوانەی بوون بە ژێرەوە تا شەو هەر خەریك بوون .

بەرێز شەفیق وەزان سەرەك وەزیرانی لوبنان لە قسەیەکدا سەبارەت رووداوەکە وتویە ئەوەی توشی باڵوێزخانەی عیراق بووە ئەڵقەیەکە لەو زنجیرە ناخۆشیانەی کە لوبنان تێیدا ئەژێو تەنانەت بەو دان بە خۆگرتنەی کە لوبنانی‌یەکان ناوبانگیان پێ‌دورکردوە ناتوانرێ چاوی لێ‌بپۆشرێ .

هەروەها بەرێز فۆاد بطرس وەزیری دەرەوەی لوبنان وتی (من نارەزایی خۆم بەرامبەربەم کارە دەرئەبڕم ، دەست‌درێژی سەرچاوەکەی هەر لایەك بێ بۆ سەر ئەو باڵوێزخانانەی لە لوبناندا هەن زۆر مەترسی دارەو ئەبێ کاربەدەستانی لوبنانی بیزانن‌و بە توندو وریایی‌یەوە چارەسەری بکەن مەسەلەی پاراستنی باڵوێزخانە هەر چۆنی بێ ئەبێ بکرێ .

کارەساتی پۆڵنداو چەندوێنەیەك

رووداني بارێکی نائاسایی‌وکوتو پڕ لە پۆلندە ، سەرنجی زۆر لایەنو کۆڕوکۆمەڵی دەوڵەتانی لە سەرتاپای جیهان راکێشا .

لەم وێنانەدا ، کە رۆژنامەی - الثورە - لە ئاژانسی « غاما »ی فەرەنسیەوە وەری گرتوەو بڵاوی کردەوە دوا کۆبوونەوەی نێوان حکومەتو کرێکارانی . سەربەخۆ « هاوکاری »و فالیسای سەرۆکی ئەونەقابەیەو دوو وێنەی دوا مانگرتنی قوتابیان دەبینرێ. لە پۆڵندا .

تۆڵە - پاشماوە

کاتێ زانی - دۆناتۆ - نەمردووە ، خۆی لە دەستیان ڕاپسکان ووتی :-

- (نا نەخێر ، نابێ ئەو کابرایە بژی)

بێگومان برایە بەردەم دادگاو ئەوپەڕی سزایەکی توندی بەسەرا درا . بەڵام چ جۆرە سزایەك ئەو مرۆڤانە دەترسێنێ ، کە باوەڕیان بە ڕاستیی خۆیان هەیە ، ئاسن‌کەی بە فوو نەرم کراوەتەوە ؟

دادوەرەکە بە دل ڕەقی‌یەوە پێی ووت :

- (تۆ تاوانباری)
- (من تاوانباربم یان بێتاوان ، هیچ ناگۆڕێ)

خەلکی - پاشماوە

لە شارو گوندو خیوەتگەکانی ناوچەی ناوبراو دایە تەنگیان بەخەڵك هەڵچنیوە بەئامانجی دانانی ڕادەیەك بۆ رارپەرینە گەلی‌یەکان دژی پیلانی بەڕێوەبردنی مەدەنی‌و حوکمی ناوخۆیی .

هەروەها دەنگوباسی دەڵێ : دامو دەزگای داگیرکردن ژمارەیەکی زۆری لە هاونیشتمانان گرتووە .

ئاهەنگی لە دایك بوونی هەردوو گۆڤاری بەیان و ڕۆشنبیری نوێ

هەفتەی رابووردو ، دەستەی نووسەرانی هەردوو گۆڤاری «بەیان» و « رۆشنبیری نوێ » کە لە دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچن لەگەلیاندا داهو دەزگا رۆشنبیری و رۆژنامەنووسیەکان ئاهەنگی لە دایکبوونیان گێرا ، ئەوەی شایانی باسە یەکەم ژمارەی گۆڤاری بەیان لە ١١-١١-١٩٦٩دا دەرچووەو رۆشنبیری نوێ لە ٢٦ی هەمان مانگدا سالی ١٩٧٣دا دەرچووە ، ئاهەنگ گێران بەم بۆنەیەوە، بۆیە لەکاتی دیاری کراوی خۆیدا نەکرا ، چونکە بەرێز بەرێوەبەری گشتی و سەرنووسەری هەردوو گۆڤارەکە لەسەردانێکی دەرەوەی وڵات بوو .

ئاهەنگەکە بە سەرپەرشتی بەرێز مامۆستا عبدالجبار محسن جێگری وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن و لە هولی دەزگاکە گێرا ، لەو ئاهەنگەدا بەرێز مامۆستا عبدالجبار محسن ئەو پشتگرتن و یارمەتیە بێ سنوورەی روونکردەوەکە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش دەیدەن بۆ بەرزکردنەوەی رادەی رۆشنبیری گەلی کوردمان و لە پێناوی ئەوەدا کە وشەی خێرخوازو شەریفی کوردی خۆشەویستی و برایەتی بچێنێ و دەربری یەکگرتوی بەهێزی نێوان ئەو وشەی عەرەبی بێت و لە بەشداری کردنی بیناکاری کۆمالێکی بەختەوەرو پێشکەوتودا .

هەروەها وتی : دامەزراندنی دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی هێنانەدی ئیلتزامی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشە بەرامبەر گەلی کوردمان و ماوە فراوان کردن لە بەردەم رۆشنبیری کوردیدا بەلایەنی مرۆڤایەتی و پێشکەوتخوازی و بەخشش و بۆ ماوە فراوان کردن لەبەردەم ئەدیب و شاعیری کوردو رۆشنبیرەکاندا کە ناوەرۆکی رۆشنبیری نەك هەر لە خزمەتی گەلی کوردماندا دەربرن بەلکو بۆ گەلی عیراقیشمان بە کوردو عەرەبەوە .

مامۆستا عبدالجبار محسن دەستی رێزی نا لە دەوری رۆژنامەنووسی کوردی کە دلسۆزانە بەشداری جەنگی ڕەوای گەلی کردوە دژی فارسە رەگەزپەرستەکان و تەرخان کردنی هەموو توانایان لە پێناوی سەندنەوەی مافی ڕەواماندا لە خاك و ئاومان .

بەرلەوە مامۆستا اسماعیل رسول بەرێوەبەری گشتی وتەیەکی بەخێرهاتنی خوێندەوەو سوپاسی بایەخدانی وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن و کاربەدستە دلسۆزەکانی کرد لە پشتیوانی کردنی کاروباری رۆشنبیری و رۆژنامە نووسی دەزگاکە .

هەروەها چالاکیەکانی هەردوو گۆڤاری « بەیان »و « رۆشنبیری نوێ » ی لە رووی رۆشنبیری و ئەدەبیەوەو بایەخدانی بە بەرهەمی رۆشنبیرانی کورد روونکردەوە .

هەروەها وتی : ئەم بۆنەیە زیاتر هانمان دەدات بۆ کارکردنی لەپێناوی پێشخستنی هەردوو گۆڤارەکەو خزمەتی رۆژنامەنووسی کوردو عەرەب لە پێناوی گەیاندنی بیری مرۆڤایەتی و بیروباوەڕو ئامانجەکانی حزب و شۆڕش بە گەلی کوردمان .

لەکۆتایدا پاداشتی بەرێز وەزیری رۆشنبیری و راگەیاندنی بۆ دەستەی نووسەرانی هەردوو گۆڤارەکە لەلایەن بەرێز جێگری وەزارەت و بەرێز بەرێوەبەری گشتیەوە پێشکەش کرا .

ئەو چەپکە گولانەی بە دیاری نێردران بۆ یادی لەدایکبوونی «بەیان» و « رۆشنبیری نوێ »

- **چەپکە گولی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین .**
- **چەپکە گولی بەرێز وەزیری رۆشنبیری و راگەیاندن مامۆستا عبداللطیف نصیف جاسم .**
- **چەپکە گولی هەردوو جێگری وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندن مامۆستایان : عبدالجبار محسن و نزار حمدون .**
- **چەپکە گولی بەرێز بەرێوەبەری ئاسایشی گشتی دوکتور فاضل براك .**
- **چەپکە گولی : ئاژانسی دەنگوباسی عیراق ، رۆژنامەی الجمهوریە ، گۆڤاری الفنون .**

● ئەو کارگێرانەی لە گۆڤاری « بەیان » پاداشتی بەرێز وەزیری رۆشنبیری و راگەیاندنیان وەرگرت :

مامۆستا مصلح جەلالی بەرێوەبەری نووسین ، کاك اکرم محمود سمین سکرتیری نووسین ، نووسەران ، کمال غمبار ، صلاح‌الدین احمد خورشید ، لطیف هەلمەت ، خدیدە علی درویش ، وەسیلە علی ، شوکر جاسم .

● ئەو کارگێرانەی لە گۆڤاری « رۆشنبیری نوێ » پاداشتی بەرێز وەزیری رۆشنبیری و راگەیاندنیان وەرگرت :

مامۆستا فائق جمیل جێگری سەرنووسەر ، کاك غفور میرزا کریم سکرتیر نووسین ، نووسەران : محمد حاجی طاهر ، مولود حمد ، عباس نجم‌الدین ، اسماعیل عقراوی .

چاپکراوی نوێ

له چاپکراوەکانی دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی ، زنجیرەی کەلەپور ، گۆرانیەکانی هونەرمەندی گەورەی کورد مامۆستا علی مەردان دەرچووە کە بریتیە لە شیعری گۆرانیەکانی هونەرمەندی کۆچ کردوو .

دیوانی خادیم
بەشی دووەم

دیسان هەر لە چاپکراوەکانی ئەم دەزگایە، زنجیرەی شیعر ، بەشی دووەمی شیعرەکانی خادیم دەرچووە ، ئەوەی شایانی باسە ، سالی رابووردوو بەشی یەکەمی ئەم دیوانە بلاو کرایەوە .

فرمیسکی مەهاباد

فرمێسکی مەهاباد

کۆمەلە شیعرێکی کاك خالد کۆچەرە لەم دوایەدا کەوتۆتە بازاڕەوە ، ئەم کۆمەلە شیعرە بە یارمەتی ئەمانەتی گشتی رۆشنبیری و لاوانی ئەتۆنۆمی ناوچەی کوردستان چاپکراوە .

دوا وتاری سەرۆکی فەرماندە بە کوردی

دوا ووتاری سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە زنجیرەی ئەو ووتارانەی دەزگای رۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی ، بەزمانی کوردی بە چاپیان دەگەیەنێ و لەم دوایەدا بلاو کراوەتەوە (دیموکراتیەت روانینێکی گشت لایی ژیانە)

لەم لاو لەولا

● ئەکتەری ئەلەمانی ناسراو بریارە سوکوفا تەمەنی ٣١ سالە ، لە شانۆوە دەستی پێ کردو دەوری زوربەی ئافرەتە ناودارەکانی شانۆیەکانی شەکسپیری بینوەو دوایی رووی کردە سینەماو لەوێ وەك هونەرمەندێکی بەهرەدار دەرکەوت . دوا فلیمی « ئەگەر ئەو ئافرەتە ئەلەمانیە نەبووایە »یە کە ئێستا لە سینەماکان پیشان دەدرێ .

● دۆنا سۆمر ، گۆرانی بێژی قولەرەش خاوەنی دەنگی تیشکی رەش ، لەم دوایەدا چەند ئاهەنگێکی لە پاریس گێرا کە جێگای رەزامەندی عاشقەکانی گۆرانی و موسیقا بوو . .. ئەم هونەرمەندە بیر لەوە دەکاتەوە واز لە گۆرانی وتن بێنێ و .. دەلێ : ئیتر کاتی پشودانم هاتووە .

جیهانی منالان

چۆلەکە و بەهارو درەخت

ئامادەکردنی حمە سعید حمە کریم فرج

● له باخچەکەماندا درەختێکی گەورەمان هەبوو، زۆرم خۆش ئەویست و دامنابوو بە هاورێی خۆم هەموو زستانانێك خەفەتم بۆ ئەخوارد .. .. چونکە گەلاڕێزانی ئەکردو رووت و قووت ئەبووەوە ، ئیتر چۆلەکەو بالندەکانیش لە سەری ئەنیشتنەوەو هێلانەی تیا بکەن ، ئەوەش زیاتر منی غەمبار ئەکرد . بەلام رۆژێکیان شتێکی زۆر سەیرم بینی کە سەری سوڕمانم . دوو چۆلەکەم بینی لەناو لقوپۆپی رووتی درەختەکەدا هێلانەیان ئەکرد ، لە دلی خۆما لە خۆمم پرسی ، ئەم چۆلەکانە لەناو لقوپۆپی ئەم درەختە بێ گەلایەدا چۆن ئەتوانن هێلانە بکەن و بژین .. ... دووایی هەمدیسان لە دلی خۆما ووتم ، بەخوا لەوانەیە ئەم دوو چۆلەکەیە هێلانەیان لێ تێك چووبێ و شوێنیان نەدۆزیبێتەوە ئەم درەختەی هاورێی من نەبێ ؟ بۆیە وا هاتوونەتە ئێرە .

دووای ئەوە هەموو رۆژێ چاودێری چولەکەکانم کرد هەتا هێلانەکەیان تەواو کرد .. ... جا هەوایش وورده وورده دەستی کرد بە فێنکی و مژدەی هاتنی بەهاری پێبوو ، بەلام من بیرم لەوە نەئەکردەوە .

بەیانیەکیان گوێم لێبوو چۆلەکەکان زۆر بە دلخۆشی و کامەرانیەوە جریوەجریو و گۆرانیان ئەووت و ئەتووت لە ئاهەنگێکی تایبەتیدا گۆرانی ئەلێن .

حەزم کرد بزانم ئەم جریوەجریوو گۆرانی ووتنەیان لەچی یە ؟ . هەستام و چومە باخچەکەمان و سەیری هێلانە چۆلەکەکانم کردو بە ووردیش سەیری لقوپۆپی درەختەکەم کرد .. .. ئای کە چەند دلخۆش بووم کە بینیم درەختەکە خۆی بە چرۆی سەوزی جوان رازاندۆتەوە .... ئینجا بە خۆمم ووت ، ئێستە زانیم کەوا چۆلەکەکان پێش من هەستیان بە نزیك بوونەوەی بەهار کردووە ، بۆیە وا جریوەجریو پێشوازی ئەکەن و ئاهەنگی بۆ ئەگێڕن !!!

لێرەدا ڕاستیەکی جوانم بۆ دەرکەوت کە چۆلەکەکان هەموو رۆژێ چاوەڕوانی و هاتنی بەهار ئەکەن، زانیشم کە بەهار یەکەمجار لە لقوپۆپی درەختەکاندا سەر هەل ئەداو جریوەجریوو گۆرانی ووتنی چۆلەکەکانیش خەبەری هاتنی ئەدەن و ... ئەمجارەش بە خۆمم ووت چولەکەو بەهارو درەخت بێ یەکتری نایان کرێ .

دانا عەتا

[illegible]

شیعری منالان

بۆ مامۆستا

چنزا علی ئەمین

مامۆستا نووری چاوە
هێزی دل و هەناوە
هەر ئەو رووناکی زانین
لە ناو دلدا هەلدەکا
ئەوە هەستی ئەبەزین
لە بیرمانا تۆو دەکا
تا کاتێ کە گەورە بووین
دلسۆزی نیشتمان بین
نەهێلین بستێ خاکمان
جێ مۆلگەی دوژمنان بێ

ڕقی هەموو دنیامان
لە دوژمنی ئینسان بێ
بەرەنگاری بوەستین
کشت ڕێگای لێ ببەستین
تا دوور بین لە خەم و گرین
سەربەست بین هەتا دەمرین
× × ×
بۆیە وێنەی مامۆستا
لە ناو چوارچێوەی هەستا
هەلدەگرم تاکو ماوم
نەك وێن بێ لە بەر چاوم

لاجان ... بەهرەیەکی تازە پشکووتوو

ع.ت
نووسینگەی هەولێر

تیپەکەی یەکێتی ئافرەتانی هەولێر .. کەناوی تیپی مۆسیقای خانزادی لێنراوە .. توانیویەتی کۆمەلێ کیژۆلەی بەبەهرەی ئەم شارە کۆبکاتەوەو ، لەژێر چاودێری وریا احمدی هونەرمەندا فێری ئەلف‌وبای مۆسیقایان بکات و ، بۆ گێڕانی بەجۆشترین ئاهەنگی موسیقای کوردی رایان بهێنێ ..

● رۆژباش لاجان‌خان .. هەستم بوە .

رۆژباش ..

● دەمانەوی خۆت بە خوێنەران بناسێنێ ..

– من کچێکی ئەم شارەم، حەزم لەمۆسیقایەو ، گوێم بەگۆرانی و ئاوازی کوردی راهاتوەو تێکەلی هۆش و

● گوێ لەکام گۆرانی بێژ دەگری ؟

– رەزازی ، زیرەك .

● لەگەل خوێندنو قوتابخانەدا چۆنی ؟

– من پۆلی شەشەمی سەرەتاییم . وابزانم قوتابیەکی زیرەکم هەرچۆنی بێ خوێندن و سەرکەوتنم لە قوتابخانەدا شتێکی سەرەکیە بەلامەوە . .

● چۆن هاتیتە ئەم تیپەوە ؟

– بەئارەزووی خۆم هاتووم و شتێکی چاکە کە بەباشی فێری مۆسیقا ببم ، تۆتەم نەدەزانی ، والێرە خەریکە بەتەواوی فێردەبم .. لەبیرم چوو پێت بلێم کە حەز لە بیستنی مۆسیقای رۆژئاوایی‌یش دەکەم و ، گیتار بەباشی لێدەدەم .

Institut Kurde de Paris